

Slovo

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

ČÍSLO 8 • ROČNÍK LVIII • 1. AUGUST 2026

ODPUSTOVÉ SLÁVNOSTI

BRATISLAVA:

5. september – Marianka (Narodenie Presvätej Bohorodičky)

20. september – katedrála (Povýšenie úctyhodného a životodarného Kríža nad celým svetom)

KOŠICE:

15. – 16. august – Klokočov (Zosnutie Presvätej Bohorodičky)

5. – 6. september – Košice (Narodenie Presvätej Bohorodičky)

PREŠOV:

2. august – Buková hôrka (Premenenie Pána)

8. – 9. august – Litmanová (hlavná púť)

15. – 16. august – Šašová (Zosnutie Presvätej Bohorodičky)

22. – 23. august – Ľutina (Zosnutie Presvätej Bohorodičky)

29. – 30. august – Čirč (Zosnutie Presvätej Bohorodičky)

VLADYKA JONÁŠ

1. august (sobota) - národné stretnutie mládeže, Poprad

2. august (nedeľa) – archieparchiálna odpustová slávnosť, Buková Hôrka

5. august (streda) – stretnutie s mladými, Juskova Voľa

6. august (štvrtok) – odpustová slávnosť, Užhorod

8. august (sobota) – Blažov

9. august (nedeľa) – archieparchiálna odpustová slávnosť, Litmanová

15. august (sobota) – pešia púť z Bardejova do Šašovej (08.30)

16. august (nedeľa) – archieparchiálna odpustová slávnosť, Šašová

17. – 21. august (pondelok – piatok) – pracovná cesta, Taliansko

22. – 23. august (sobota – nedeľa) – archieparchiálna odpustová slávnosť, Ľutina

27. august (štvrtok) – metropolitné stretnutie celibátnych kňazov s vladykom

28. august (piatok) – svätá liturgia v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa pri príležitosti katechetického dňa, Prešov (08.30)

29. august (sobota) – archijerejská svätá liturgia pri príležitosti púte Ukrajincov, Ľutina (10.00); archijerejská svätá liturgia na hore, Čirč (17.00)

30. august (nedeľa) – posviacka obnoveného chrámu, Varechovce (10.00)

JÁN KRSTITEĽ BOL ČUDNÝ. V ČUDNOM OBLEČENÍ S ČUDNÝMI STRAVOVACÍMI NÁVYKMI. A HLAVNE – VŽDY HOVORIL PRAVDU. PRIAMO. ČESTNE. PRI ŇOM STE HNEĎ VEDELI, NA ČOM STE. AŽ PRE TÚTO SVOJU ČUDNOSŤ PRIŠIEL O HLAVU. DNES NÁM UŽ O ŽIVOT PRI HOVORENÍ PRAVDY ZVYČAJNE NEJDE. A PREDSA SME TOĽKOKRÁT PLNÍ STRACHU A NEISTOTY! AKO NÁS INÍ PRIJMÚ, AKO POCHOPIA. NEODSÚDIA NÁS? NEVYSMEJÚ? SKRÝVAME SA ZA POLOPRAVDY. ZAMOTÁVAME SA. VZĎAĽUJEME SA OD ĽUDÍ A ČISTOTY VZŤAHOV.

BYŤ ČUDNÍ PRETO, LEBO ŽIJEME V PRAVDE, JE VŠAK OBČERSTVUJÚCE. OSLOBODZUJE TO. VERÍME, ŽE VÁS NASLEDUJÚCE STRÁNKY POVZBUDIA, ABY SME SA „KRÁČANÍM V PRAVDE“ NIELEN PODOBALI JÁNOVI KRSTITEĽOVI, ALE TOUTO PRAVDOU NAKAZILI AJ SVOJE OKOLIE.

„AKO STRAVA POSILŇUJE TELO, PÔST POSILŇUJE DUŠU A DODÁVA JEJ KRÍDLA, DVÍHA JU A NECHÁVA PREMÝŠLAŤ O NEBESKÝCH VECIACH.“
(SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY)

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

POZOR, VZÁCNY NÁKLAD

„Vy ste veriaci?“ s údivom na mňa pozerá kolega po mojom vyhlásení, že sa nezaujímam o okultné veci, lebo som kresťanka. Teraz som bola v údive ja. Prečo sa čuduje? Nevidí môj životný štýl, postoje, česťnosť a pod.? „To áno, Valika, všetko sedí, ale vy ste predsa taká rozumná a racionálna.“

Z ďalšieho rozhovoru vzišlo, že po zlých skúsenostiach v minulosti si povedal, že toto vo svojom živote nepotrebuje, a o vieru sa prestal zaujímať. Moja reakcia, že kresťanstvo je predsa veľmi racionálne, v ňom vyvolala záujem a nasledovali mnohé hlboké rozhovory. Snažila som sa mu ponúkať postoj Písma, učenie Cirkvi, ale aj vlastný autentický názor. Nie bezduché zopakovanie niečoho, nad čím som nepremýšľala a čo nežijem.

Celé roky si na to spomínam najmä pri prikázaní Desatora „Nevezmeš Božie meno nadarmo“ (porov. Ex 20, 7). Neraz si toto prikázanie povrchno vysvetľujeme, že nemáme nadávať a byť vulgárni. Iste, aj to je pravda. Avšak prednáška jedného biblistu ma posunula ešte hlbšie.

V 38. kapitole Knihy Exodus čítame o Božích príkazoch ohľadne Áronovho kňazského rúcha. Najprv sa píše o zhotovení efódu a dvoch ónyxových kameňov, na ktoré sa napíšu „mená Izraelových synov“ v podobe pečatidla. „Áron bude nosiť ich mená na oboch pleciah pred Pánom ako pamiatku.“ (Ex 28, 12) Potom text píše o zhotovení náprsníka a opäť sa tu zhotovujú kameene. Tentoraz ide o dvanásť rôznych kameňov pre každý izraelský kmeň osobitne a opäť je tu zmienka o nosení: „A Áron bude nosiť mená synov Izraela na náprsníku rozhodovania na svojom srdci, keď bude vchádzať do svätyne...“ (Ex 28, 29) Vo všetkých troch textoch je v hebrejskej Biblii (aj v Ex 20,7) použitý ten istý výraz *nassa*. Áron mal nosiť Boží ľud na svojich ramenách aj na svojom srdci vždy, keď predstúpil pred Pána, ako aj každý človek Izraela dostal príkaz niesť Božie meno svojmu okoliu. A nie hocijako. Lebo keď pohanania pozerali na Izrael, hodnotili ho

hlavne v zmysle „taký je ich Boh“. Výraz, že Božie meno nemajú niesť nadarmo, je takisto len jednou z prekladových možností hebrejského slova *šav*, ktoré môžeme preložiť aj ako márne, naprázdno, ničotne, klamlivo, falošne.

Text Božieho prikázania teda v skutočnosti upozorňuje na to, ako môj život odráža Boží charakter a ako ktokoľvek, koho stretnem, z môjho správania môže usúdiť, aký je Boh. Presne tak, ako Áron nosil na svojich ramenách a na svojom srdci Boží národ, aj ja takto nesiem Boží charakter ľuďom. Ale skutočne ho nesiem pravdivo?

V auguste si pripomíname sviatok Zosnutia Presvätej Bohorodičky. Ženy, ktorá bola bez hriechu. Ktorá niesla a odrážala Boží charakter stopercentne. Pre nás je to však taká vzdialená skúsenosť (bezhriešnosť), že v nás neraz vytvára akýsi odstup. Nevieme, čo s tým. Ako sa správať pred niekým, kto nikdy nezhrešil. Ona však žila uprostred ľudí, ktorí hriech poznali. Zažívala bolesť, odmietnutie, ale aj radosť a veľmi pekné veci. Bohorodička bola židovskou ženou, kde sú takmer všetky biblické sviatky spojené s jedlom v rodinnom spoločenstve, ale aj s piesňami a tancom. To, že niesla Boží charakter, mi hovorí, že sa pri nej môžem cítiť ako pri mame, ako v blízkosti Božej dobroty a Božieho prijatia. Že sa nemusím tváriť a správať nejako špeciálne. Lebo ona vie. Lebo ľúbi. A práve preto si ju vážim a túžim si ju uctiť. Ako Mamu.

A toto prajem, milí čitatelia, aj vám: veľa chvíľ v spoločnosti Bohorodičky, ktoré vám prinesú nádej a osvieženie. Veľa chvíľ s ľuďmi, ktorí nesú Boží charakter čo najvernejšie. A nech takými ľuďmi sme aj my. ✕

SVÄTÝ OTEC LEV XIV.

EUCHARISTIA – CHLIEB

NA CESTE K NEBESKEJ VLASTI

Svätý Otec Lev XIV. v katechéze o dokumentoch Druhého vatikánskeho koncilu, konkrétne o konštitúcii *Sacrosanctum Concilium* (SC) o liturgii, priblížil tajomstvo Eucharistie:

Ked' chce svätý Augustín vysvetliť novopokrsteným tajomstvo Kristovho tela, odvoláva sa na pasáž svätého Pavla, ktorú sme počuli: „Vy ste Kristovo telo a jednotlivo ste údy“ (1 Kor 12, 27). A dodáva: „Je to vaše tajomstvo, ktoré prijímate. Na to, čím ste, odpovedáte: Amen, a vaša odpoveď je ako váš podpis. Hovorí sa vám: ‚Telo Kristovo‘, a vy odpovedáte: ‚Amen‘. Budte teda údmi tela Kristovho, aby vaše amen bolo pravdivé. [...] Budte tým, čo vidíte, a prijmite to, čím ste.“ (*Kázanie 272, PL 38, 1247*)

Hneď po pripomenutí Ježišovej Poslednej večere sa konštitúcia o liturgii vyjadruje o Eucharistii s týmito augustiniánskymi akcentmi. Pre kresťanov totiž účasť na Pánovej večeri znamená „nechať sa formovať Božím slovom, obcerstviť sa pri stole Pánovho tela a vzdávať Bohu vďaku“ (SC, 48). Práve tým, že ho prijímame v jeho slove a v Eucharistii, stávame sa tým, čo prijímame. Stávame sa telom, ktorého hlavou je zmŕtvychvstalý Kristus, ktorý sedí po pravici Otca (porov. Kol 1, 18), ktorý nám pripravuje miesto na nebesiach (porov. Jn 14, 3): Eucharistia je teda sviatosťou Božieho kráľovstva, ktoré prichádza. Je to chlieb na ceste, ktorý nás vedie k nebeskej vlasti, až do toho blaženého dňa, keď „Boh bude všetko vo všetkých“ (1 Kor 15, 28).

Takto nás Eucharistia, tým, že nás zjednocuje s Kristom, učí prijímať životný štýl samotného Pána Ježiša, ktorý sa vyznačuje nezištným darovaním seba samého. Tento dar nás teda vtáhuje do dynamiky jednoty, ktorá ponúka mocný protilek na rozdelujúce sily, ktoré podkopávajú náš svet, naše spoločenstvá, naše rodiny, naše srdcia (porov. SC, 47).

Milí bratia a sestry, keď sa zúčastňujeme na Eucharistii, sme pozvaní počúvať Božie slovo a sýtiť sa pri Pánovom stole, kde sa on sám obetuje Otcovi.

Pokiaľ ide o Božie slovo, treba si uvedomiť, že nejde len o nadobudnutie intelektuálneho poznania Písma, ale o prijatie „živého a účinného“ slova (Heb 4,12), ktoré Boh adresuje všetkým a zároveň každému jednotlivcovi, slova, ktoré spolu s eucharistickým chlebom živí a posilňuje, a vedie nás od úpadku hriechu k novému životu v Kristovi. „Eucharistia nás otvára pochopeniu Svätého písma, rovnako ako Sväté písmo osvetľuje a vysvetľuje eucharistické tajomstvo.“ (Benedikt XVI., Posynodálna apoštolská exhortácia *Verbum Domini*, 55)

Začiatok druhej kapitoly konštitúcie o liturgii je prepletený odkazmi na veľký prúd tradície, ktorý vedie od cirkevných otcov až k nám. Citujem: „Náš Spasiteľ pri Poslednej večeri, v tú noc, keď bol zradený, ustanovil eucharistickú obeť svojho tela a svojej krvi, aby ňou v priebehu vekov trvalo zachoval obeť kríža, kým nepríde, a aby tak zveril Cirkvi, milovanej neveste, pamiatku svojej smrti a svojho zmŕtvychvstania: sviatosť milosrdenstva, znak jednoty, puto lásky, veľkonočnú hostinu, pri ktorej prijímame Krista. „Duša sa naplní milosťou a dostávame závdavok budúcej slávy.“ (SC, 47) Drahí bratia a sestry, s vierou čerpajme z tohto prameňa božského života a nechajme sa premeniť tajomstvom, ktoré slávime. (úryvok katechézy z 24. júna 2026)

Pred modlitbou *Anjel Pána* pápež Lev XIV. priblížil Božiemu ľudu, čo znamená nasledovanie Krista. Nasledovanie Krista teda nie je cestou askézy, ktorá ubíja; je školou slobody, ktorá berie vážne drámu dejín a vždy osvetľuje jej zmysel, najmä v najtemnejších chvíľach. Veď iba v Ježišovom kríži je zlo vykúpené: iba v jeho utrpení nachádza naša smrteľná únava útechu a vykúpenie. V otroctve je Kristus oslobodením. Pod bičom vojny je Kristus nádejou. V hodine hriechu je Kristus odpustením. Toto je pravá múdrosť, teda cesta, po ktorej chceme kráčať spoločne, zjednotení ako učeníci v jeho mene. Ježiš nás ju učí ako Syn, ktorý sa stal naším bratom: mocou Ducha Svätého sám zjavuje Cirkvi pravdu o Bohu a o človeku, lebo „nik nepozná Otca, iba Syn a ten, komu to Syn bude chcieť zjaviť“. Drahí, keď ďakujeme Pánovi za túto jeho dôvernosť plnú lásky, prosíme o príhovor Pannu Máriu, Kráľovnú pokoja, za dobro Cirkvi i celého sveta. (Marek Baran)

ČO ALEBO KTO JE SEKRETARAT

Biskupský úrad si zvyčajne predstavujeme ako miesto vážnych rozhodnutí a formálnych stretnutí. A pretože je to z veľkej časti pravda, potrebuje takýto úrad človeka, ktorý vníma dynamiku úradu, prepája ľudí, organizuje úlohy, kontroluje kalendár, zdvíha telefóny i varí kávu. Sekretárka. Na prešovskom arcibiskupskom úrade p. Marta Bujňáková, v Košiciach p. Martina Gavalová. V Bratislave robí túto agendu popri iných povinnostiach sestra Veronika Vislocká.

Ako dlho pôsobíte na tomto mieste a ako by ste zopár slovami opísali svoju každodennú prácu?

M. B.: Na úrade pracujem 19 rokov. Môj deň v práci sa, samozrejme okrem kávy, začína cestou na poštu, keďže sekretariát je zároveň podateľňou. Následne ju prijímam a potom sadám k svojej agende, ktorú mi zväčša prideliuje otec protosynkel. A tak ako ste povedali: telefonáty, návštevy a obsluha hostí je súčasťou môjho dňa.

M. G.: Na tejto pozícii pracujem už 11 rokov. Deň začínam vyzdvihnutím pošty, jej zaevidovaním a rozdelením na jednotlivé oddelenia. Potom vybavujem e-mailovú korešpondenciu a telefonáty. Okrem bežnej administratívnej spracovávam aj špecifickú cirkevnú agendu. Úzko spolupracujem s riaditeľom úradu, protosynkelom a tajomníkom vладыky, ktorým pripravujem podklady k poradám a stretnutiam. Žiadna návšteva nejde bez môjho povšimnutia. A potom už prichádza na rad to varenie kávy. 😊

Na biskupský úrad nepriechádzajú len úradné listy, ale aj ľudia so starosťami, problémami, v krízových situáciách. S kým sa pri svojej práci stretávate najčastejšie a aká je vaša úloha „prvého kontaktu“?

M. B.: Na arcibiskupský úrad, pochopiteľne, najviac prichádzajú kňazi, ale i bežní ľudia z farností. Často sa stáva, že sa na sekretariáte stretnú viacerí

a vtedy otec protosynkel zvykne povedať, že je u nás ako na Václaváku. Takže úloha prvého kontaktu spočíva v tom, aby som ľudí neznechutila. Keď príde niekto vystrašený z toho, že je na takomto úrade, a strach sa mieša s báznou, tak sa snažím, aby sa cítil prijatý a vedel, že, prišiel k otcovi. Potom zistím, či predostretý problém spadá do mojej kompetencie alebo ho treba nasmerovať na niekoho vyššieho.

M. G.: Najčastejšie sa stretávam s kňazmi, rehoľníkmi a veriacimi. Prichádzajú k nám aj zástupcovia cirkevných inštitúcií a samospráv, ale aj ľudia, ktorí sa ocitli v náročnej životnej situácii. Tí mnohokrát zazvonia pri dverách a hľadajú pomoc, radu alebo povzbudenie. Úlohu prvého kontaktu vnímam ako veľkú zodpovednosť, pretože spôsob prijatia často vytvára prvý dojem o celej inštitúcii. Preto sa usilujem, aby každý, kto sa na nás obráti, pocítil záujem, rešpekt a ochotu pomôcť. Vždy si vypočujem dôvod návštevy, poskytnem základné informácie a nasmerujem ľudí na kompetentnú osobu. Skoro všetci by šli najradšej priamo k vладыkovi, no tak to, žiaľ, nefunguje.

Aká najnečakannejšia alebo najzaujímavejšia situácia vás počas práce na biskupskom úrade stretla?

M. B.: Najnečakannejšia je tá, že tu aj po výmene piatich protosynkelov stále pracujem. 😊 A na najzaujímavejšiu by som potrebovala dvojčíslo. 😊

Pre mňa osobne bola pri všetkých tých akciách vnútorne najkrajšou vysviacka vладыky Jonáša. A tým si nezabezpečujem naďalej pracovné miesto. 😊 A keďže som lepidlo na trapasy, spomeniem aspoň jeden spred rokov. Posielala som list všetkým biskupom Slovenska s oznamom o ustanovení Litmanovej za pútnické miesto. Bolo to v septembri, keď mám narodeniny, tak som ho omylom ukončila dátumom môjho narodenia. Obratom prišiel list od jedného biskupa, že sme proroci, keď už 13 rokov pred údajnými zjaveniami, keď o Litmanovej ešte nikto netušil, sme ju vyhlásili za pútnické miesto.

M. G.: Za tie roky mojej služby na biskupskom úrade sa toho odohralo veľa. No najvýnimočnejšou udalosťou bola pre mňa návšteva štátneho sekretára Svätej stolice kardinála Pietra Parolina v roku 2023. Bol to pre mňa nezabudnuteľný zážitok, keď kardinál každého zamestnanca úradu osobne pozdravil. Nezabudnem však ani na úsmevný moment. Raz zazvonil pri dverách biskupského úradu arcibiskup Cyril Vasil', oblečený v skautskej uniforme. Keďže som ho v tej chvíli nespoznala, celkom vážne som sa ho opýtala, či je ohlásený u vладыky Milana Chautura. Dodnes na túto príhodu spomínam s úsmevom. ☺

VLADYKA JONÁŠ

Ked' sa hovorí o mesiaci zasvätenom Bohorodičke, vo väčšine sa nám v našich myšliach hneď vybaví mesiac máj alebo október. No dovoľm si tvrdiť, že reálnym mesiacom zasväteným Matke Božej, počas ktorého si aj reálne uctie- vame Matku nášho Spasiteľa, je mesiac august. Veď v centre tohto mesiaca máme asi najväčší a najuctievanejší sviatok v našej cirkvi zasvätený Márii, a to Zosnutie – Uspenie Presvätej Bohorodičky. A nie div, že celá naša cirkev a veriaci majú práve v tomto mesiaci mož- nosť uctiť si ju aj na rôznych našich odpustových miestach.

Prvý víkend augusta sa schádzame do Litmanovej na horu Zvir, aby sme tam pobudli pri Márii, ktorá sa tam pred diev- čatami nazvala Nepoškvrnenou Čistotou. Ona nás uisťuje, že na tejto hore ostáva aj naďalej prítomná. Druhý ví- kend augusta kroky našich pútnikov smerujú k Bo- horodičke Klokočovskej – patrónke Zemplína, ktorá sa nám už viac ako 350 rokov na tomto milostivom mieste prihovára prostred- níctvom svojej slziacej ikony. V ten

VLADYKA CYRIL

Mnohokrát sme už počuli alebo aj sami použili slovný zvrät, že niekto „celkom stratil hlavu“ – pre nejakú vec či osobu. Alebo hovoríme o tom, že niekto sa „bezhlavo“ vrhol do nejakej akcie. Väčšinou ide o kritické vyjad- renie na taký spôsob konania, pri ktorom človek zdanlivo nepoužíva dostatočne svoju hlavu, teda rozum, a ktorá môže skončiť aj tým, že si tú skutočnú hlavu rozbije alebo o ňu dokonca príde. Ide teda o hlúpe, ne- rozumné konanie. Z tohto všeobecného tvrdenia existujú však aj dôležité vý- nimky. Na konci mesiaca august si pripomíname pamiatku jedného muža, ktorý „stratil hlavu“. Nie obrazne, ale reálne. Sv. Ján Krstiteľ bol štátý. Najprv bol uväznený, ale ani vo väzení – ako sa zdá – jeho hlas neutíchol. Hoci zvuk jeho hlasu bol obmedze- ný na väzenské múry, jeho samotná existencia a to, že všetci vedeli, prečo bol uväzne- ný, kričali do sveta pravdu, ktorú ohlasoval a pre ktorú trpel. „Nesmieš žiť s manželkou svojho brata.“ (Mk 6, 18) Prišiel o hlavu, pretože nemohol mlčať, nemohol neohlasovať pravdu, nemohol „strčiť hlavu do piesku“, tváriť sa, že nevidí pohoršlivé zlo. Prišiel o hlavu, ale „nestratil svoju tvár“. A tu sa dostávame k jadrú problému. Čo je väčšie zlo – keď človeku odrežú hlavu alebo keď príde o svoju tvár, o svoju dušu? Večerným spra- vodajstvom v nedávnej minulosti prebehli otrasné zábery a správy o tom, že niekde na Blízkom východe islamskí teroristi odrezávali hlavy zajatcom – kresťanom, ktorých predtým nútili k prechodu na islam. Tí odmietli a boli následne takto zavraždení. Stáli ich – stratili hlavu. Nestratili však svoju kresťanskú tvár, zachránili svoju dušu. V našich končinách nám, našťastie, odrezávanie hláv pre našu kresťanskú vieru nehrozí. Teda, aspoň nie v tom fyzickom zmysle. Ale sú situácie, kde tak trochu dnes veriacemu aj u nás „ide o krk“ – v zmysle spoločenského obmedzenia, výsmechu, odstrkovania atď. Otázka je, či som kvôli Kristovi ochotný stratiť hlavu alebo radšej stratím svoju kres- ťanskú tvár. ✕

istý víkend nohy neúnavných pútnikov okolia Bardejova a nielen tých už 320 rokov prichádzajú do nenápadnej Šašovej, k skromnej, ale čudotvornej ikone Matky Božej, najstaršej korunovanej ikone Bohorodičky na území bývalej Prešovskej eparchie. Tretí víkend augusta slávnostným a modlitebným „Raduj sa, Bohorodička...“ z úst ctiteľov a pútnikov zaznieva na Ľutinskej hore v Ľutíne. Úctu k Bohorodičke, Matke nášho Spasiteľa, počas mesiaca august završujeme na malebnej hore v Čirči, znovu na mieste, kde tradícia hovorí o jej zjavení sa miestnym pastierikom. Určite mi dáte za pravdu, že pre nás gréckokatolíkov je mesiac august tým naozajstným mariánskym mesiacom. Pozývam vás preto na púť na niektoré z týchto miest. Do skorého stretnutia!

Vyprosujem vám požehnaný mariánsky letný mesiac august. ✚

VLADKA MILAN

Začiatkom júna tohto roka som sa na brnianskom výstavisku zúčastnil na blahorečení dvoch katolíckych kňazov Brnianskej diecézy Jána Bulu a Vojtecha Drbolu. Boli mučeníkmi vykonštruovaných komunistických procesov päťdesiatych rokov minulého storočia v súvislosti s tzv. babickým prípadom. Správa o ich poprave mala pôvodne slúžiť na zastrašenie cirkvnej a náboženskej opozície režimu. Dnes, naopak, ich príbeh slúži ako symbol odpustenia, nezlomnej odvahy a nádeje. Ich svedectvo ma zaujalo aj z toho dôvodu, že v mnohom pripomína osud našich prenasledovaných gréckokatolíckych biskupov, rehoľníkov a kňazov s ich rodinami po zrušení našej cirkvi. Noví blahoslavení strhávali svojím kňazským životom hlavne mladých ľudí a povzbudzovali ich ísť za Kristom. Otec Ján Bula bol popravený zastrelením vo väznici v Jihlave 20. mája 1952. V čase popravy mal len 31 rokov. Otca Václava Drbolu obesili taktiež v Jihlave 3. augusta 1951 vo veku 39 rokov. Ako to zdôraznil vo svojej homílii počas svätej omše blahorečenia kardinál Michael Czerny SJ, sám rodák z Brna: „Títo dvaja Moravia žili v určitom systéme a tlaku, kde vydali svoje svedectvo. Neboli revolucionári ani politickí aktivisti. Boli to pastieri, ktorí ohlasovali evanjelium Ježiša Krista. Odmietli zradiť svoje kňazské svedomie. Odmietli oddeliť vieru od života.“ Je dojímavé čítať listy na rozlúčku od otca Jána Bulu, ktoré napísal noc pred popravou. Nájdete ich na www.buladrbola.cz. Obaja nám ukazujú príklad, ako trpieť z lásky, aby sme boli ľuďmi, ktorí skutočne milujú. Prosíme nových blahoslavených kňazov Jána Bulu a Václava Drbolu o odvahu byť svedkami Ježiša Krista všade tam, kde žijeme. ✚

NIKOHO SOM NEZABIL

„No ja vám hovorím: Pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá. Kto svojmu bratovi povie: ‚Hlupák,‘ pôjde pred veľradu. A kto mu povie: ‚Ty bohapustý blázon,‘ pôjde do pekelného ohňa.“ (Mt 5, 22)

Abba Ammon hovoril: „Štrnásť rokov som prežil v skýte a dňom i nocou som sa modlil k Bohu, aby mi dal silu premôcť hnev.“

Počas zhromaždenia v skýte chceli otcovia vyskúšať abbu Mojžiša. Hovorili o ňom medzi sebou s opovrhnutím: „Načo tento Etiópčan chodí na naše zhromaždenie?“ Keď to Mojžiš počul, mlčal. Keď sa bratia rozišli, otcovia sa ho spýtali: „Naozaj si sa vôbec nepobúrili, abba?“ On im odpovedal slovami žalmu: „Znepokojil som sa, ale neprehovoril som.“ (Ž 76, 5)

Abba Izidor o sebe rozprával: „Raz som išiel na trh predávať malé košíky. Keď som si všimol, že ma začína premáhať hnev, nechal som košíky a utiekol som.“

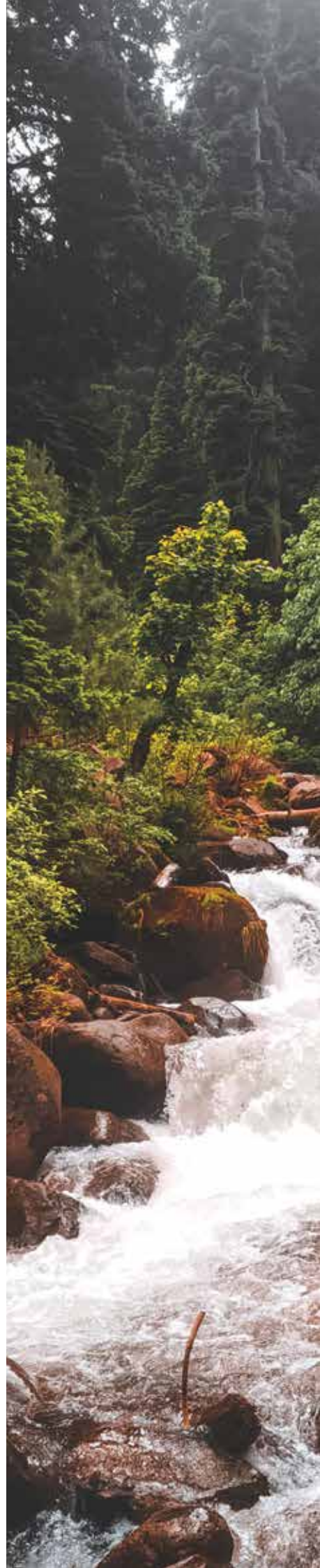
Abba Ján Kolos rozprával: „Raz som išiel po skýtskej ceste so svojím pletením. Stretol som pohoniča tiav. Ale ten ma svojimi slovami priviedol do hnevu, tak som utiekol a nechal tam svoje košíky.“

Abba Kassian rozprával: „Abba Ján, igumen veľkej koinonie, prišiel k abbovi Paisiovi, ktorý prežil štyridsať rokov v úplnej samote. Mal ho veľmi rád a rád sa s ním rozprával z lásky v úplnej slobode, a tak sa ho spýtal: ‚Aký skutok si vykonal za celý čas v takom osamotení, keď ťa nik nerušil?‘ Abba Paisios odpovedal: ‚Odkedy som sa utiahol do samoty, slnko ma nikdy nevidelo pri jedle.‘ ‚A mňa nikdy nevidelo v hneve,‘ povedal abba Ján.“

O abbovi Agatónovi rozprávali toto: „Prišli k nemu niektorí, ktorí počuli o jeho veľkej rozvážnosti. Chceli ho vyskúšať, či sa nerozhnevá, a pýtali sa ho: ‚Ty si Agatón? Počuli sme o tebe, že si smilník a pyšný človek.‘ On odpovedal: ‚Áno, je to pravda.‘ Opäť sa ho spýtali: ‚Ty si, Agatón, ten táraj a ohovárač?‘ Odpovedal: ‚Áno, ja.‘ A ešte mu povedali: ‚Ty si, Agatón, heretik.‘ On odpovedal: ‚Nie, nie som heretik.‘ Potom sa ho spýtali: ‚Povedz nám, prečo si s prvými obvineniami súhlasil, ale to posledné si neprijal?‘ On im odpovedal: ‚Prvé neresti priznávam, lebo ich uznanie je pre moju dušu užitočné. Ale byť heretikom znamená byť odlúčený od Boha – a odlúčený od Boha byť nechcem.‘ Keď to počuli, začudovali sa jeho rozvážnosti a odišli poučení.“

Raz Zachariáš, žiak abbu Siluána, bez starcovho súhlasu vyšiel z kémie a spolu s bratmi rozobral ohradu záhrady, aby ju rozšíril. Keď sa to starec dozvedel, vzal svoj plášť, vyšiel z kémie a povedal: „Bratia, modlite sa za mňa!“ Keď ho bratia uvideli, padli mu k nohám a povedali: „Povedz nám, otcé, čo sa ti stalo?“ Starec im odpovedal: „Nevrátim sa do svojej kémie a nevyzlečiem si plášť, kým nedáte ohradu späť na pôvodné miesto.“ Bratia teda znovu rozobrali ohradu a postavili ju tam, kde bola predtým. Potom sa starec vrátil do svojej kémie.

(pripravil Richard Fučko; foto: pexels.com) ✕

MALÉ SPOLOČENSTVO

V krajoch nursijskej zeme žili dvaja pustovníci – Eutychos a Florentios. Eutychos, zapálený duchovnou horlivosťou, nehľadal iba vlastnú spásu, ale usiloval sa aj o spásu druhých a všemožne ich privádzal k Bohu svojimi poučeniami, slovom i životným príkladom. Florentios bol jednoduchý, tichý a nenápadný; myslel najmä na seba a celý svoj život venoval modlitbe, tichu, bdelosti a starosti o vlastnú dušu, aby sa očistil a obstál pred Bohom.

Neďaleko ich príbytku stál kláštor. Keď tam zomrel abba, mnísi sa zhromaždili, prišli k Eutychiovi a prosili ho, aby sa stal ich predstaveným. On vypočul ich prosbu a prijal vedenie kláštora, no Florentia ponechal na pustovníckom mieste, aby nezaniklo malé spoločenstvo, ktoré tam spolu mali a ktoré bolo treba zachovať na službu Bohu a modlitbu ako tiché miesto stretnutia s Bohom.

Keď Florentios zostal sám, ešte vrúcnejšie a vytrvalejšie sa modlil k Bohu, aby mohol nerušene rásť v zapieraní a v samote a aby mu Boh poslal pomocníka. Raz po modlitbe vyšiel z chrámu a uvidel pri dverách medveďa – pokojného, so sklonenou hlavou, bez známky divokosti. Svojou krotkosťou naznačoval, že bol poslaný od Boha na službu. Florentios to pochopil, vzdal Bohu vďaka a prijal ho ako pomocníka, ktorý mu bol darovaný pre jeho potreby.

Mal pri cele päť oviec, a tak mu prikázal: vyžeh ich na pastvu a vráť sa s nimi o šiestej hodine. Medveď poslúchol. Odtvtedy verne pásol ovce, hoci trpel hladom a premáhal svoju prirodzenosť, ktorá ho viedla inam. Vracal sa presne podľa príkazu – o šiestej alebo o deviatej, podľa toho, ako sa stavec postil. Nikdy sa nepomýlil, lebo Boh ho naučil rozumieť a poslúchať vôľu svojho služobníka bez váhania a bez meškania.

Zvesť o tom sa rozšírila po celej krajine a mnohí sa tomu divili, a hovorili o tom ako o veľkom znamení Božej moci a prítomnosti medzi ľuďmi. No diabol vzbudil závišť. Štyria mnísi, učenci Eutychia, nedokázali znieť, že Florentios je taký oslávený a vážený medzi ľuďmi. Vykradli sa na miesto pastvy a medveďa zabili.

Keď sa medveď nevrátil, stavec čakal až do večera, bol znepokojený a trápil sa; zviera zo svojej prostoty nazýval bratom. Na druhý deň ho našiel mŕtveho a plakal – nie tak nad stratou zvieraťa ako nad zlobou bratov, ktorí sa dali strhnúť závišťou a zlým úmyslom. Po-

vedal: „Nech tí, ktorí zabili nevinné stvorenie, dostanú trest ešte v tomto živote!“ Jeho slová sa naplnili takmer okamžite – štvoricu mníchov postihla ťažká choroba a čoskoro zomreli. Florentios sa zľakol svojich slov. Po celý život ich oplakával a seba nazýval ich vrahom, aby sa už nikdy neodvážil nikoho preklínať ani v hneve vysloviť tvrdé slovo.

Raz k nemu prišiel diakon, ktorý sa zľakol množstva hadov okolo cely. Prosil o modlitbu a ochranu. Florentios zdvihol oči i ruky k nebu a s dôverou prosil Boha, aby jeho pustovňu očistil od plazov. Zahrmel hrom, zablyslo sa a všetky hady zahynuli. Potom prileteli vtáky, každý vzal jedného a odniesol ho preč, takže miesto bolo očistené a opäť tiché a bezpečné.

Florentios prežil život v pokore a tichosti a odišiel do večnosti vo veľkom pokoji. Aj Eutychos dlhé roky viedol mnohých k spásu a k životu podľa evanjelia. Po smrti sa stal divotvorcom: jeho odev uzdravoval chorých a v čase sucha prinášal krajine dážď, keď ho veriaci s modlitbou nosili cez polia a záhrady a prosili o Božie zmilovanie. (foto: pexels.com) ✕

OSLAVA BOHA AKO CESTA RIEŠENIA

Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Slová môjho náreku sú ďaleko od toho, kto by ma zachránil. Bože môj, volám vo dne, a nečuješ; volám v noci, a nenachádzam pokoja. A predsa ty si svätý, ty tróniš na chválach Izraela. V teba dúfali naši otcovia; dúfali a vyslobodil si ich. Ku tebe volali a boli spasení, v teba dúfali a zahanbení neboli. (Ž 22 (21), 2 – 6)

V máji som bol na svojich duchovných cvičeniach. Modlil som sa tam Liturgiu hodín v angličtine a pri modlitbe 49. žalmu na mňa „vyskočil“ piaty verš: „*With the harp I will solve my problem*“ – „S harfou vyriešim svoj problém“. Normálne som sa zastavil, lebo som si nespomínal na to, žeby som sa s niečím takým stretol v slovenčine alebo v iných prekladoch. A skutočne, všetky preklady, ktoré som si skontroloval, hovoria niečo takéto: „za sprievodu harfy vysvetlím svoju hádanku“, „za zvuku harfy vyjavím svoju záhadu“ či „pri harfe otvorím svoju hlboko umnú reč“. Skúsil som aj umelú inteligenciu, či to chápem správne, a jej odpoveď bola nasledujúca: „Preklad v najčistejšej a najprirodzenejšej slovenčine: Harfa mi pomôže vyriešiť môj problém. Ak chceš preklad poetickejší alebo biblickejší (keďže máš otvorený žalm), môže znieť aj: Harfu vezmem, aby som vyriešil svoj problém. Harfou vyriešim svoj problém.“ Preto som začal „chodiť“ s týmto prekladom tohto verša.

Prvá vec, ktorá sa mi pripomenula, bola udalosť zo Skutkov apoštolov (16, 16 – 40), kde Pavol vo Filipách vyhnal veštekého ducha z istej slúžky a zato bol aj so Sílasm zbičovaný a vhozený do väzenia. „O polnoci sa Pavol a Sílasm modlili a spievali Bohu chválospevy, a väzni ich počúvali. Zrazu nastalo veľké zemetrasenie, až sa hýbali základy žalára. Hneď sa otvorili všetky dvere a všetkým sa rozviazali putá.“ Pavol a Sílasm vo väzení nenadávali, nelutovali sa, aj keď im hrozilo, že sa z neho už živí nevrátia. Oni sa modlili a oslavovali Boha (aj keď nemali harfy). V 22. žalme sa píše, že Boh „tróni na chválach Izraela“. Tam, kde Boží ľud chváli svojho Boha, tam je Boh zvláštnym spôsobom prítomný. Preto Boh, odpovedajúc na ich chválospevy, vyriešil ich problém. Otvoril ich väzenie, dal im slobodu a ešte aj vytvoril priestor, aby mohol prijať spásu veliteľ väzenia aj s celým svojím domom.

Oslava Boha, to nie je vec pocitov. Neoslavujem Boha preto, lebo sa dobre cítim. Oslavujem ho preto, lebo „veľký je Jahve a hodný nevýslovnej chvály, úžas-

ný, nad všetkých pohanských bohov“ (Ž 96, 4). Oslava Boha je vecou viery a môjho rozhodnutia. Mám veľmi rád text od proroka Habakuka (3, 16 – 19): „Počul som to. A srdce sa zatriaslo vo mne. Na ten hlas pery sa mi chvejú, triaška zachvátila moje kosti a nohy sa mi podlamujú. Pokojne čakám ten deň súženia, ktorý stihne ľud, čo nás utláča. Hoci figovník nezakvitne, na viniči niet hrozna, sklame úroda olív, polia nedodajú potravu, vymiznú ovce z košiara, v maštaliach niet dobytká, ale ja sa budem tešiť v Jahvem, plesať budem v Bohu, mojom Spasiteľovi. Jahve, môj Pán, je moja sila, dá mi nohy bystré ako jelenie, vyvedie ma na moje výšiny. (pre hudobný prednes na strunovom nástroji)“

Takto mi Boh počas duchovných cvičení pripomenul to, čo som už dávno vedel a o čom som už mnohokrát kázal. Opäť som však potreboval z hlavy do srdca dostať pravdu, že najlepším spôsobom riešenia problémov je začať „s harfou“, začať s oslavou Boha. Opäť sa to teda učím. (foto: pexels.com)

HUDBA A HUDOBNÉ NÁSTROJE

V BOŽOM SLOVE

1. Prečo sú hudobné nástroje v Biblii dôležité

Hudba bola v starovekom Izraeli súčasťou:

- **chrámového kultu** (leviti ako hudobníci),
- **slávnostných sprievodov** (prenášanie archy),
- **kráľovských ceremónií**,
- **prorociev** (hudba ako sprevádzajúci pr-
vok),
- **osobnej modlitby a žalmu**.

Hudba nebola len estetická – bola chápaná ako prostriedok oslavy Boha, niekedy aj ako prostriedok prorockej inšpirácie.

2. Prehľad hlavných hudobných nástrojov v Biblii

A. Dychové nástroje

1. Šofar (baraní roh)

Najposvätejší nástroj. Používal sa pri:

- liturgii,
- sviatkoch (Rosh ha-Shana),
- vojenských signáloch,
- teofániách (zjaveniach Boha).

Súradnice:

- Ex 19, 16 – 19 – šofar pri zjavení na Sinaji
- Joz 6, 4 – 20 – šofary pri páde Jericha
- Ž 81, 4 – trúbenie na novmesiac
- Joel 2, 1 – šofar ako varovanie

2. Chacocerah (strieborné trúby)

Dve strieborné trúby určené kňazom

Súradnice:

- Nm 10, 1 – 10 – presné pokyny na ich výrobu a používanie
- 2 Krn 5, 12 – 13 – trúby pri posviacke Šalamúnovho chrámu

B. Strunové nástroje

1. Kinnór (harfa)

Dávidov obľúbený nástroj

Súradnice:

- 1 Sam 16, 23 – Dávid hrá na harfe a utišuje Saula
- Ž 33, 2 – chváľte Pána na harfe

- Ž 137, 2 – harfy zavesené na vrchách v babilonskom zajatí

2. Nevel (lýra, citara)

Používala sa v chráme.

Súradnice:

- 1 Krn 15, 16 – leviti hrajú na lýrach pri prenášaní archy
- Ž 92, 4 – hra na neveli pri chvále

C. Bicie nástroje

1. Tof (tamburína, bubienok)

Najmä pri tanci a slávnostiach

Súradnice:

- Ex 15, 20 – Miriam s tamburínou po prechode cez more
- Ž 149, 3 – chváľte ho bubnom a tancom
- Ž 81, 3 – bubon pri slávnostiach

2. Menšie rytmické nástroje

- **Cymbaly (cimbál)** – 1 Krn 15, 19; Ž 150, 5
- **Sistrum** (pravdepodobne zvončeky – nástroj, ktorý sa triasol, aby vydával kovové, štrkotavé zvuky) – 2 Sam 6, 5

3. Hudba v chrámovom kulte

Leviti ako hudobníci

Hudba bola organizovaná a mala presné pravidlá.

Súradnice:

- 1 Krn 25, 1 – 7 – Dávid ustanovuje levitských spevákov a hudobníkov
- 2 Krn 29, 25 – 28 – hudba pri obnove chrámu za kráľa Ezechiáša
- Leviti hrali na: harfách, lýrach, cimbaloch, trúbach.

Hudba sprevádzala obety, slávnosti, posviacky a liturgické zhromaždenia.

4. Hudba v prorockých

Hudba niekedy sprevádzala prorocké zjavenia.

Súradnice:

- 1 Sam 10, 5 – skupina prorokov s hudobnými nástrojmi
- 2 Kr 3, 15 – prorok Elizeus žiada o hudobníka, aby mohol prorokovať

5. Hudba v žalmoch

Žalmy sú plné hudobných pokynov:

- „pre hlavného speváka“,
- „na harfe“,
- „na osemstrunovom nástroji“,
- „na flauty“.

Súradnice:

- Ž 150 – veľký prehľad nástrojov používaných na chválu
- Ž 98, 5 – 6 – harfa a trúby pri oslave Boha

6. Hudba pri prenášaní archy

Jedna z najväčších hudobných slávností

Súradnice:

- 2 Sam 6, 5 – Dávid a celý Izrael hrajú na všetkých druhoch nástrojov
- 1 Krn 15, 16 – leviti hrajú na harfách, lýrach a cimbaloch

7. Hudba v Novom zákone

Nový zákon je hudobne striedmejší, ale obsahuje:

- **spev Ježiša a apoštolov** po Poslednej večeri
- Mt 26, 30
- **spev Pavla a Silasa vo väzení**
- Sk 16, 25
- **apokalyptické hymny**
- Zjv 5, 8 – starci majú harfy
- Zjv 14, 2 – zvuk harfistov

8. Zhreutie

Hudobné nástroje v Biblii sú:

- **symbolické** (šofar – Božia prítomnosť),
- **liturgické** (trúby, harfy),
- **slávnostné** (tamburíny),
- **prorocké** (hudba sprevádza zjavenie),
- **poetické** (žalmy).

Hudba bola integrálnou súčasťou Božieho kultu, nie dekoráciou. Izrael chápal hudbu ako modlitbu v zvuku. ∞

MIROSLAV DANCÁK

DRUHÝ KONŠTANTÍNO-POLSKÝ KONCIL (553)

Záverom našich úvah o Chalcedonskom koncile sme poukázali na to, že jeho negatívnym dôsledkom bolo prvé veľké rozdelenie v Cirkvi spôsobené vznikom monofyzitizmu. Cieľom oboch koncilov bolo napraviť tento rozkol. To bolo dôležité z dvoch hľadísk: z náboženského a z politického. Z náboženského hľadiska išlo o obnovenie jednoty kresťanstva, za ktorú sa modlil Kristus (Jn 17, 20 – 26). Z politického hľadiska bolo zásadou cisárskej politiky presvedčenie, že ak existuje jedna ríša, má v nej existovať iba jedno náboženstvo.

Druhý konštantínopolský koncil sa konal za iných politických podmienok ako Prvý nicejský koncil a Prvý konštantínopolský koncil. Západ sa postupne dostával spod nadvlády Konštantínopola, hoci pápeža stále vymenúval cisár. Východ si, naopak, stále zachovával svoju geografickú celistvosť, trpel však vnútornou chorobou – monofyzitizmom.

Po Chalcedonskom koncile sa monofyzitizmus ďalej šírila najmä v dvoch krajinách: v Egypte a v Sýrii. V Malej Ázii a v Grécku mal menej stúpencov, na západe sa prakticky nevyskytoval. Treťou monofyzitskou krajinou bolo Arménsko. Monofyzitskou sa stala aj Etiópia, ktorá prijala krst z Alexandrie a spolu s krstom aj monofyzitizmus.

Prvý pokus o zjednotenie s monofyzitmi podnikol cisár Zenón. Keď videl, že boj proti nim je márný, vydal dekrét *Henotikon* (482), ktorý vypracoval patriarcha Akacius. V žiadnom prípade nejde o dekrét namierený proti ortodoxným veriacim, ale jeho postoj k Chalcedonu je prinajmenšom nejednoznačný a nepoužíva Levov list. K podpísaniu dekrétu boli nútení tak ortodoxní veriaci, ako aj monofyziti, čo viedlo k schizme s Rímom, exkomunikácii Akacia a k ďalšiemu odcudzeniu a vzdialeniu sa monofyzitov. Táto schizma trvala tridsať rokov. Náboženská politika cisára Atanáza toto rozdelenie ešte prehĺbila. Až po nástupe na trón zbožného cisára Justína I. (518 – 528) a neskôr, po jeho smrti, za jeho synovca Justiniána I. (528 – 555) došlo k zmiereniu s Rímom, hoci dôvodov na napätie nechýbalo.

Dominantnou postavou tohto obdobia je bezpochyby cisár Justinián. Justiniánove zásluhy sú obrovské. Kodifikácia práva, rozvoj umenia, zorganizovanie efektívnej štátnej správy. Jeho veľkou vášňou však bola teológia. Celé hodiny trávil pri jemných teologických diskusiách s mníchmi, kňazmi a biskupmi. Noci zase venoval štúdiu diel z tejto oblasti. ✕

TEBE DÁM KLÚČE

Exegéza Mt 16, 18 – 19 o tom, že „vystavím svoju Cirkev“ a „dám kľúče“, s ktorými bude všetko na zemi – ako v nebi – zviazané alebo rozviazané, neraz vyvoláva rôzne otázky.

Text nielenže pozoruhodne presne definuje historickú inštitúciu, čo je v Ježišových časoch prekvapujúce, ale zároveň vymedzuje právny status jej hlavy, formulovaný dokonale v rímskom štýle. S čím tu máme do činenia? S redakčným spracovaním, ktoré by sa dalo pripísať záujmom jeruzalemskej komunity v prvých desaťročiach? Alebo ľuďom Rímskej cirkvi z konca 4. storočia s pápežom Damazom, ktorý sa snažil vytvoriť nielen cirkevné, ale aj právne a politické základy?

Niet pochýb o tom, že vo všetkých evanjeliách je postava Petra spájaná s primátom. Je prvý na zozname Dvanástich a po Ježišovi je meno Peter v Novom zákone spomínané najčastejšie. Okrem toho mu vzkriesený Kristus zveruje pastiersku misiu. Všetko toto možno pripísať výlučne historickému Ježišovi. Pokiaľ ide o presnejšie vymedzenie tohto primátu, úryvok z Matúša poskytuje jasnú indíciu. Táto veta mohla byť sformulovaná na základe pôvodnej praxe Cirkvi, ale jej prameňom je možno aramejské vyjadrenie samotného Ježiša, prostredníctvom ktorého zveruje Petrovi úlohu splnomocnenca, nielen čo sa týka disciplíny, ale aj autoritatívneho učenia prinášajúceho spasu. (Miroslav Dancák) ✕

MANNA ZJEDNOTENIA

„Čo je to?“ pýtali sa Izraeliti na púšti Mojžiša. „To je chlieb z neba – pokrm od Otca.“ Aj tento predobraz má posledné z iniciačných sv. tajomstiev – Eucharistia. Kým krst je nový zrod, myropomazanie pečatou a posilou, Eucharistia predstavuje skutočnú potravu.

Fyzický pokrm nasycuje dušu človeka – v Eucharistii je zrejmé, že viditeľné spôsoby prinášajú neviditeľnú milosť. Kristus sa stáva súčasťou nášho organizmu. Náš Boh je Bohom uprostred nás. A v nás. Nie je úžasné, že Cirkev podáva Eucharistiu okamžite po prijatí krstu a myropomazaní malým deťom?

Forma, t. j. slová premenia vyslovené biskupom alebo presbyterom, zmenia podstatu dovtedy obyčajnej matérie. Očami a ústami sa javí ako niečo pozemské, v skutočnosti je to nadprirodzený pokrm. Pripomína vám to svadbu v Káne Galilejskej? Prvý Kristov zázrak (zmena prirodzenej vody na nadprirodzené víno) súvisí s tým, čo dal Kristus apoštolom pred svojou smrťou. Vysloviť o chlebe/víne, že „toto je moje telo/moja krv“ môže jedine Boh. Jeho slovom sa udeje prepočítanie. O tejto perle by sa dalo hovoriť mnoho: predobrazy, úcta, príprava na jej prijatie pôstom a modlitbami, centrum a vrchol nášho života...

No pozrime sa úplne na začiatok: pod stromom poznania dobra a zla stojí človek, ktorý počul: „Nejedz, lebo zahynieš!“ A teraz Boží syn hovorí: „Vezmite aj jedzte“, lebo „tento pokrm je pravý pokrm, ktorý dáva večný život“. Užšie spojenie s Bohom sa už nedá predstaviť. On je v nás a my v ňom. Takáto je milosť Eucharistie. (Pavol Burda) ∞

JÁN SABOL

PÚŤ

Putovanie je čoraz oblúbenejšie. Vydávame sa pešo alebo bicyklom na blízke pútnické miesta. Počas cesty vnímame krásu okolitej prírody. Dopravnými prostriedkami cestujeme do vzdialenejších miest po stopách Ježiša alebo apoštolov. Navštevujeme miesta spojené so zázrakmi. Osobná skúsenosť z putovania nás vedie bližšie k vnútornému seba-poznaniu a duchovnej obnove.

Putovanie na osobitné miesta poznali už v starovekom svete. Abrahám sa vydal do zaslúbenej zeme Kanaán a počas putovania zažil hlboké spojenie s Bohom. Knihy Genezis ponúkajú príbehy spojené s putovaním. V židovstve boli bežné púte do chrámu v Jeruzaleme na sviatky. Viacero žalmov (Ž 120 – 134) pochádza z pútnického slávania. Počas pozemského života putoval aj Ježiš.

Prvé zmienky o putovaní kresťanov k hrobom mučeníkov sa objavujú v 2. storočí. Rozkvet kresťanských pútí sa začal až v 4. storočí. Okrem hrobov mučeníkov sa cieľom stali aj miesta vo Svätej zemi vďaka stavebným programom cisára Konštantína a jeho matky Heleny. Radu hľadajúci putovali k púštnym otcom a matkám v Egypte, Palestíne alebo Sýrii.

Po koncile v Efeze v roku 431 sa pridali aj mariánske pútnické miesta. V 5. storočí už mala každá rímska provincia svoje pútnické miesta. Po tom, čo Svätú zem od 5. storočia postupne dobýjali rôzne národy, smerovali do týchto oblastí len odvážni askéti. Ostatní kresťania z Európy putovali k hrobom apoštolov do Ríma, neskôr aj do Santiaga de Compostela. Prosili o uzdravenie, činili pokánie, plnili daný sľub, prejavovali vďaku alebo hľadali prehĺbenie viery.

Pútnici sa tešili ochrane zo strany panovníkov aj domácich. Starostlivosť o pocestných bola chápaná ako prejav milosrdenstva. Na odlíšenie nosili osobitný odev, klobúk a palicu. Veľké pútnické miesta mali aj zariadenia pre chorých, z ktorých neskôr vznikli najmodernejšie medicínske centrá, v ktorých vykonávali aj chirurgické úkony.

Kým na západe sa púte tešili rozkvetu, východných kresťanov neraz sužovali nepokoje a vojny. No aj tak sa popri púťach k hrobom svätých rozšírilo aj putovanie k známym ikonám. Zaujímavosťou z nášho územia je, že púte kresťanov nezakazovali len komunisti, ale už cisár Jozef II. Kresťania tak v tom čase chodili tajne na púte do okolitých krajín.

Kresťanské pútnické miesta každoročne navštívi okolo 40 miliónov pútnikov. Spoločne organizované púte majú aj liturgické slávania. Modlitby a piesne vovádzajú pútnikov pod Božiu ochranu a duchovne ich sprevádzajú na ceste. Aj viaceré tiché modlitby kňaza prosia o požehnanie pre putujúcich a ich návrat. Veriaci, ktorí sa vydali aspoň raz na kresťanskú púť, lepšie chápú, že aj náš pozemský život je púťou smerom k večnosti. ∞

ADRIANA ČOVANOVÁ

O LETE A FESTIVALOCH

SO ŠTEFANOM ŠTECOM

Keby ste hľadali definíciu letnej pohody, hudobné festivaly by mohli byť horúcim kandidátom. Nie sú totiž len bodom v kultúrnom programe obce či akciou z plagátov vylepených na zastávkach autobusu, ale fenoménom, ktorý dokáže vytvoriť tie najkrajšie letné spomienky. Vďaka nim môžeme vymeniť klimatizované kancelárie či zaprášené dielne za stánky, lúky a amfiteátre, strátiť sa v dave a byť pri tom, ako sa tradície nenásilne miešajú s moderným svetom. Štefan Štec pozná túto festivalovú mágiu takmer dokonalo.

Nestretli sme sa vo festivalovom zákulisí, ale v kaviarničke v centre Košíc. Žiadne kroje, žiadne husle, namiesto energického rusínskeho folklóru len obyčajný rozhovor pri kapučíne. A predsa sa naša debata točila prevažne okolo festivalovej sezóny, ktorá je momentálne v plnom prúde.

A čo má na nej tento charizmatiký spevák najradšej?

„To, že sú v lete a v exteriéri,“ rozosmeje sa, „ľudia sú v lete uvoľnení, chcú sa zabávať, uniknúť od každodennej pracovnej reality. Nechcem povedať, že im je jedno, kto je na javisku, ale vedia sa ihneď chytiť, pripojiť, lebo všetci akosi rovnako vnímame tú špecifickú atmosféru. Ak je to pod holým nebom a je k tomu teplo, ľudia to majú strašne radi. A my tiež. To je ten dôvod, prečo vlastne letné festivaly existujú.“

V čom je teda hranie na festivaloch iné ako samostatný koncert a ako interpret nadviaže kontakt s ľuďmi, ktorí sa ocitli na jeho koncerte úplnou náhodou?

„Klasické koncerty v sálach a mimo leta vnímajú ľudia inak – individuálne, chcú prežiť koncert sami v sebe, cez svoju vlastnú osobnosť. Mnohokrát tomu aj my prispôbujeme repertoár, je osobnejší, intímnejší, kdežto na festivaloch sa ľudia chcú baviť, a to nielen s nami, ale aj s ostatnými, chytia sa za ruky, vstanú, tancujú, je to družnejšie.“ Možno až päťdesiat percent divákov na festivaloch je takých, ktorí ich predtým nepoznali. O to vzácnejšie pre interpretov je, ak sa pri javisku pristavia, počúvajú alebo po koncerte prídu a priznajú sa, že ich nepoznali, ale páčilo sa im to.

„Máte aj nejakú osvedčenú pesničku, o ktorej na sto percent viete, že zaberie?“ vyzvedám a Štefan s úsmevom prikývne: „My ich voláme rusínske evergreeny, sú to pesničky, ktoré tam jednoducho musia byť, a to nielen prvoplánovo. Ony skrátka k letu patria. Pamätám si ich ešte z detstva, keď sa sedelo pri ohni a tieto pesničky sa spievali, lebo ich každý poznal.“ A ak poznáte Štefana Šteca, možno aj viete, ktoré to sú. *Horila sosna, palala, Oj, na hori Cigane stojali a Nebudu tu, piđu dalej.* „Na tých sa ľudia veľmi bavia a ak sa niektorí po čase vrátia do regiónu, aj keby žiadnu inú nepoznali, jednu z týchto poznajú určite. Vtedy sa otočia od stánku alebo sa zastavia a môžu byť hoci aj metalisti, vždy spozornejú 😊.“

A spozornejú aj tí, ktorí nie sú Rusíni? „Určite. Toto leto máme dokonca viac koncertov na strednom a západnom Slovensku ako na východe.“ Popravde, jazyková bariéra nemusí byť pre tých, ktorí majú hudbu radi, žiadnym problémom, veď chodievame aj na koncerty zahraničných kapiel či interpreta, ktorému neraz nerozumíme ani slovo. „Ja sa snažím robiť hudbu tak,“ priznáva Štefan, „aby nesmerovala len čisto k Rusínom, ale prihovárala sa všetkým. Bolo by odo mňa veľmi úzkoprsé chcieť sa prihovárať len svojim. Skôr chcem poukázať

na to, že rusínsky jazyk môže v rámci hudby suverénne fungovať popri iných jazykoch, ja ani nechcem, aby bol vnímaný ako niečo menšinové.“

Najvplyvnejším *headlinerom* letných festivalov býva neraz počasie. Je to magický, no zároveň veľmi nevyspytateľný prvok *open-air* programov – čisté kúzlo, keď tancujete v teplom daždi na tráve, i veľké riziko, keď vás horúčavy bez kúska tieňa odrovnajú ešte pred večerným programom alebo náhle búrky či krupobitie zmenia romantické miesto na rýchlu evakuačnú zónu.

Skrížilo už počasie plány aj Štefani? „Najväčší zážitok z najväčšej búrky, akú sme zažili, bol v obci Udavské pri Humennom. Boli to oslavy obce a už sa zmrákalo, a blížila sa veľká búrka, no organizátori tak veľmi chceli, aby sme vystúpili, že sme napriek všetkým výstrahám vystúpili. Doslova sme držali mikrofóny, zvukárov aj celú strechu ☺. A neverili by ste, no všetci tí ľudia tam v tom daždi, búrke a vetre ostali s nami. Hrali sme asi pol hodiny a potom sme to z bezpečnostných dôvodov museli ukončiť, no bolo to veľmi srdečné.“ Počasie sa chystalo prekaziť im plány aj počas koncertu na Kežmarskom hrade, no hoci pre silný dážď posunuli začiatok o dobré dve hodiny, ľudia sa nevzdali a zaplnili celý areál nádvorja, čo je pre umelca vždy veľkou satisfakciou.

Nedalo mi neopýtať sa, či si Štefan vie užiť festivalové koncerty aj ako návštevník. „Teraz už veľmi málo, lebo celé leto každý víkend niekde vystupujeme, máme *vybukované* termíny od mája do septembra. Ale predtým, keď to ešte nebolo také vyhrotené, som veľmi často chodieval na hudobné festivaly, folklórne slávnosti do Východnej,

do Detvy... všade možné. Ja som to mal strašne rád.“ Ako „povinné jazdy“ z detstva si spomína na festivaly v Kamienke, Svidníku, Medzilaborciach i rôzne menšie regionálne slávnosti. Na strednej škole si obľúbil aj hudobné festivaly s elektronickou hudbou, pred rokmi videl na *Pohode* vystúpenie kapely The Wailers, ktorá sprevádzala jeho obľúbeného speváka Boba Marleyho. A tohto roka dostal pozvanie na vystúpenie na festivale *Pohoda* pri jej jubilejnom tridsiatom ročníku on sám.

Keby ste mohli vystúpiť na akomkoľvek festivale na svete, ktorý by to bol? Alebo Pohoda splnila už všetky sny ☺?

„*Pohoda* dosť naplnila moje sny, lebo je to náš najväčší festival a som naozaj poctený, že môžem hrať so skvelými interpretmi z celého sveta a že som tam dostal s kapelou hodinový priestor. A opäť spomeniem to rusínske ☺ – koncert je z deväťdesiatich percent v rusínskom jazyku, takže aj tým tam bude mať táto národnosť zastúpenie. A pre mňa je super, že sa takáto menšinová záležitosť dostala na takýto veľký festival.“ Ale vie si predstaviť aj vystúpenie na ostravskom festivale *Colours of Ostrava* či na veľkom festivale *Sziget* v Budapešti. Pozvánky na vystúpenia dostáva priamo od organizátorov a sleduje hlavne to, aby nebol v jeden víkend na dvoch blízkych miestach, pretože ani pre samotných organizátorov nie je žiaduce mať v programe človeka, ktorý v predošlý deň vystupoval v susednej obci. Preto sa neraz stane, že sú jeden deň v Snine a na druhý v Hlohovci.

Cíti aj v rámci malého Slovenska rozdiely v publiku? „Áno, absolútne. Niektoré publiká sú také, že s nami

spievajú a bavia sa od začiatku, niektoré čakajú, nech ukážeme, čo vieme, a až potom nás odmenia potleskom. Niektoré sú prísne, kritické, niektoré sú veľmi vďačné. Samozrejme, mám rád publiká u nás na východe, lebo tým, že nám rozumejú, dodávajú koncertu hlbší rozmer. Mám však rád aj publiká, ktoré nás nepoznajú, lebo tie sú zvedavé a ja ako interpret sa musím snažiť, aby mi nejakou formou porozumeli.“ Priznáva, že rusínske publikum je náročné, pretože Rusíni majú dobrý sluch a vedia vyhodnotiť, či človek vie alebo nevie spievať. Samozrejme, občas sa stane, že im povedia, že u nich sa to spieva inak. „Je to však úplne v poriadku. Keď napríklad spievame blok pesničiek zo Šambrona, vieme, že to nikdy nezaspievame tak ako oni, lebo my nie sme Šambrončania, ale hodnota má byť v tom, že vzdávame úctu ich regiónu a snažíme sa zachovať ich folklór.“

„Momentálne som v skôr tvorivom období a snažím sa pracovať aj autor-sky, nielen interpretovať piesne iných,“ podotýka Štefan, „a dal by Boh, aby som niekedy v budúcnosti niekoho inšpiroval a vychádzal by z mojich nahrávok.“

A čo ho ešte toto leto čaká?

„Náš vlastný koncert – jediný, ktorý si toto leto organizujeme sami, a to 14. augusta v amfiteátri v Helpe, kam sa veľmi tešíme. Okrem toho máme vystúpenia v poľskom Zakopanem, na *Harhovských čudach* na Spiši, v Jasenove, v Kružlove a letnú sezónu končíme vystúpením na Bardejovskom jarmoku.“

Potom letné festivaly plynulo prejdú do jesenných koncertov a vinobraní a pomedzi to ešte musí Štefan stihnúť tradičný štvordňový *tatačunder* so starším synom a užiť si pohodu a leto s najbližšími. ☺

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

DVERE DO RAJA AJ VO VAŠOM CHRÁME

Videli ste ich už? Sedem videí, katechéz o svätej liturgii. Premiéru mali na Paschu, ale dostupné sú stále. Krátke videá, ktoré vysvetľujú pôvod, štruktúru a symboliku liturgie. A idú ešte ďalej. Ponúkajú emóciu, vzťah. O ich vzniku a samotnej liturgii sme sa porozprávali s autorom projektu Dominikom Petríkom.

Čo bolo na počiatku projektu?

Jedna rímskokatolícka veriaca pani, ktorá rada prichádza na gréckokatolícke liturgie v Kežmarku, mi raz povedala, že liturgia je pre ňu krásna, anjelská a nebeská, no mnohým veciam nerozumie. Spýtala sa, či by nebolo možné pripraviť katechézu, ktorá by ľuďom pomohla lepšie porozumieť tomu, čo pri liturgii vidia, počujú a prežívajú. Uvedomil som si, že to nie je iba otázka jedného človeka. Mnohí naši veriaci prichádzajú na liturgiu, ale nie vždy rozumejú jej symbolom a duchovnému bohatstvu. Preto sme v septembri 2024 začali vo farnosti mesačné katechézy o liturgii s názvom *Raj na zemi*. Postupne sme prechádzali všeobecný úvod do liturgie, jej historický kontext a jednotlivé časti Liturgie svätého Jána Zlatoustého. Na tieto stretnutia prichádzali nielen gréckokatolíci, ale aj rímskokatolíci a ďalší ľudia, ktorí túžili hlbšie porozumieť východnej liturgickej tradícii.

Neskôr ma oslovil otec Matúš Sejka z Katechetického úradu Prešovskej archieparchie, aby sme túto tému spracovali aj audiovizuálne. Pôvodne to mala byť jednoduchá katechéza. Keď som túto myšlienku predstavil pánovi Otovi Vojtičkovi, skúsenému kameramanovi z Kežmarku, navrhol náročnejší formát, ktorý nás presahoval.

Otec Matúš predložil ideu filmových katechéz vладыkovi Jonášovi a protosynkelovi otcovi Markovi. Myšlienku uvítali a s vладыkovým požehnaním sa veci dali do pohybu. Podpora zo zbierky KBS na masmédiá bola pre nás veľkým povzbudením a znakom, že táto téma môže poslúžiť Cirkvi.

Čo nasledovalo po prvotnom nápade?

Kompletný filmársky scenár pre kameru, zvuk, rekvizity sa formoval asi pol roka.

Bola to veľká výzva našťudovať si odborné a technické názvy pre typy záberov, zaostrenia atď. Keďže počas dní som sa venoval pastoračii a učeniu náboženstva, práca na projekte sa odohrávala počas nocí. Pozeral som dokumentárne i hrané filmy, aby som lepšie vstúpil do filmovej tvorby a aby sme nabrali inšpiráciu aj po technickej stránke. Spolu s pánom Vojtičkom sme hľadali čo najlepšie spôsoby realizácie. Bezprostredná príprava sa začala koncom roka 2025 svetelnými skúškami a skúšobnými zábermi. Samotné ostré nahrávanie sa začalo koncom januára 2026 a trvalo do polovice februára. Spolu to bolo desať natáčacích dní. A potom sa začala asi najťažšia časť realizácie – postprodukcia. Strih, audio mix a mastering. V tejto fáze som sa dozvedel, že veľmi podstatnou zložkou je *grading* (úprava farieb). Kamera točí surový záznam, obraz, ktorý je takmer bez farieb. Všetko je také mliečne, suché, bez života. A práve *grading* zohráva dôležitú rolu. Vo svete trvá *grading* jedného filmu niekoľko mesiacov, ba až rok. Náš cieľ bol, aby sa videokatechézy spustili na Paschu 2026. A preto sme dva mesiace pracovali na postprodukcii takmer každý pracovný deň.

Komu sú videá určené?

Každému, kto chce spoznať liturgiu ako *Raj na zemi*. Nejde o inštruktáž k sláveniu. Každý kňaz ju absolvoval počas prípravy na kňazstvo. Ide o duchovno-mystický pohľad na liturgické slávenie, obzvlášť pre laických veriacich. Preto sme v závere katechéz uviedli vetu: Zábery z liturgie majú ilustratívny charakter.

Čo bolo podstatné pri rozhodovaní sa, do akej (teologickej) hĺbky pri textoch načriete?

Scenár a texty som pripravoval v spolupráci s otcom Markom Durlákom a s dvomi spolubratmi. K jednotlivým časťam liturgie sme najprv vypisovali poznámky z odbornej literatúry, analyzovali jednotlivé vysvetlenia a rozhodovali sa, čo z toho by divák mal počuť a vidieť. Ak by sme nechali prvotný scenár, jedna časť by mala asi hodinu a pol. Ale našou myšlienkou nebolo robiť rozsiahlu teologicko-liturgicko-spirituálnu analýzu či výskum. Tieto videá majú exhortatívny charakter. Majú diváka povzbudiť k plnšiemu prežívaniu liturgie. Boli sme limitovaní viacerými okolnosťami, časovo aj finančne. Samozrejme, všetko sa dá vylepšovať.

Celý projekt tvorí sedem videí. Aká je ich štruktúra a obsah?

Pôvodne malo byť častí desať. Pri tvorbe scenára sa počet začal zužovať na osem a skončili sme pri siedmich. Prvá časť je všeobecným úvodom do liturgie. Vstupujeme do základného pohľadu na liturgiu – ako na miesto, kde sa stretáva nebo so zemou. Druhá časť hovorí o rozmanitosti východnej liturgickej tradície. Ponúkame prierez od liturgie apoštolských čias až podnes. Nasleduje video o prvej časti liturgie – proskomídií, ktorej predchádzajú úvodné modlitby kňaza s obliekaním. Liturgia katechumenov – liturgia slova je obsahom štvrtej časti. Hovorí o čase počúvania, kde sa pred človekom rozvíja Kristov život od narodenia až po jeho umučenie a kde Božie slovo začína pôsobiť priamo v srdci človeka. V piatej časti vstupujeme do liturgie verných – liturgie Eucharistie – do tajomstva, kde už nejde len o počúvanie, ale o skutočnú účasť na Baránkovej hostine. Jej obsahom je veľký vchod a *Vyznanie viery*. Šiesta časť hovorí o najpodstatnejšej časti liturgie – o anafore, eucharistickom kánone, pri ktorom sa chlieb a víno mocou Svätého Ducha stávajú telom a krvou Krista. Je to sprítomnenie Paschy Ježiša Krista a zároveň sa pri prijímaní Eucharistie uskutočňuje naša osobná Pascha – prechod od smrti k životu. Siedma časť hovorí o zmysle liturgie pre človeka a o jej prežívaní v každodennom živote.

Kto všetko ešte tvoril realizačný tím?

V prvom rade to bol otec Marko Durlák, archimandrita a protosynkel Prešovskej archieparchie. Ďalej to boli: Oto Vojtičko (kamera, réžia), Lukáš Vojtičko (ostrič, svetlá), Tomáš Vojtičko (grip, svetlá), Adam Ničpan (grip), Vojtech Svoboda (zvuk) a Patrik Novotný (strih).

Ako sa vyberalo miesto natáčania?

Prvotným návrhom pána Vojtička bolo, aby sme točili v jednom z drevených chrámov. To sa páčilo aj mne. Ale naše drevené chrámy sú väčšinou veľmi malé, čo by spôsobilo množstvo technických problémov pri natáčaní (vozíky, kolajnice, svetlá a pod.), ale aj časovú náročnosť vzhľadom na dochádzanie počas natáčacích dní. Preto sme sa rozhodli pre grékokatolícky chrám v Kežmarku, keďže tu aktuálne pôsobím, a odtiaľ bola aj väčšina realizačného tímu. Kežmarský chrám bol výhodný aj svojou veľkosťou a ikonografickou výzdobou svätyne.

Videa boli točené asi v noci. Bol to úmysel?

Áno, bolo to zámerné. Od začiatku sme vedeli, že projekt *Božská liturgia – Raj na zemi* nemá pôsobiť ako náučné video, ale ako pozvanie vstúpiť do tajomstva liturgie. Preto bolo dôležité vytvoriť osobitú, sústredenú a mystickú atmosféru, v ktorej nebude nič odvádzať pozornosť od priestoru chrámu, symbolov, svetla sviec, ikon a samotného posolstva. Denné svetlo je krásne, ale v chráme prináša množstvo rušivých prvkov – mení sa počas dňa, preniká cez okná rôznou intenzitou a narúša jednotný vizuálny štýl. Potrebovali sme mať svetlo plne pod kontrolou, aby kompozícia každého záberu podporovala duchovnú hĺbku a vnútorné stíšenie. Preto sa natáčalo vždy po západe slnka až do skorých ranných hodín. Nočné nakrúcanie bolo náročné, ale malo a svoje čaro. Chrám v noci pôsobí úplne inak – je tichší,

sústredenejší, akoby viac odhaľoval svoju duchovnú hĺbku. Tma v tomto prípade nebola nedostatkom svetla, ale priestorom, v ktorom mohlo lepšie vyniknúť to podstatné.

Čím je svätá liturgia pre vás osobne?

V prvom rade poviem, že liturgiu slávim veľmi rád. Naplňa ma vďačnosťou a vnútornou radosťou. Je pre mňa miestom najhlbšieho stretnutia s Kristom. Nie je to iba súbor modlitieb, spevov a obradov. Je to priestor, v ktorom si Kristus privádza svoju Cirkev, teda aj mňa, k sebe, ako ženích privádza nevestu na hostinu. V liturgii sa nám dáva v slove, v Eucharistii a v spoločenstve Cirkvi.

Čím dlhšie som kňazom, tým viac si uvedomujem, že liturgia nie je niečo, čo „vykonávam“. Je to dar. Každá liturgia je pre mňa novým a neopakovateľným stretnutím s Kristom. A čím viac do nej prenikám, tým viac žasnem, že Boh sa zveruje do rúk slabého a nedokonalého človeka. Sú momenty, keď ma pri slávení niečo vyruší, ale stále znova zakúsím, že ma Pán miluje takého, aký som. To je sila božskej liturgie.

Veľmi silno som to zažil ako novokňaz pri svojej prvej Liturgii svätého Bazila Veľkého. Tiché modlitby anafory sa ma vtedy dotýkali veľmi hlboko. Zvlášť modlitba, v ktorej kňaz prosí, aby Boh pre jeho hriechy nezabránil zostúpeniu Svätého Ducha na predložené dary, mi ukázala, aké veľké je Božie milosrdenstvo. Človek stojí pri oltári nie preto, lebo je hodný, ale preto, lebo Boh je dobrý. Dodnes sa ma dotýka aj prosba: „Dobrych upevni v dobrom, zlých

svojou dobrotou urob dobrými.“ Učí ma pozeráť sa na ľudí Božím pohľadom. My by sme niekedy chceli zlých potrestať, oddeliť sa od nich alebo im dokázať ich chybu. Boh však svojou dobrotou premieňa srdce človeka. A ja vidím, ako veľmi sa to potrebujem učiť aj ja.

Najsilnejšie však vo mne zostala modlitba: „Všetkých nás prijmi do svojho kráľovstva, učíš synmi svetla a deťmi dňa, obdaruj nás svojím pokojom a láskou, Pane, Bože náš, veď ty nás obdarúvaš všetkým.“ Uvedomil som si, že Boh naozaj všetko v mojom živote použije na moje dobro – aj to, čomu nerozumiem, aj moje slabosti, pády a bolesti. Liturgia ma učí veriť, že Boh nás neprestáva obdarúvať a že jeho láska je väčšia než naša nehodnosť.

Liturgia je dialógom medzi kňazom a veriacimi. Ako vnímate tento rozmer?

Áno, je pre mňa veľmi dôležité, aby sa veriaci do liturgie zapájali. Liturgia je spoločným dielom celej Cirkvi. Kňaz sa nemodlí namiesto ľudu, ale spolu s ľudom a za ľud. Veriaci sa neprichádzajú iba „pozrieť“ na liturgiu alebo splniť si povinnosť. Prichádzajú ju sláviť. Do oslavy vstupujú celou bytosťou – hlasom, postojom, gestom, srdcom aj tichom. Vôbec mi neprekáža, ak spev nie je dokonalý v hudobnom zmysle. Liturgia nie je koncert a chrám nie je pódium. Oveľa viac by mi prekážalo, keby bol spev technicky bezchybný, ale bez modlitby a bez srdca. Krása liturgie nespočíva v sterilnej dokonalosti, ale v tom, že sa človek nechá vtiahnuť do modlitby Cirkvi. Radšej

počujem nedokonalý spev živého spoločenstva než dokonalé ticho pasívnych divákov.

Samozrejme, je dobré, keď je spev zrozumiteľný a dôstojný. Má pomáhať modlitbe, nie rušiť ju. No podstatné je, aby niesol modlitbu. Niekedy aj jednoduchý nedokonalý spev celého chrámu povie viac než profesionálny výkon niekoľkých jednotlivcov. Lebo vtedy cítiť, že Bohu odpovedá celé zhromaždené spoločenstvo. Ideálom je pre mňa liturgia, v ktorej sa ľudia neboja spievať, odpovedať a stáť pred Bohom so svojím hlasom, telom, srdcom i tichom. Aj ticho je účasťou. Aj sústredené počúvanie je účasťou. Ale nemali by sme zostať pasívni. Liturgia je dialóg: Boh hovorí k človeku a človek odpovedá Bohu. A táto odpoveď nemá znieť len z úst kňaza. A tá hlavná odpoveď bude, keď sa slávenie liturgie neskončí požehnaním a prepustením, ale skutočne sa rozídeme v pokoji, teda že Boží pokoj, ktorý nás v liturgii naplnil, budeme vnášať do vzťahov v každodennom živote.

Ako vnímate miesto svätej liturgie v kontexte ostatných modlitieb našej Cirkvi – hodín, večierne, utierne?

Keď sme v Poprade pred niekoľkými rokmi začali zavádzať slávenie večierne pred veľkými sviatkami a utierni v nedele, počúvali sme otázky, či je to naozaj potrebné. Vtedy zaznelo pekné prirovnanie: tak ako sa pri slávnostnom stole človek nevrhne hneď na hlavné jedlo, ale často mu predchádza predjedlo, aj liturgia hodín nás pripravuje na hlbšie prežitie svätej liturgie. Utierna, večierne či hodinky nás nevzdalujú od liturgie, ale privádzajú nás k nej. Pomáhajú nám vstúpiť do sláveného tajomstva, naladiť srdce na sviatok a modliť sa spolu s celou Cirkvou. Nie iba s Cirkvou, ktorá sa modlí dnes, ale aj s Cirkvou, ktorá sa týmito slovami modlí už celé stáročia. Zároveň nás liturgia hodín učí modliť sa jazykom Božieho slova. Veľká časť týchto modlitieb je utkaná zo žalmov, hymnografie, stichír a kánonov. Svätá liturgia je vrcholom nášho liturgického života, ale večiereň, utiereň a hodinky nám pomáhajú k tomuto vrcholu prichádzať pripravení. Liturgia hodín teda nie je konkurenciou svätej liturgie, ale cestou, ktorá nás k nej vedie.

Mnohí vnímajú svätú liturgiu ako nedeľnú povinnosť. Ako vytvoriť vnútorný vzťah k spoločnému liturgickému sláveniu?

Život z viery je predovšetkým vzťahom. Ak v našich ľudských vzťahoch niečo iba musíme, chýba v tom srdce a skutočná hĺbka. Podobne v duchovnom živote. Potrebujeme prosieť Boha, aby nás viedol od „musím“ ku „chcem“ a nakonkon k „túžim“. Aby sme znovu zatúžili prechádzať sa s Bohom ako Adam v raji. Svätá liturgia je najintímnejším vzťahom s Bohom. Boh sa odovzdáva nám a my sa učíme odovzdávať jemu. Boh sa nám dáva celý – v slove, v Eucharistii, v spoločenstve Cirkvi – a našou odpoveďou je, že sa aj my dávame celí jemu. Nie preto, lebo musíme, ale preto, lebo chceme a túžime. Zdôraznil by som spoločenstvo, lebo ináč sa liturgia slávi medzi „cudzími“ v určitej anonymite a ináč v spoločenstve ľudí, ktorí sa poznajú. Preto je veľkou výzvou pracovať na budovaní farnosti ako spoločenstva.

A v neposlednom rade nám môže k sláveniu nedele a liturgie pomôcť aj to, že im znovu vrátíme sviatočný rozmer. Nedeľa sa nezačína ani nekončí iba účasťou na liturgii, ale má preniknúť celý deň. Pomáha tomu aj jednoduchá rodinná kultúra: slávnostné oblečenie do chrámu, spoločný obed, pekne prestretý stôl. Nie preto, aby sme vytvárali vonkajšiu dokonalosť, ale aby aj naše telo, náš domov a náš spoločný čas hovorili: dnes je deň Pánov, dnes slávime. Keď sa nedeľa stane sviatkom aj doma, ľahšie pochopíme, že liturgia nie je iba splnená povinnosť, ale prameň radosti, z ktorého má vyrastať celý kresťanský život.

Veľmi veľa závisí aj od nás kňazov. Ak veriaci uvidia, že liturgiu neslávime iba ako povinnosť, ale ako oslavu Božej lásky a Baránkovu hostinu, môže to pomôcť aj im prechádzať od povinnosti k túžbe. Vyžaduje si to, aby sme slávili liturgiu čo najdôstojnejšie – s pripraveným srdcom, pripravenou homíliou, čistým rúchom, upratanou svätyňou, poriadkom na oltári, primeraným spevom a záujmom o formovanie liturgického života vo farnosti a o formáciu kantorov. Aj ja ako kňaz sa to každý deň učím. Liturgiu nestačí iba „odslúžiť“. Slávime ju. A keď ju kňaz slávi s vierou, úctou a vnútornou radosťou, môže sa aj pre veriacich stať cestou od nedeľnej povinnosti k živému stretnutiu s Kristom. ✕

NEVŠEDNÍ LAICI V SLUŽBE GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

Dnes, keď celá Katolícka cirkev prežíva realizačnú fázu synodálnej cesty, o to naliehavejšie zaznieva výzva, aby klerici a laici kráčali po tejto ceste spoločne. Tento ideál vzájomnej spolupráce a zdieľanej zodpovednosti za Kristovu cirkev však nie je úplnou novinkou.

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku môže práve vo svojej nedávnej, často pohnutej histórii nájsť fascinujúce vzory laikov, ktorí svojím vzdelaním, vierou a nezlomnosťou predstihli svoju dobu a o celé desaťročia predvídali odkaz Druhého vatikánskeho koncilu. Jedným z najvýraznejších laických „architektov“ dnešnej slovenskej gréckokatolíckej identity bol JUDr. Jozef Pichonský, ktorý zomrel pred 55 rokmi.

KORENE A FORMOVANIE IDENTITY

Duchovné dejiny Slovenska a gréckokatolíkov sú často spájané predovšetkým s osobnosťami z radov klerikov. O to viac v tomto kontexte vynikajú laici, ktorí popri svojom profesnom a rodinnom živote dokázali zásadne prispieť k národnej a náboženskej obrode. Jozef Pichonský sa narodil 26. septembra 1909 v obci Nižná Rybnica v početnej roľníckej rodine s dvanástimi deťmi. Viera, pracovitosť a nezlomnosť boli hodnotami, ktoré si priniesol z rodného domu, kde rodičia ako jednoduchí gazdovia vedeli, čo znamená zarábať si na chlieb vlastnými rukami. Jeho detstvo však poznačila aj tragédia prvej svetovej vojny, v ktorej na fronte stratil staršieho brata.

Jeho cesta za vzdelaním nebola jednoduchá. Bol prvým chlapcom roľníckeho pôvodu z rodnej obce, ktorý mohol študovať, a vždy sa prebýjal len vlastnou usilovnosťou. Počas stredoškolských štúdií v Užhorode sa stretával s tlakom na potlačanie slovenskej identity, no on si dokázal zachovať svoje slovenské povedomie. Vo chvíľach voľna sa neoddával

len oddychu, ale doma na povale usilovne študoval náučné slovníky a encyklopédie, čím si rozširoval obzor.

Rozhodujúce obdobie jeho formovania však nastalo v Prahe, kde na Karlovej univerzite vyštudoval právo. Praha ho vyformovala ľudsky aj národne; ako predseda a podpredseda vysokoškolského spolku Detvan sa zaradil medzi poprednú slovenskú inteligenciu. Inšpiráciu čerpal aj z veľkolepých Pribinových slávností v Nitre v roku 1933, ktoré v ňom prehĺbili záujem o cyrilo-metodskú tradíciu a dejiny Veľkej Moravy.

SYNODALITA V PRAXI

Hoci po štúdiách v roku 1934 dostal ponuku zostať pôsobiť v Prahe, rozhodol sa vrátiť na vtedy zaostalý východ Slovenska. Rozhodol sa zasvätiť svoj život práci na kultúrnom a náboženskom povznesení svojho kraja, ktorý v tom čase patril medzi najchudobnejšie oblasti republiky. Usadil sa v Michalovciach, kde začal pôsobiť ako novinár a neskôr ako advokát. Práve tu sa zrodilo kľúčové spojenectvo, ktoré by sme dnes mohli nazvať vzorovým príkladom dnešnej synodality.

V Michalovciach sa Pichonský stretol s významným gréckokatolíckym kňazom a katechetom ThDr. Jánom Murínom. Obaja zdieľali bolesť z toho, že slovenským gréckokatolíkom chýba národne a kultúrne uvedomelé vedenie, a odmietali snahu o ich výlučnú identifikáciu s inými národnosťami. Pichonský neskôr spomínal, ako sa v nich po jednom neúspešnom mestskom stretnutí v roku 1940 zrodila myšlienka založiť

OBÁLKA KNIHY

„dačo svojské“, čo by slúžilo Cirkvi, dvíhalo sebavedomie ľudí a zanechalo stopu pre budúce generácie.

Tento impulz viedol 4. mája 1941 k založeniu Jednoty sv. Cyrila a Metoda – nábožensko-kultúrneho spolku slovenských gréckokatolíkov. Pichonský ako právnik pripravil stanovy, zabezpečil spolkovú tlačiareň a stal sa zodpovedným redaktorom spolkového časopisu. Jeho cieľom bolo rozptýliť z nášho národa príznak „menejcennosti“ a vychovať z gréckokatolíkov mravne a národne silné osobnosti. Práca spolku sa rýchlo rozširovala a už v máji 1942 Pichonský s Murínom

založili pobočku jednoty aj v Bratislave. Toto úsilie vyvrcholilo v júli 1942 veľkolepými cyrilo-metodskými slávnosťami v Michalovciach, na ktorých sa za účasti biskupa Pavla Petra Gojdiča zišlo takmer päťdesiat tisíc veriacich. V spolkovvej i národnej tlači intenzívne publikoval mnohé spoločenské i náboženské články, ktorými aktívne prispieval k duchovnému a intelektuálnemu pozdvihnutiu obyvateľov východného Slovenska.

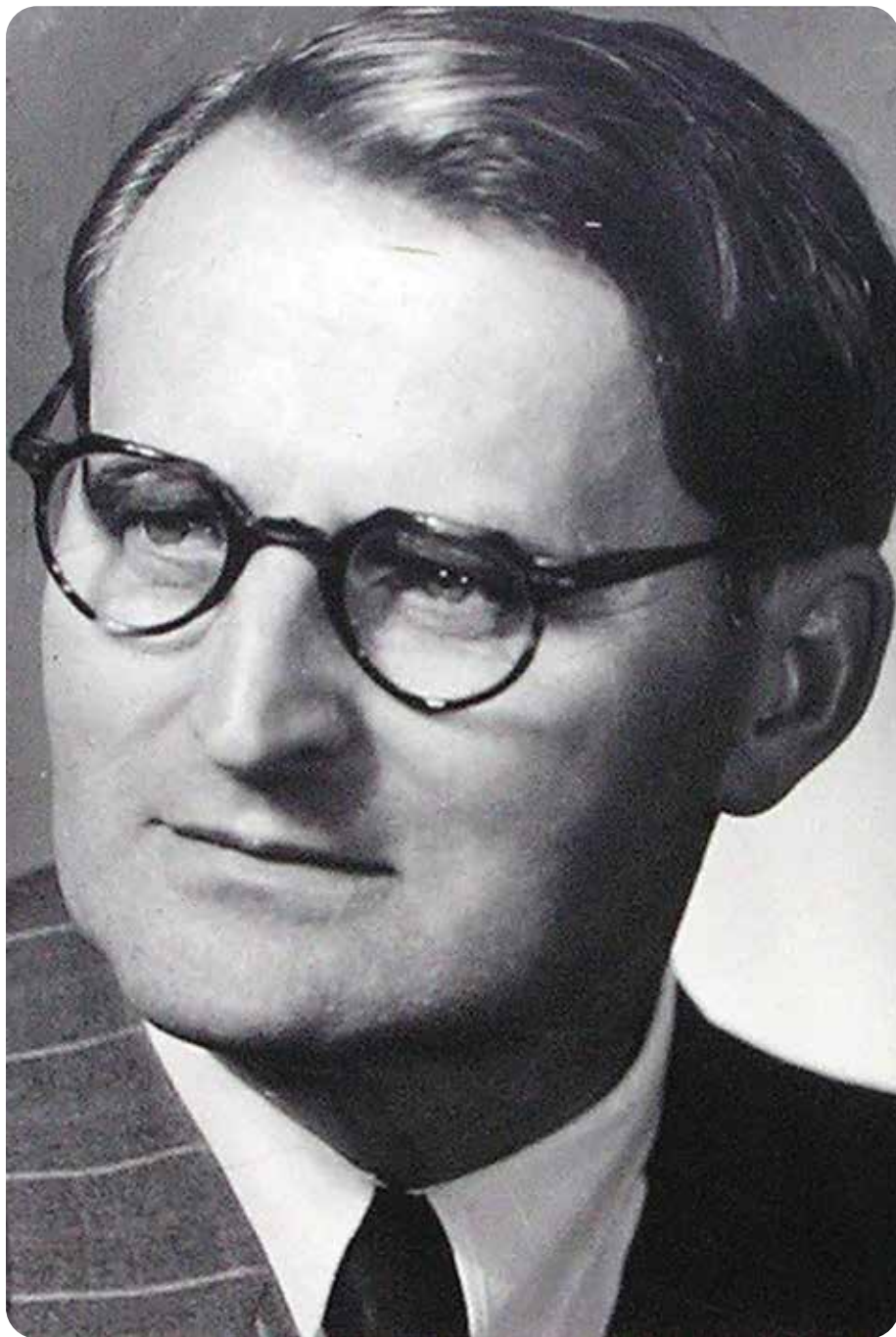
SLUŽBA V ČASOCH ČERVENÉHO TERORU

Život Jozefa Pichonského nebol ušetrený krízov. Počas vojny aktívne bránil východné Slovensko a v marci 1945 bol ako vojak ranený, za čo získal Československý vojnový kríž. Po vojne sa s rodinou usadil v Košiciach, kde začínali od nuly. Tu sa zapojil do práce spolku Svojina, ktorý mal za cieľ kultúrne a hospodárske povznesenie regiónu. Pichonský stál v roku 1948 pri zrode Východoslovenskej galérie. Veril, že zmysel pre krásu je nerozlučne spätý so zmyslom pre spravodlivosť. Raz sa vyjadril, že kto chápe krásu, prežíva lásku, usiluje sa o dobro, utvára ovzdušie mieru.

Nástup komunizmu v roku 1948 však priniesol brutálne prenasledovanie. V lete 1948 sa začalo prenasledovanie, systematické domové prehliadky, predvolania a vypočúvania na políciu. Pichonský bol označený za „nevyrovnaného s náboženskou otázkou“ a nepriateľa socialistického zriadenia. Dostal príkaz na nástup na nútené práce do Šurian. Po prepustení mu bolo zakázané vykonávať advokáciu a musel pracovať v administratíve v uhoľných skladoch. Neskôr sa však vďaka svojej odbornosti vypracoval na uznávaného výtvarného teoretika a kritika, pričom redigoval katalógy a monografie výtvarníkov. Napriek šikanovaniu Štátnou bezpečnosťou nikdy neprestal tajne pracovať na obnove Cirkvi a udržiaval kontakty s kňazmi v podzemí i s exilom v Ríme a Kanade.

ADVOKÁT UMLČANEJ CIRKVI

Keď v roku 1968 svitla nádej na slobodu, Dr. Pichonský bol pripravený. Okamžite sa stal členom Akčného výboru Gréckokatolíckej cirkvi a jej oficiálnym právnym zástupcom. Svojou odbornosťou vyvracal neplatnosť tzv. Prešovského soboru, písal právne analýzy na najvyššie miesta a bojoval za práva kňazov i prinavrátenie cirkevného majetku. Okrem toho opäť publikoval.

Vo februári 1969 sa zúčastnil na pamätnej púti do Ríma pri príležitosti 1100. výročia smrti sv. Cyrila. Absolvoval liturgické slávenia v Bazilike sv. Klementa i pri hrobe sv. Petra. Vypočul si tam slová pápeža Pavla VI., ktorý osobitne pozdravil slovenských gréckokatolíkov a vyjadril útechu nad tým, že ich Cirkev opäť verejne žije. Pri tejto príležitosti gréckokatolíci darovali Svätému Otcovi vzácny pergamen od Mikuláša Klimčáka. Pre Pichonského to bolo najväčšie zadostučinenie za roky útrap.

Nastupujúca normalizácia opäť umlčala jeho verejný hlas a zakázala mu publikovať. Dr. Jozef Pichonský zo-

mrel náhle pod tlakom represí 9. septembra 1971, len tri roky po legalizácii Cirkvi, ktorej službe a obnove zasvätil život.

Príbeh JUDr. Jozefa Pichonského nám dnes pripomína, že angažovaný laik nie je len pomocníkom kňaza, ale plnohodnotným partnerom v evangelizácii. Svojou odbornosťou, odvahou a vernosťou gréckokatolíckej identite ukázal, že aj v najtemnejších časoch možno budovať duchovné hodnoty. Pre súčasnú Gréckokatolícku cirkev tak zostáva inšpirujúcim vzorom toho, ako môže vzdelaný laik milovať svoju Cirkev a obetavo jej slúžiť. ✕

MARCELA ŠKULTÉTYOVÁ

VEDIEŤ SA ZASTAVIŤ

Niekedy dávno som uvažovala, že si kúpim chalupu v lese a budem tam robiť terapeutické pobyty. Účastníci budú chodiť v lanovom oblečení, bosými nohami miesiť hlinu na tehly, dostanú nožík a drierko, aby mohli niečo strúhať... Táto spomienka sa mi vynorila, keď som teraz videla francúzsku reláciu o lesných kúpeľoch. Odborník hovoril o pozitívnych účinkoch pobytu v lese za plného vnímania okolia (takže nie beh s hudbou v slúchadlách). Vnímať všetkými zmyslami spev vtákov, vône lesa, detaily stromov či živočíchov, siahnuť si na kôru, ochutnať kysličku či lesnú jahodu. Už samotný pobyt v prírode má pozitívny účinok na naše zdravie, ďalším je uvoľnenie mysle. Nedá sa rozmyšľať nad nevyriešeným problémom z roboty a snažiť sa určiť, koľko vtákov práve vyspevuje. Bytie tu a teraz znamená zastavenie myšlienok na to, čo bolo a čo bude. Znamená to zníženie stresových hormónov. Stačí pol hodinka a vrátíme sa domov oddýchnutí a naplnení energiou.

Mala som teraz klientku, ktorá sa snažila dosiahnuť v práci maximum a ťahala to takto niekoľko rokov. Dotiahla to až k vážnym zdravotným problémom. Keď sa pridružili aj psychické, vyhľadala psychológa. Vďaka dlhodobej PN-ke zistila, že v zamestnaní to ide aj bez nej, prehodnotila svoj životný štýl, spomalila, začala viac myslieť na seba. Viac relaxu a menej stresu sa odrazilo aj na zdraví – lekárka jej pri poslednej kontrole oznámila, že cysty sa zmenšili, operácia nebude potrebná.

Spolu sme rozoberali aj zásoby energie. Človek má v sebe zásobník, na kto-

rom sú pomyselné rysky – denná spotreba, týždenná, mesačná... Je nutné, aby sme vyčerpanú energiu priebežne dopĺňali. Dennú spotrebu doplníme spánkom, oddychom pri dobrej knihe, drobnými prácami v záhrade. Keďže niektoré dni sú náročnejšie, spotreba sa zráta na týždeň. Po náročnom týždni potrebujeme cez víkend intenzívnejší oddych, samozrejme, aktívny. Ak však ťaháme v mínuse celé mesiace, je nutná dlhšia dovolenka, inak sa to skôr či neskôr podpíše na našom zdraví. Telesná únava sa vyrieši sama – keď človek nevládze, musí prestať, telo vypne. Psychická únava takýto „vypínač“ nemá, blikajú iba kontrolky. Tie však človek vypína – dá si kávu, tabletku, energizujúci drink a pokračuje ďalej. Podáva výkon na úkor svojho zdravia. Následky sa väčšinou neprejavia hneď, a tak človek nemá dôvod na radikálnejšiu zmenu. K tej ho donúti iba vážne problémy, telesné či psychické.

Svojim klientom som zvykla hovoriť, že v tomto prípade je ich „zlo“ naozaj dobré. Donútilo ich zastaviť sa, zamyslieť sa nad situáciou, vyhľadať odborníka. Tabletky nepomôžu, je potrebná zmena životného štýlu. Nie je to ľahké, pretože z vybehaných kolají sa ťažko vystupuje.

Minule som hovorila s bývalou kolegyňou psychiatrickou. Stiahli ju z dôchodku, nemal kto pracovať. Tešila sa, že

Telesná únava sa vyrieši sama – keď človek nevládze, musí prestať, telo vypne.

Psychická únava takýto „vypínač“ nemá, blikajú iba kontrolky.

bude mať ambulanciu v budove nemocnice. „Vieš, tam sa končí o tretej a budova sa kóduje.“ Znamená to koniec jej nekonečným nadčasom. Nie, nezlenivela, ale táto situácia jej dáva možnosť neprepracúvať sa a radikálne si ubrániť čas na regeneráciu.

Minule som videla fotku z púte na Staré Hory spred 85 rokov. Desiatky žien v krojoch určite neprišli z miest. Dokázali sa uvoľniť od detí a dobytku na dva-tri dni, čo určite nebolo vôbec jednoduché. Nie, nenazývali to riešením stresu či prepracovanosti, ale púte (aj) túto funkciu plnili.

V minulosti komunitný život tak nejak prirodzenejšie riešil problémy, resp. mal mechanizmy, ako im predchádzať. Teraz je na nás samých uvedomiť si, že ak energiu vydávam, potrebujem ju aj doplniť. Počítač ani smartfón nám ju nedodajú. (foto: pexels.com)

ADRIANA ČOVANOVÁ

KEĎ SLOVÁ O TELE BOLIA DUŠU

„Na tej fotke pôsobíš akosi štíhlejšie.“ „Nie sú ti tie šaty nejaké úzke?“ „Skvele vyzeráš. Schudla si?“ Podobné vety sa v našom priestore – reálnom aj virtuálnom – objavujú s mrazivou pravidelnosťou. Mnohokrát ich povieme aj my sami a vnímame ich ako nevinnú poznámku, dobre mienenú radu alebo len obyčajné doťahovanie. Pre tisíce ľudí však predstavujú hlboké rany, ktoré výrazne zasahujú do ich duševného zdravia, a ďalší dôvod, prečo nenávidieť svoje telo. Fenomén zvaný *bodyshaming*, teda ponížovanie, zosmiešňovanie či kritizovanie niekoho na základe jeho telesného vzhľadu, patrí už dlhodobo k vážnym spoločenským problémom.

Takéto zraňujúce poznámky sú mimoriadne ťažké hlavne pre mladú generáciu, i keď dajú zabráť aj nám dospelým. Aj my sme rástli v neustálom porovnávaní sa so štíhlejšou spolužiačkou, kamarátom, čo mal vypracovanejšie bicepsy, či susedkou so skvelou postavou, neboli sme však vystavení takému kvantu nereálnych obsahov ako dnešná generácia, ktorá vyrastá vo svete filtrov, upravených fotografií a iluzórnych instagramových statusov. Necitlivé komentáre pod fotografiami tento fenomén ešte dramaticky zintenzívňujú.

Dáta z kontaktov IPčka ukazujú, že téma výzoru, váhy a neprijatia vlastného tela sa opakovane prepája s úzkosťou, depresiou, šikanou, osamelosťou, nízkou sebahodnotou, seba poškodzovaním až myšlienkami na ukončenie života. Ich štatistiky za minulý rok odhaľujú bolestný stav – mnohé navonok nesúvisiace problémy pramenia práve v nespokojnosti s výzorom: pätina kontaktov o šikane sa týkala váhy, viac ako štvrtina rozhovorov o tlaku na výkon bola o pocite, že človek

nesplňal „ideál krásy“ a až v štvrtine nenávisťných prejavov išlo o útoky na telesnú hmotnosť. 1 303 kontaktov za minulý rok sa priamo týkalo porúch príjmu potravy, každý desiaty prípad seba poškodzovania súvisel s výzorom a v každom desiatom kontakte ohľadom osamelosti zaznelo neprijatie pre výzor.

Pretrvávajúci *bodyshaming* má ničivé následky. Netýka sa pritom iba ľudí s nadváhou. Terčom posmechu sa stávajú aj veľmi chudí či vysokí ľudia, osoby s jazvami, zdravotným postihnutím či odlišným vzhľadom. Spoločným menovateľom je hodnotenie človeka podľa tela namiesto jeho schopností či charakteru.

Riešením nie je ignorovať internet, ale aktívne meniť kultúru našich rozhovorov. Prvým krokom je citlivosť. Komentovanie váhy, postavy či stravovacích návykov druhých ľudí by malo prestať byť spoločenskou normou, a to aj v prípade „pochvál“ typu „skvelé, schudol si“. Nikdy totiž nevieme, aký príbeh sa za zmenou postavy skrýva. Pri stretnutí radšej povedzme: „Som rád, že ťa znova vidím.“

Zmeniť celospoločenské nastavenie nedokážeme zo dňa na deň, môžeme však začať robiť malé kroky vo svojom vlastnom mikrosvete. Psychológovia odporúčajú držať sa niekoľkých hlavných zásad, jedným z nich je tzv. pravidlo piatich sekúnd. Nekomentujme na druhom

človeku nič, čo nedokáže zmeniť do piatich sekúnd (teda rozmazaný rúž alebo omrvinku na tričku áno, ale hmotnosť, tvar uší či jazvu na líci nie). Myslíme na to, že aj nevinná poznámka dokáže napáchať veľa zla.

Na sociálnych sieťach sledujeme profily, ktoré nás inšpirujú a prinášajú nám radosť, nie tie, ktoré v nás vyvolávajú pocity menejcennosti alebo nespokojnosti s vlastným telom. Buďme láskavi k sebe samým, naše telo nie je len bezduchý estetický objekt, ktorý má slúžiť na obdiv okolia. Je to náš domov, chrám nášho ducha, umožňuje nám dýchať, smiať sa, objímať. Zaslúži si rešpekt v každej svojej podobe. (foto: pexels.com)

KRÍZOVÁ LINKA POMOCI IPČKO

 0800 500 333

 poradna@ipcko.sk

Podporte nás

Prispajte na krízovú psychologickú pomoc.
Najväčnejšie sú pre nás pravidelné dary, vďaka ktorým zvládneme aj ťažké obdobia.

IBAN:

SK39 1111 0000 0012 1187 8029

SAMUEL KOLESÁR

NAJLEPŠIE M(I)ESTO NA ŽIVOT

Viedeň, Zürich, Kodaň, Haag... Každý rok vznikajú nové rebríčky, ktoré porovnávajú mestá a hodnotia, v ktorom z nich sa žije najlepšie. Niektoré dávajú dôraz na bezpečnosť, dopravu či zdravotníctvo, iné omnoho viac na to, aké je mesto drahé a či sa tam vôbec dá zadovážiť bývanie.

Keďže túžba hľadať lepší život je vcelku prirodzená, tieto rebríčky sú medzi ľuďmi atraktívne. Ani tie najlepšie mestá však nie sú dokonalé, a preto sa na ich vrchole objavujú rôzne mená.

Zürich patrí medzi najbohatšie na svete, no bývanie je tam drahé a ťažko ho vôbec zohnať – málokto je ochotný predávať. V Amsterdame treba na kúpu bývania viac než pätnásť ročných plátov a v Londýne stojí mesačný nájom dvojizbáku okolo tritisíc eur. Priemerná mzda tam ledva stačí na zaplatenie bývania. Inde sú zase byty

lacnejšie, ale chýba bezpečnosť alebo pracovné príležitosti.

Do procesu výberu vhodného miesta na spokojný život navyše vstupuje hromada ďalších faktorov. Napríklad, kto ho hľadá. Niektoré mestá budú viac vyhovovať karieristom, ďalšie digitálnym nomádom a iné zasa dôchodcom či veľkej rodine.

Dôležitá je aj geografická poloha miest. Ak ľuďom neprekáža dlhšia cesta do práce alebo nemusia sedieť v kancelárii každý deň, bývanie v Bratislave, kde sú služby a gastronómia stále výrazne lacnejšie, s viedenským platom, môže byť naozaj atraktívnou kombináciou.

No aj keby sa človek presťahoval do mesta s najvyššou kvalitou života na svete, stále bude čeliť pozemským problémom. Práve preto svätý Pavol v Liste Hebrejom pripomína, že tu „nemáme trvalé mesto, ale hľadáme budúce“.

Ak teda najbližšie uvidíme ďalší zoznam miest s najvyššou kvalitou života, pokojne sa ním inšpirujme. No nezabudnime, že kresťan pozná ešte jednu adresu. Je to jediné miesto, ktoré sa z vrcholu rebríčka nikdy nezosunie. ∞

Keď Ježiš v Evanjeliu podľa Lukáša hovorí: „Sme neužitoční sluhovia; urobili sme, čo sme boli povinní urobiť“ (Lk 17, 10), dnešnému človeku to môže znieť tvrdo. Akoby práca človeka nemala hodnotu. Lenže Kristus neponižuje prácu ani človeka. Skôr oslobodzuje od predstavy, že svet stojí na našom výkone, zásluhách a neustálom dokazovaní vlastnej dôležitosti. Aj Zákonník práce stojí na jednoduchom princípe: zamestnanec vykonáva prácu podľa pracovnej zmluvy a zamestnávateľ mu za ňu poskytuje mzdu. Je to poctivý vzťah práv a povinností. Zamestnanec má pracovať riadne, zodpovedne a využívať pracovný čas efektívne. Zamestnávateľ má zas vytvárať dôstojné pracovné podmienky a za prácu zaplatiť.

Problém vzniká vtedy, keď sa práca stane divadlom ega. Niektoré dramaticky zdôrazňuje, koľko obetoval, iný sa cíti nenahradiťelný. Ďalší upadá do pocitu bezvýznamnosti, hanbí sa a odmieta niektoré pozície ako ponižujúce. Niektorí nezrelí šéfovia zas tlačia do otrockého pracovného výkonu nad rámec kompetencií. Chcú vlastniť zamestnanca, jeho čas a schopnosti a nerešpektujú súkromie a hranice. Evanjelium aj pracovné právo však človeka vedú k normálnosti. Pretože nijaká práca nie je ani ponižujúca, ani hodná väčšej úcty.

Upratovačka v nemocnici, vodič autobusu, účtovníčka, lekár aj riaditeľ majú rozdielne úlohy, ale práve tie sú potrebné, aby systém fungoval správ-

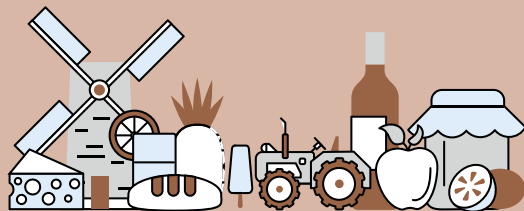
VALÉRIA JURÍČKOVÁ SME NEUŽITOČNÍ SLUHOVIA

ne. Ako rôzne súčiastky v stroji. Ako rôzne orgány v tele. Ak by chýbala maličká súčiastka, stroj nefunguje. Ak je chorý jeden orgán, cíti to celé telo. Dôstojnosť práce nespočíva v potlesku či v prestíži pozície. Hoden úcty je ten človek, ktorý robí poctivo to, čo robiť má.

Práca teda nemá byť modlou ani ponížením, ani nástrojom manipulácie či zneužívania. Má byť normálnou súčasťou života. Človek si za ňu zaslúži mzdu, úctu aj oddych. No zároveň je zdravé vedieť, že svet sa netočí okolo nášho pracovného výkonu. (foto: pe-xels.com) ∞

PETER LAZORÍK

VODA ŽIVOTA

Všetko krásne dozrieva. Záhradník sa teší zo zeleniny, ovocia aj kvetov. Cukety, uhorky, paradajky aj paprika už idú v plnom prúde, nadišiel ich čas. Pred obedom obehneme záhradku a potom sa varí z čerstvého.

Výsledná úroda stojí na mnohých premenných. Nie je to len o chorobách a škodcoch. Nielen o hnojive a pôde. Asi najdôležitejšiu úlohu zohráva slnko a voda. Práve voda býva v posledných rokoch čoraz vzácnejšia. Menej zrážok, horúcejšie dni, viac vyparenej vody. Hladiny spodných vôd klesajú. Voda sa tak stáva čoraz vzácnejšia. No to si zvyčajne uvedomíme, až keď jej niet.

Máme sa s tým zmieriť? Máme nechať Slovensko meniť sa na púšť? Dokážeme tomu vôbec zabrániť? Sú veci, ktoré nedokážeme zmeniť. Sú veci, ktoré dokážeme ovplyvniť, a sú veci, ktoré dokážeme zmeniť.

Búrky, suchá, chlad ani horúčavy nezmeníme. Ani súčasný stav oteplenia. Niektoré veci sa dajú ovplyvniť. Vieme šetriť vodou. Jednoducho neplytváť na zbytočnosti. Vieme pomôcť so zadržiavaním vody. Menej kosenia, menej vysušovania mokradí, podpora projektov, ktoré zadržiavajú vodu. Tam, kde je to možné, nechať žiť bobrov. Podpora miestnych mokradí. Nakoniec sú veci, ktoré dokážeme zmeniť. Zadržiavať doma dažďovú vodu. Vytvárať priestor, kde môže príroda vsakovať namiesto rýchleho odprevedenia do kanála či potoka.

Dážd' nachádzame v Biblii ako symbol Božieho požehnania a dobroty. Pra-

meň vody zas ako priamy zdroj života. V Knihe proroka Ezechiela aj v Zjavení apoštola Jána nachádzame videnie nového Jeruzalema, v ktorom vyviera prameň života. Voda je aj obrazom záhuby zla. No vo väčšine prípadov je ukážkou Božej dobroty. Vážme si vodu, spravujme ju múdro, akoby sme priamo spravovali Božiu dobrotu. ∞

JURAJ JANIČEK

AKÉ KVALITY MÁ DOBRÝ PASTIER?

Dobry pastier sleduje svoje ovce s veľkým záujmom. Veľmi ho zaujíma všetko – čo sa podarí aj čo sa nepodarí, čo je dobré aj čo je zlé. Bez ohľadu na to, či sú tie veci príjemné alebo nepríjemné. Záleží mu na všetkom, na pekných aj na ťažkých chvíľach. Je to pre neho dôležité. Dôležitý je pre neho problém stáda, ale aj konkrétnej ovečky. To je prvá vlastnosť. Nič, naozaj nič v živote konkrétneho človeka nie je ľahostajné Ježišovi ako Dobrému pastierovi.

Druhá vlastnosť je, že je ochotný podstúpiť obeť, zrieknuť sa vlastného pohodlia a nieť aj určité riziko, len aby pomohol ovečkám. Pastieri často musia pásť ovce bez ohľadu na počasie – či je pekne, alebo prší. Aj keď je vonku sychravo a chladno, potrebujú ísť na pašu.

Sám som zažil dni, keď bolo sotva päťnásť stupňov a musel som byť s nimi celé hodiny vonku, bez možnosti oddýchnuť si. Pastier je ochotný vzdať sa svojho komfortu, aby dal stádu to, čo potrebuje – a niekedy aj viac, ako je nevyhnutné. Ježiš sa vzdal všetkého kvôli mne a dokazuje mi denne, že mu na mojom dobre záleží.

A potom má dobrý pastier ešte jednu veľmi dôležitú vlastnosť: vidí ďalej. Nevídi len prítomný moment – že ovce sa potrebujú najesť alebo napiť teraz. Vie, že príde zima a treba im niečo nachystať. Vie, že potrava v ohrade sa raz minie, a preto musí myslieť dopredu.

Toto všetko nachádzam v Ježišovi – a ešte oveľa viac. Keď sa na neho pozerám, viem, že vie, čo robí. Aj keď prichádzajú

ťažké, náročné a nepríjemné chvíle, aj keď sa objavujú pochybnosti, viem, že Ježiš to má pod kontrolou. Pokiaľ mu nevezmem žezlo z rúk. Je to o mojej dôvere – či mu ju dokážem dať. (foto: pe-xels.com) ∞

RICHARD FUČKO

PO STOPÁCH SVÄTÝCH

Ak by ste chceli vidieť relikvie svätých apoštolov Petra a Pavla, kam by ste sa vybrali?

Pravdepodobne nám ako prvé príde na um Večné mesto, ktoré sa stalo ich záverečnou zastávkou na ich pozemskej ceste. Áno, v Bazilike svätého Petra skutočne nájdeme hrob prvého pápeža a v Bazilike svätého Pavla za hradbami relikvie svätého Pavla. Ale vôbec nemusíme chodiť tak ďaleko. Túto dvojicu nájdeme napríklad aj v Poprade, kde im je zasvätený chrám.

O čo viac, keď vstupujeme do grécko-katolíckeho chrámu, náš zrak sa prirodzene upiera na prestol – oltár. Miesto, kde sa spája nebo a zem. No pre pozorného veriacieho je oltár viac než len liturgický stôl. Je to aj hrob. Je to miesto, ktoré v sebe nesie tajomstvo mučeníctva a víťazstva nad smrťou. Prítomnosť relikvií svätých v oltári nie je len historickým zvykom, ale hlbokým teologickým významom viery.

V našej byzantskej tradícii má táto prax špecifickú podobu. Môžeme hovoriť aj o relikviách vložených priamo do kamenného bloku oltára, ale o čosi viditeľnejší je kus látky, znázorňujúci snáť Ježišovo tela z Križa v náručí jeho Matky, okolo stojí Ján a Jozef. Nazýva sa antimenzion.

Ide o nevyhnutnú súčasť svätej liturgie, pretože v momente, keď sa liturgia katechumenov prelína do liturgie veriacich, od Božieho slova k Eucharistii, rubrika po prosbách pripomína kňazovi, aby rozprestrel iliton – štvorcovú látku, ktorá v sebe zvykne ukrývať práve antimenzion. Prípadne ešte môže byť uložený pod oltárnou plachtou, o čosi viac v bezpečí.

Prečo taká starostlivosť o kus látky? Okrem vyobrazenia Krista ukladaného do hrobu a štyroch evanjelistov nesie

biskupov podpis, ktorý ho posvätil a poslal do farnosti. Zároveň sa zaručuje, že antimenzion v sebe ukrýva ešte ďalší poklad – všité relikvie svätých.

Každý chrám má svojho patróna – nesie pomenovanie nejakého sviatku, ktorý je zobrazovaný aj na ikonostase. Okrem toho má, mohli by sme povedať stáleho orodovníka. Tieto relikvie, na ktorých sa slávi svätá liturgia nás spája s dobami, keď cirkev žila v katakombách a sprítomňovala Pánovu obeť na hroboch mučeníkov.

Ak nás stále drží túžba vidieť a uctiť si dvojicu apoštolov a dokonca aj Poprad je nám ďaleko, pozývam vás do košickej katedrály na Moyzeske. Jej súčasťou sa stal relikviár, umiestnený na bočnom oltári, ktorý obsahuje veľké množstvo relikvií, vrátane svätých Petra a Pavla, našich hieromučeníkov, svätého Pia X., Nechýba ani svätý Štefan, evanjelista Lukáš alebo Mária Magdaléna.

Títo mučeníci nie sú žiadnou abstraktnou masou, ale konkrétnym človekom, s konkrétnym príbehom a životom, v ktorom oslávil Boha. Je to viera vtelená do dejín, do krvi mučeníkov a do svedectva svätých. Nech je pre nás toto poznanie pozvaním k hlbšej úcte počas každej svätej liturgie. Opýtajte sa vášho kňaza, ktorí svätí osobitnými orodovníkmi, ktorí slávia každú bohoslužbu s vami a prihovárajú sa za konkrétny chrám a farnosť. ∞

(Melodija: Vychva-
ľajte doľu, hory)

**1. BOŽA MATÍ, MATÍ SVITLA,
TVOJA KRASA NE ODKVITLA,
ŤILO, ŠTO NAM CHRISTA DALO,
ROSPADNOSTÍ NE PROPALO.**

**2. Ó, MATÍ - PRESVJATA ŽENO,
KIĎ TY ZASNULA BLAŽENO,
BYLA JES', MAMKO PRESVJATA,
I Z ŤILOM DO NEBA VZJATA.**

**3. Ó, MATÍ, MATÍ DOBROTY,
PRAVDÍVY SUŤ SLOVA TOTY,
BO V HROBI - ČUDNE TO ĎILO,
NE NAŠLO SJA TVOJE ŤILO.**

**4. Ó, MATÍ, MATÍ ŽYVOTA,
POMOŽ NAM - BID-
NYM SÍROTAM.
BUĎ Z NAMÍ, NEBESNA MATÍ,
JAK BUDEME UMERATÍ.**

**5. Ó, MATÍ - PREČISTA ĎIVO,
CHRAŇ NAS OD STORONY LÍVOJ,
V ČASI POSLIDŇOHO SUDU,
JAK L'UDE SUDŽENY BUDUŤ.**

**6. Ó, MATÍ, MATÍ POŤICHY,
POMOŽ ZMYTÍ NAŠY HRICHY,
NE DAJ NAM V PEKLI HORITÍ,
BO MY TVOJI VIRNY ĎITÍ.**

TIMOTEJ FEDOR

LETNÉ OBYČAJE U RUSÍNŮV

Leto bolo v tradičnej kultúre obdobím najintenzívnejších poľnohospodárskych prác. Hospodársky rok bol úzko prepojený s cirkevným kalendárom a jednotlivé sviatky sprevádzali obyčaje, ktorých cieľom bolo zabezpečiť ochranu úrody, hospodárskych zvierat i celej domácnosti. Popri kresťanských obradoch sa zachovali aj staršie obyčaje ochranného a magického charakteru, ktoré sa postupne premiešali s novšími kresťanskými prvkami.

Za začiatok letného obdobia sa považovali sviatky Zoslania Svätého Ducha (Päťdesiatnica), ktoré Rusíni označovali aj *Rusala*, *Rusadla* alebo *Rusadle* – názov je odvodený od anticých slávností ruží *Dies rosali* a *Pascha rosarum*. V mnohých rusínskych obciach sa v tomto období chrámy aj príbytky zdobili zelenými vetvami brezy, lipy alebo javora. Posvätené vetvičky sa po bohoslužbe ukladali za ikony, sväté obrazy, za stropné trámy domu alebo do hospodárskych budov. Verilo sa, že chránia pred búrkami, požiarom a ďalšími prírodnými pohromami. V niektorých lokalitách sa vetvičky pridávali aj do prvého sena alebo do krmiva pre dobytok. Po vyschnutí sa spravidla nespálili spolu s bežným odpadom, ale spálili sa s úctou alebo sa použili pri nepriaznivom počasi ako ochranná svätenina.

Dodnes udržiavaným obyčajom takmer na celom Slovensku je stavanie májov, ktoré stavajú mládenci dievkam (frajeri frajerkám). V mnohých rusínskych lokalitách máje stavajú v predvečer Zoslania Svätého Ducha.

Významné miesto v letnom kalendári mal sviatok Narodenia svätého Jána Krstiteľa (24. jún/7. júl), ktorý sa spájal so zbieraním liečivých rastlín. Verilo sa, že byliny nazbierané na svättojánske ráno majú najväčšie liečivé účinky. Zbieral sa najmä ľubovník, rebríček, materina dúška, palina či myši chvost, ktoré sa v chrámoch posviacali. Sušené byliny sa používali pri príprave čajov, odvarov alebo pri liečení ľudí a hospodárskych zvierat. V niektorých rusínskych obciach sa rannou rosou umývali najmä chorí a dievčatá, pretože sa jej pripisovali očistné a liečivé účinky. Sviatok Narodenia sv. Jána Krstiteľa „otváral“ lúky a začala sa kosba sena.

Leto bolo zároveň obdobím žatvy. Začiatok kosenia obilia sprevádzali jednoduché obradové úkony. Hospodár sa pred prvým záberom kosa prežehnal a pomodlil. Prvý alebo posledný snop sa odkladal na magicko-prosperitné účely. Ešte pred príchodom vianočných stromčekov u Rusínov bolo typické dávať tento prvý/posledný snop do rohu izby. Keďže väčšina rusínskych obcí sa nachádza v horách, ešte pred žatvou v obci odchádzali hospodári na sezónne práce do južnejších oblastí.

Dôležitým letným sviatkom bol deň svätého proroka Eliáša (*Il'ja proroka*) – 20. júl/2. august. V ľudových predstavách bol spájaný s hromami, bleskami a búrkami. Na tento deň sa viazali viaceré zákazy, predovšetkým zákaz prác na poli, pretože sa verilo, že ich porušenie môže privolať krupobitie alebo poškodenie úrody. Pri nepriaznivom počasi sa zapalovala hromničná svieca a rodiny sa modlili za ochranu domu i hospodárstva. Na niektorých miestach sa do ohňa prikladali posvätené bahniatka alebo byliny (*ziľa*).

Významné miesto mal aj sviatok Premenenia Pána (*Preobraženiya*). Svätí sa 6. augusta a má jeden deň predsviatku (5. augusta), a obdobie posviatku, ktoré sa uzatvára 13. augusta. Do chrámov sa prinášali prvé plody úrody, predovšetkým jablká, hrušky, slivky a hrozno, a nechali sa posvätiť. V mnohých rodinách sa nové ovocie jedlo až po jeho posvätení. Požehnané plody sa rozdelili medzi členov rodiny, pričom časť sa venovala príbuzným alebo susedom.

Letný cyklus uzatváral sviatok Zosnutia Presvätej Bohorodičky (*Uspenija*), ktorý bol v mnohých rusínskych farnostiach odpustovým, a teda aj pútnickým sviatkom. Obdobie po ukončení žatvy a senobrania bolo príležitosťou poďakovať za úrodu a prosiť o Božie požehnanie do ďalšieho hospodárskeho roka. ∞

RICHARD FUČKO

ZPLNOSTI SRDCA KONAJÚ RUKY

Skautský tábor. Ráno slúži svätú liturgiu, popoludní kope jamu na stožiar a večer sedí pri ohni s mladými. Duchovný asistent vo Federácii skautov Európy nie je hosťom ani dozorcom. Je súčasťou tímu. O tom, prečo je kňaz pre skauting nenahraditeľný, sme sa rozprávali s vedúcou Noemi Maťašovou.

Čitatelia sú zvyknutí, že na tejto stránke vidia fotografiu kňaza. Tentoraz je to inak...

Nie som kňaz, ale moja služba je s nimi úzko prepojená. Skauting ma naučil, že každý pokrstený človek má svoje poslanie – ohlasovať evanjelium a slúžiť. Kňazi sú pritom našimi najbližšími spolupracovníkmi.

Kde sa začal váš skautský príbeh?

Vnímal som ho už od mala. Môj otec Daniel Galajda zakladal spolu s vladym Milanom Lachom skauting v Litmanovej, takže som už ako dieťa videla, čo je skauting a čo znamená byť duchovným asistentom. Keď v roku 2014 založil vладыka skauting v Prešove, začala som sa mu venovať naplno.

Spomínali ste vладыku Lacha, aj vладыку Cyrila často vidíme v skautskej baretkke. Sú duchovnými asistentmi?

Áno. Obaja boli aktívni skauti ešte počas svojho pôsobenia v Taliansku a túto skúsenosť priniesli aj na Slovensko. Keď im to povinnosti dovoľia, prichádzajú medzi nás, vedú duchovné obnovy alebo trávajú čas s mladými. Vладыka Milan sa aktívne venuje skautskému zboru v Bratislave.

Nie je to náhoda, že ich biskupské heslá sú zároveň skautské mottá – „Vždy pripravení“ a „Slúžiť“. Skauting je jedno-ducho veľká súčasť ich osobnosti, aj keď je obmedzený ich ostatnými biskupskými povinnosťami.

Mnohí poznajú Slovenský skauting. Čím sa Federácia skautov Európy odlišuje?

Rozdiel nie je veľký. Obe organizácie stoja na myšlienkach Roberta Baden-Powella. FSE však kladie väčší dôraz na katolícku formáciu. Sme uznaní Svätou stolicou ako katolícka laická mládežnícka organizácia a duchovná formácia je prirodzenou súčasťou našich aktivít. Máme vo svojich aktivitách veľmi výraznú katolícku formáciu – aj cez prítomnosť kňaza na našich aktivitách. V Slovenskom skautingu je to založené na tom, ako si to daný zbor nastaví. Je veľa katolíckych zborov, ktoré sa venujú aj duchovnému aspektu. Ďalším väčším rozdielom medzi SLSK a nami je oddelená formácia chlapcov a dievčat.

Čo teda robí duchovný asistent?

Za mladých zodpovedajú vedúci – laici. Kňaz ich sprevádza. Hovoríme, že vedúci a duchovný asistent tvoria tandem, idú na jednom bicykli. Na začiatku roka

si spolu sadnú, plánujú program a počas celého roka je kňaz pre vedúceho oporou. Vedúci sa môže oprieť o jeho skúsenosti a kňaz dohliada na to, aby nechýbal duchovný rozmer.

Ako vyzerá jeho služba v táboře?

Duchovný asistent je zodpovedný za duchovný program – slúži liturgiu, spovedá, pripravuje katechézy a je mladým k dispozícii. Zároveň však – ak treba – pomáha stavať tábor, kope latrínu, jamu na stožiar alebo pomáha s logistikou. Hlavne, ak sú vedúce ženy v dievčenských táboroch, často sú v lese samy s dievčatami, čiže niekedy sú situácie, keď sa objavia nejakí noční návštevníci, a vtedy je kňaz výraznou oporou. Naši kňazi spia v stanoch, jedia to isté čo ostatní a žijú s jednotkou počas celého tábora. Nie sú tam ako hostia, ale ako súčasť tímu.

Dal mi priateľstvá, ktoré inde nenájdete, naučil ma zodpovednosti aj službe. Vždy hovorím, že som zo skautingu získala oveľa viac, než som doň vložila.

A neľutujete, že ste prijali vedúcu funkciu?

Nie, neľutujem. Sú ťažké momenty, ale tak je to v každej službe, a to sa od služby aj očakáva, že nebude jednoduchá. Človek do toho ide s tým, že je to preňho aj nejaká obeta. To k tomu skrátka patrí. Ale ja vždy hovorím, že tá služba, aj keď to na prvý pohľad vyzerá ako dávanie, so sebou prináša aj mnoho získavania a sebapoznania. Nebola by som tým, kým som, bez skautingu. Mladí, ktorí sú skautmi, sú silno nohami na zemi, sú rozvážni, odvážni a neboja sa výziev. Dnes sa však mladí tak trochu vyhýbajú službe, nechcú ju. Zároveň však vidím na ľuďoch, ktorí nemajú nejakú službu, že im stále niečo v živote chýba, a nevedia čo. Mladý človek túži byť potrebný. A skauting dáva mladým vedúcim možnosť realizovať sa. Lebo mladý človek je horľavina, vzplanie, chce všetko zmeniť a chce byť užitočný. Ako hovorí vladka Cyril: „Najväčším dobrodružstvom je prijať zodpovednosť.“ Myslím si, že presne o tom skauting je. Dáva mladým priestor byť skutočne užitočnými.

Ak by si po prečítaní rozhovoru povedal niektorý kňaz alebo rodič: „Aj ja chcem byť pri tom“, čo má urobiť?

Stačí sa ozvať. Na stránke skauti-europy.sk nájde kontakty na všetky zbory na Slovensku. Radi privítame deti, rodičov, vedúcich aj kňazov. Každého, koho toto dobrodružstvo láka. Treba to zažiť.

Má takáto neustála prítomnosť aj duchovné ovocie?

Veľké. Často sa stáva, že dievčatá, ktoré sa po dlhšom čase odhodlávajú na spoveď alebo prežívajú krízu viery, sa počas tábora otvoria. Keď kňaza stretávajú každý deň pri bežných prácach, zrazu ho prestanú vnímať ako niekoho vzdialeného. Vidia človeka, ktorý s nimi žije, pracuje (mnohokrát sa aj váľa po zemi od smiechu pri táboráku) a modlí sa. A práve vtedy prídu otázky, rozhovory aj sviatosť zmierenia. Je to veľký dar mať kňaza, ktorý sa venuje iba vám.

Vy ste boli vodkyňou, dnes vediete ohnisko. Ako sa zmenil váš pohľad na duchovného asistenta?

Ako vodkyňa som mala veľké šťastie na otca Jozefa Gaču aj vladku Milana. Neboli to len kňazi. Učili nás variť, stavať tábor či pracovať s krompáčom. Zároveň aj oni boli mnohokrát motormi v tom, aby sme v skautingu pokračovali, posúvali sa a nebáli sa zodpovednosti. Dnes, keď nesiem väčšiu zodpovednosť, si ešte viac uvedomujem, aké dôležité je mať duchovného asistenta po svojom boku. Je to človek, s ktorým zdieľam radosť aj starosť. A veľmi veľa pre mňa znamená aj obyčajná správa: „Modlím sa za vás.“ Uvedomujem si, že bez kňaza by som často tápala. Ja neviem dievčatám odovzdať to, čo vie kňaz. Jeho funkcia je v každej skautskej jednotke nenahradiiteľná.

Čo musí kňaz splniť, aby sa stal duchovným asistentom? Čaká ho kondičný test?

(Smiech.) Nie. Stačí mať chuť venovať sa mladým. Samozrejme, pomôže, ak má

rád prírodu, turistiku a skautský spôsob života. Všetko ostatné sa dá naučiť. Pravdou je, že kňazov máme stále málo. Preto nás vždy poteší každý, kto cíti túžbu slúžiť mladým.

Ak sa spätne pozriete na tých dvadsať rokov skautingu, zmenili by ste niečo? Neľutujete to?

Nie, určite nie. Ako povedal Julo Satinský, nič lepšie ako skauting pre mladých doteraz nevymysleli. Je to niečo, čo je už súčasťou mňa, čo neviem od seba oddeliť. Skauting dáva ľuďom presne to, čo v danom veku potrebujú. Keďže sú tam rôzne vekové kategórie, je založený na psychológii a pedagogike. Nie je to len tak, že sme si vycucali z prsta niečo, čo teraz tie deti učíme. Sú to najlepšie zážitky, sú to existenčné veci, čo sa tam dejú. Priateľstvá, aké mám zo skautingu, prostě nikde inde nenájdem. Človek zrazu úplne inak vníma život a životné priority, keď žije len z batohu a stanu, bez elektriny či teplej vody. Tam sa život javí trochu inak. Skauting je súčasťou môjho života.

ADRIANA ČOVANOVÁ

VYTLAČENÉ, ZVIAZANÉ, EXPEDOVANÉ

CESTA SLOVA K VÁM

Tisíce slov, desiatky fotografií a týždne novinárskej práce. V redakcii urobíme poslednú bodku, stlačíme „odoslať“ a pre nás sa proces končí. Pre nich sa však tá najdôležitejšia fáza iba začína. Skôr než sa Slovo dostane do rúk svojich čitateľov, prejde totiž množstvom oddelení, halami plnými burácajúcich tlačiarenských strojov, kilometrami papiera a ľuďmi, ktorí premieňajú dáta na výťah, ktorý držíte v rukách. V martinskej tlačiarňi *Alfa print* – na mieste, kde už dlhé roky oživa naše Slovo – som sledovala, ako sa rodí časopis.

Tlačiareň *Alfa print* začínala v roku 1995 v prenajatých priestoroch a doslova od podlahy. Ako mi povedal finančný manažér Lubomír Felcan, najskôr šlo o súkromný projekt Vladimíra Čižmárika ako fyzickej osoby, neskôr sa firma transformovala na s. r. o. Dodnes je jej majiteľom a konateľom pán Čižmárik so synom Pavlom, ktorý sa po získaní inžinierskeho titulu na stavebnej fakulte vrátil do stredoškolských lavíc a vyštudoval strednú polygrafickú školu, aby mohol byť firme adekvátne nápomocný. *Alfa print* sa od začiatku formoval ako kresťanská tlačiareň, i keď vydávali v podstate všetko od stravných lístkov cez letáky, katalógy, časopisy až po knihy. Neskôr pribudla aj obalová technika, a tak v škatuľkách z ich tlačiarne

dnes môžete nájsť čaje, lieky, vitamíny, sviečky, čokolády a mnohé iné produkty. Aj keď sa ich pôvodný náboženský zámer rozšíril na celú spoločnosť, etické hodnoty sa snažia udržiavať aj naďalej a niektoré tlačoviny u nich jednoducho nenájdete. Bez ohľadu na finančný profit vám nevytlačia pornografické materiály ani kontroverznú náboženskú literatúru a vyhýbajú sa aj vyhroteným politickým textom a letákom. Radikálneho poklesu tlače sa neboja, keďže ich skúsenosť ukázala, že po prvotnom boome elektronických kníh a čítačiek sa klesajúca krivka záujmu o tlačené publikácie zastavila a dnes si digitálne aj fyzické verzie kníh držia svoje stabilné miesto. Stále totiž existujú ľudia, ktorí preferujú tlačenú alternatívu a poznajú jej benefity.

V polygrafii platí pravidlo: kvalitný výsledok sa začína kvalitne pripravenými dátami. Keďže nie každý zákazník sa orientuje v pojmoch ako spadávká, výsek, parciálny UV lak či laminácia, neceniteľnou súčasťou dobre fungujúcej tlačiarne je obchodné oddelenie. Každý klient má svojho obchodníka, ktorý mu poradí s výberom papiera, obálky, povrchovej úpravy aj samotnou prípravou dát. „Začiatok procesu výroby časopisu tlačiareň nevidí, pretože vstupné dáta sa krehú v redakcii. My dostávame už hotové PDF-ká, ktoré musia spĺňať určité kritériá, ktoré si vopred vykomunikujeme,“ hovorí obchodný zástupca, v ktorého kompetencii je aj naše Slovo, pán Vladimír Skalický. „Dnes už fungujeme v čisto elektronickej podobe, váš časopis k nám

prichádza od grafika prostredníctvom portálu *Úschovňa*. Ja ako obchodník dostanem hlásenie vygenerované webovou stránkou, že grafik z *Petry* nám poslal tlačové dáta. Ja si ich zaznačím a postupujem ich nášmu grafikovi v tlačiarňi, ktorý si ich stiahne a skontroluje. Má k dispozícii výrobné vrečko, kde sú vypísané údaje a technické parametre – druh väzby, formát, rozsah, farebnosť. Tlačiareň nezodpovedá za obsah ani za gramatické chyby, tlačiareň má len kontrolovať, či dáta zodpovedajú technickým kritériám na ďalšie spracovanie. Čiže či je taká farebnosť, taký formát a taký počet strán, ako je objednané, a podobne.“

Donedávna sa ešte posielal z tlačiarne finálny náhľad redakcii na poslednú technickú korektúru, ale po dohode sa tieto finálne korektúry zrušili, čím sa výrobný proces Slova skrátil približne o štyri hodiny. „Občas sa stane, že nájdeme obrázok, ktorý je v nižšom rozlíšení,“ hovorí pán Skalický. „Väčšinou ide o fotografie, ktoré pošle inzerent, alebo je obrázok vygenerovaný zo staršieho zdroja. S vaším grafikom sme si však už pri posledných číslach vykomunikovali, že o zníženej kvalite obrázka vie, preto už na túto chybu neupozorňujeme a spracúvame ho napriek tomu, že nevyhovuje našim kritériám. V praxi to potom vyzerá tak, že obrázok je po vytlačení v časopise menej ostrý. Nie každý čitateľ to zbadá, ale odborné oko to zachytiť vie.“

Časopis Slovo sa tlačí technikou ofset, čo je tlač z plochy. Ako som sa dozvedela, existujú tri základné druhy tlače – známa Gutenbergova kníhtlač, takzvaná tlač z výšky. Tú si môžeme predstaviť

ako pečiatku, kde sa pri nánose farby odtlačia len vyvýšené miesta. Pri ofsete sú tlačové aj netlačové miesta v jednej rovine, tie tlačové sú však oleofilné, čiže prijímajú masťotu – farbu. Netlačové miesta sú zase hydrofilné – prijímajú vlhčiaci roztok. Tlačová platňa sa v stroji najprv zvlhčí a až následne sa na ňu nanesie farba. Pred vložením do stroja však musíme túto platňu nakopírovať, aby sme tlačové a netlačové miesta vôbec vytvorili. Tretím druhom tlače je hĺb-

kotlač, kde sú tlačové miesta pod úroveň povrchu tlačovej formy (medeného valca). Farba sa nanáša po celej ploche, potom sa stiera a ostáva iba v priehlbinkách. Hĺbkotlač bola kedysi veľmi preferovaná pre jej vernú reprodukciu tieňov, dnes je však skôr raritou, pretože je ekonomicky, energeticky aj ekologickejšie zatažujúca. V polygrafii ostáva preto najdominantnejším práve ofset.

A viete, čo je zaujímavé? Že hoci je náš časopis pestrý a vidíte v ňom celé spektrum farieb, skladá sa len zo štyroch – žltej, purpurovej, azúrovej a čiernej. Sútláčou týchto štyroch farieb vzniká optický klam a čitateľ vníma obrázok ako farebný. Keďže pri ofsete sa používa raster, čo je vlastne rozloženie tlačových bodov, keď si vytlačený obrázok pozriete pod lupou, namiesto celistvej fotky uvidíte len rozsypané farebné guľôčky.

Slovo sa tlačí tak, že na jednu stranu hárku vojdú štyri strany časopisu, dokopy teda osem z lícnej aj rubovej strany. Stroj sa nespúšťa hneď naostro. Prvé hárky sa minú na to, aby sa správne vyfarbili podľa tlačových štandardov. Na okraji každého hárku nájdete tajomný farebný prúžok – kontrolnú škálu. Kým kedysi tlačiar ručne krútil skrutkami a odhadoval farbu okom, dnes skener zosníma kontrolnú škálu a počítač sám elektro-

nicky upraví dávkovanie farby, kde treba pridať, kde ubrať, aby všetko sedelo podľa umiestnenia kresby a prísnych európskych tlačových noriem.

Keď sa farebnosť ustáli, stroj sa rozbehne. Po potlačení prvej strany však hárky nemôžu ísť späť do stroja na potlač druhej. Farba na papieri schne prirodzene vzduchom (oxidáciou), ale hárky sa nesmú o seba obtiahnuť. Tlačiarri preto používajú malý trik: stroj čerstvo potlačené hárky poprašuje špeciálnym práškom podobným jemnému cukru. Ten zabezpečí, že sa hárky v štóse na palete nezlepia, vzduch medzi nimi ideálne cirkuluje a farba zostane presne tam, kde má byť, a neodtlačí sa na susedný hárok. Vytlačiť jeden hárok z jednej strany (vrátane príprav) trvá podľa slov pána Skalického asi hodinu. Keď sú všetky hárky z oboch strán vytlačené, po povinnej technologickej prestávke sa začnú skladať. Naše Slovo má knižnú väzbu, ktorej v tlačiarňi hovoria „V1“ alebo „na striešku“, kde hárky padajú na seba ako striešky a na záver, keď ako posledná knihárska zložka dopadne na vnútro obálka, sa výtlačok zošije. Vo finále sa časopis musí z troch strán orezať, nabaliť do fólie podľa pokynov z redakcie a expeduje sa poštou k vám. Slovenská pošta si časopisy v drôtených kontajneroch vyzdvihuje priamo v tlačiarňi.

V *Alfa printe* sú veľmi milí ľudia, ochotní a ústretoví. Na všetkých oddeleniach, ktorými ma pán Skalický s pánom Čižmárikom ml. previedli, ma privítali s úsmevom a bez problémov mi dovolili nazrieť do svojej práce, pozrieť si mechanizmus strojov či vyštvárať sa po schodíkoch a na-

hliadnuť do nádrží s tlačiarenskou farbou 😊. A hoci to všetko navonok vyzerá ako rutinná činnosť, nie je to tak, aj v tlačiarňi sa podľa slov pána majiteľa Pavla Čižmárika stretávajú so zaujímavými ľuďmi – mali napríklad klienta, ktorý rozprával dvanástimi jazykmi, či takého, ktorý sa osobne stretol s prezidentom Obomom – i zákazkami, ktoré sú pre nich výzvou. A aj keď niektoré odmietnu, pretože na ne nemajú potrebnú techniku, vždy klientovi poradia, nasmerujú ho alebo mu urobia aspoň tú časť práce, ktorú technicky zvládnu. Dagmar Kršáková, ktorá má v *Alfa printe* na starosti IT a marketing, si spomína na klienta, ktorý namiesto grafických dát svoje požiadavky jednoducho dokreslil rukou. Z pohľadu polygrafa to síce boli dáta, ktoré by žiadny softvér nespracoval, ale vzájomne sa pochopili, tlač dopadla výborne a zákazník bol spokojný. Polygrafia je remeslo plné detailov, ktoré laik jednoducho nemôže poznať, no vďaka odbornosti zamestnancov môže byť aj ručne dokreslený rozkres začiatkom úspešne vytlačenej knihy.

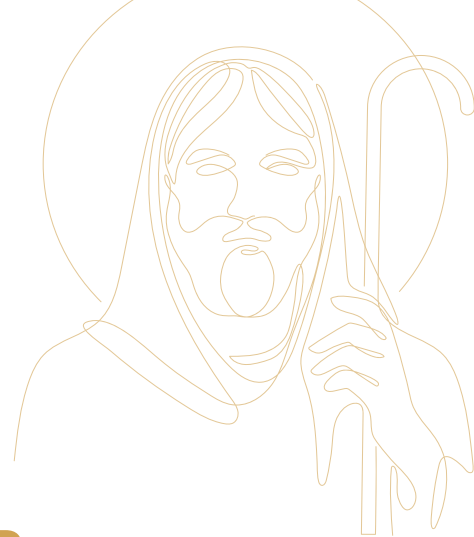
Odchádzam z tlačiarne zahľtená informáciami, vnemami, zvukmi, vôňami... Tlačiarenské stroje však rachotia ďalej. Ak treba, aj nonstop. A za nimi stoja ľudia. Lebo aj v časoch, keď sa nám texty bežne objavujú na obrazovke jediným kliknutím, si papier vyžaduje čas, trpezlivosť a ľudskú zručnosť. Nie je to len súbor dát. A možno práve v tom je to nezameniteľné čaro tlačenej slova. ✂

MATÚŠ SEJKA

CIRKEV

DOMOV PRE NÁS

Milí priatelia, každý z nás potrebuje miesto, kde sa cíti prijatý. Miesto, kam sa môže vrátiť po náročnom dni, kde nemusí nič predstierať a kde vie, že ho niekto čaká. Takému miestu hovoríme domov. Človek môže mať množstvo priateľov či sledovateľov na sociálnych sieťach, a predsa sa môže cítiť sám. Túžba po domove je totiž zapísaná v srdci každého človeka.

Počas celého cirkevného roka sme spoločne objavovali tajomstvo nášho jediného Boha. Spoznávali sme Boha Otca, Ježiša Krista i Svätého Ducha, ktorý prebýva v našich srdciach. V poslednej katechéze sme hovorili o modlitbe ako o mieste stretnutia s Bohom. Mohlo by sa preto zdať, že viera je iba osobným vzťahom človeka s Bohom. Boh však od začiatku zamýšľal pre človeka oveľa viac. Nechcel nás zachraňovať ako jednotlivcov, ale povolať nás do spoločenstva.

Ježiš okolo seba zhromaždil učeníkov a po zoslaní Svätého Ducha sa z tohto spoločenstva zrodila Cirkev. Ten istý Duch, ktorý prebýva v našich srdciach, spája všetkých veriacich do jednej rodiny Božích detí. Svätý Bazil Veľký povedal: „Nikto nežije len pre seba, pretože sme údmi jedného tela a život jedného sa dotýka života druhého.“ Taká je aj Cirkev. Nie sme vedľa seba, ale patríme k sebe.

Možno sa niekedy pristihneme pri tom, že Cirkev vnímame iba ako budo-
vu, do ktorej prichádzame na liturgiu. V skutočnosti však Cirkev nie sú múry, ale ľudia spojení Kristovou láskou. Je našim duchovným domovom a miestom, kde nás Boh prijíma, živí svojím slovom a sviatosťami a učí nás žiť ako jedna rodina.

Preto kresťania odpradáva nazývajú Cirkev svojou Matkou. Skrze krst nám darovala nový život, živí nás Božím slovom a sprevádza nás na ceste

viery. Ako dobrá matka neopúšťa svoje dieťa ani vtedy, keď padne, tak ani Cirkev neprestáva pozývať človeka späť k Bohu.

Svätý Pavol prirovnáva Cirkev ku Kristovmu telu. Každý z nás je jeho údom a každý má svoje miesto, svoje dary a svoje poslanie. Nikto nie je zbytočný. Svätý Ján Zlatoústý pripomína, že Kristovo telo môžeme nájsť aj v bratovi a sestre vedľa nás. Eucharistia nás totiž spája nielen s Kristom, ale aj navzájom. Nemôžeme prijímať Krista a zároveň sa uzatvárať pred ľuďmi, ktorých nám posla do cesty.

Srdcom každého domova je spoločný stôl. V Cirkvi je tým stolom Eucharistia. Pri nej nám Kristus nedáva iba svoje dary, ale dáva nám seba samého. Pozýva nás, aby sme boli jedno s ním a zároveň jedno medzi sebou. Pri tomto stole nikto nie je cudzí.

Cirkev nás však neposiela iba k oltáru, ale aj do sveta. Jej poslaním je ohlasovať evanjelium, sláviť sviatosťi a slúžiť ľuďom. Tam, kde kresťania prinášajú pokoj, odpustenie, pomoc či nádej, tam Cirkev skutočne žije.

Možno ste už počuli vetu: „Ja verím v Boha, ale Cirkev nepotrebujem.“ Ježiš však nikdy nepovedal: „Nasleduj ma sám.“ Vždy volal ľudí do spoločenstva. Tak ako uhlík vytiahnutý z ohňa postupne vychladne, aj viera človeka bez spoločenstva slabne. Spolu však dokážeme rásť, povzbudzovať sa a kráčať za Kristom.

Drahí priatelia, Cirkev nie je klubom dokonalých ľudí. Je domovom pre každého, kto hľadá Boha. Je miestom, kde objavujeme, že sme Božími deťmi, učíme sa milovať, odpúšťať a slúžiť druhým. Nech je preto aj pre nás domovom, do ktorého sa budeme radi vracáť a z ktorého budeme prinášať Kristovu lásku svetu. ✕

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE/DISKUSIU:

1. Ako vyzerá moja každodenná modlitba?
2. Je pre mňa modlitba stretnutím s Bohom alebo len povinnosťou?
3. Kedy si počas dňa nachádzam čas na Boha?

Katechéza a aktivita pre deti:

RICHARD VAŠEČKA

TY SI UČITEĽ IZRAELA

A TOTO NEVIEŠ?

Preč s falošnou skromnosťou. Učiteľ je významný človek. Je autorita. Je vzdelaný. Má vysokú školu. Patrí k inteligencii, k elite národa. Jedného takého učiteľa nachádzame aj v evanjeliu: „Medzi farizejmi bol človek menom Nikodém, popredný muž u Židov... učiteľ Izraela“ (porov. Jn 3, 1n). Cirkev ho uctieva ako svätého. Ježiš ho však nešetří.

Prišiel za ním v noci, pretože Ježiš bol u farizejov *persona non grata*. Nikodém nechcel riskovať svoje postavenie a povesť. Oslovil Ježiša ako učiteľ učiteľa: „Rabbi, vieme, že si prišiel od Boha ako učiteľ...“, pričom ako typický učiteľ pridal aj logické odôvodnenie: „... lebo nik nemôže robiť také znamenia, aké ty robíš, ak nie je s ním Boh.“

Ježiš však na túto hru neskočil. Žiadne kolegiálne bratríčkovanie, žiadne intelektuálne dišputy. Rovno k veci, k podstate: „Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva.“ A keď Nikodém nechápe, Ježiš ho pokarhá: „Ty si učiteľ Izraela a toto nevieš?“

Ježiš sa ťa nepýta, či si pokrstený. Nepýta sa ťa, či máš vysokú školu. Nerieši, aké postavenie máš v spoločnosti. Pýta sa ťa, či si duchovne znovuzrodený. Môžeš mať doktorát a tvoji žiaci môžu vyhrávať olympiády, ale ak „toto nevieš“, tak potrebuješ späť do základnej školy. Aby si si osvojil to, čo Ježiš povedal Nikodémovi: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3,16). Aby si „toto“ mohol odovzdať svojim žiakom i všetkým ľuďom vo svojom živote. (foto: pexels.com) ☿

VERONIKA VERBOVÁ

SÚ PRÁZDNINY. ČO S TÝM, KEĎ SA DETI NUDIA?

„Mami, ja sa nudím.“ Veta, ktorú ako rodič počujem počas letných prázdnin často. Kedysi by mojou prirodzenou reakciou bola snaha okamžite nájsť riešenie. Nuda sa v našich očiach stala niečím nežiaducim. Z pohľadu psychológie však môže byť cennou súčasťou zdravého vývinu dieťaťa. Keď dieťa nemá presne určené, čo má robiť, dostáva príležitosť rozhodovať sa samo. Hľadá možnosti, skúša nové nápady, učí sa znášať chvíľkový nepokoj a postupne objavuje vlastné záujmy. Rozvíja tvorivosť, samostatnosť aj schopnosť riešiť problémy. Deti nepotrebujú neustálu stimuláciu ani dospelého, ktorý im bude organizovať každú voľnú chvíľu. Potrebujú aj čas, v ktorom môžu len byť – pozorovať mraky, vymýšľať vlastné hry alebo sa jednoducho túlať vlastnými myšlienkami.

mi. To neznamená, že by sme mali deti nechať bez záujmu či podpory. Skôr im doprajme primeraný priestor na objavovanie. Odolnosť, sebadôvera aj vnútorná motivácia totiž rastú najmä vtedy, keď dieťa zažíva, že si dokáže poradiť aj samo. Mám rada, keď sa každé z mojich detí nudí po svojom. Dcéra sa zatúla k svojmu zajkovi, vezme si ho do náruče a preleží s ním na kolenách aj hodiny na hojdačke. Prvý syn si bude strúhať šípy do vyrobeného luku. Druhý hrá hokej na chodníku pri dome a sám si ho ako komentátor komentuje. A ten najmenší bude stavať hrady z piesku, v záhrade zbierať do misky dozretú úrodu alebo mi pomôže vytrhať burinu. Najviac si však užívam chvíle, keď sa všetci nudia spolu. Aj také chytanie rakov v babkinom jarčeku alebo stavenie bunkra v detskej izbe zo všetkých diek a matracov je super zabíjanie nudy. Najlepším darom, ktorý môžeme deťom počas prázdnin dať, nie je ďalší výlet či atrakcia. Možno je to čas. Čas bez neustáleho plánovania, bez tlaku na výkon a bez potreby každú chvíľu niečím zaplniť. Práve v takýchto chvíľach sa často dejú tie najdôležitejšie veci. ☿

RICHARD FUČKO

DOVOLENKA S BOHOM?

Ponuka, ktorá sa nedala odmietnuť. Rezort v Egypte za lastminute cenu. Zbalí sa celá rodina a skôr ako si to dvakrát premyslia, už sedia na pláži a sledujú pokojné modré vlny.

DOVOLENKOVÝ SEN

Krátko nato príde precitnutie – v tomto týždni je nedeľa a ďalší prikázaný sviatok. Čo však robiť, ak sa ocitnete v destinácii, kde v nedeľu nie je nablízku katolícky chrám? Táto situácia môže byť pre mnohých veriacich zdrojom úzkosti, no zároveň je to príležitosť na prehĺbenie osobného vzťahu s Bohom.

TVRDÁ POVINNOSŤ

Katolícka cirkev učí, že nedeľná Eucharistia je prameňom a vrcholom kresťanského života. Účasť na svätej liturgii nie je len „povinnosťou“, ale predovšetkým hlbokou potrebou každého veriaceho, aby mohol žiť svoju vieru a podieľať sa na živote kresťanského spoločenstva. Preto by sme mali vynaložiť úprimné úsilie, aby sme si našli miesto, kde sa slávi Eucharistia. Často stačí lepšie hľadanie na internete či otázka u miestnych obyvateľov.

OBJEKTÍVNA PREKÁŽKA

Ak ste však v situácii, kde je účasť na svätej liturgii objektívne nemožná, či už z dôvodu vzdialenosti od katolíckeho chrámu alebo choroby, neznamená to, že nedeľa stráca svoj posvätný charakter. V takýchto chvíľach nás Cirkev pozýva k iným formám duchovného života. Povinnosť účasti na celej bohoslužbe týmto padá, nie je potrebné ani si ju virtuálne odsedieť cez priamy prenos – takáto bohoslužba nespĺňa predpis, ale môže napomôcť k duchovnému prežitiu dňa.

OPRÁŠME BOŽIE SLOVO

Nedeľa je aj dňom Božieho slova. Ak nemôžete byť prítomní pri „stole Eucharistie“, môžete sa sýtiť pri „stole Slova“. Odporúčam modlitbové čítanie nedeľných čítaní. Vezmite si Sväté písmo, prečítajte si texty danej nedele, meditujte

nad nimi, modlite sa a kontemplujte. Nedeľa je dňom, kedy sa spoločenstvo veriacich spája v modlitbe, aj keď fyzicky nie sú na jednom mieste. Ak ste ako celá rodina, ste malým spoločenstvom, ktoré sa môže navzájom obohatiť spoločným čítaním Božieho slova. Otec, ako hlava rodiny, môže pripraviť krátke zamyslenie k biblickému textu.

PÁR PRAKTICKÝCH KROKOV

Príprava: Ešte pred odchodom si zistite možnosti bohoslužieb v okolí. Internetové stránky farností sú dnes veľmi nápomocné. Nebojte sa ani inej liturgickej tradície či jazyka – často sa pre nás takáto skúsenosť iného spoločenstva stane obohatením. A možno si začneme viac vážiť zrozumiteľnú kázeň :D

Modlitba: Ak nemôžete ísť na bohoslužbu, venujte nedeľu intenzívnejšej

modlitbe. Či už to sú čotky, ruženec, časoslov alebo čítanie duchovnej literatúry sú skvelými spôsobmi, ako posvätiť sviatočný deň.

Vďakyvzdanie: Aj na dovolenke môžete byť svedkami viery. Vaše správanie, úcta k nedeľi a pokoj, ktorý z vás vyžaruje, môžu byť pre iných pozvaním k zamysleniu. Pristúpme osobitným spôsobom aj k spoločnému obedu. Pozvite deti k modlitbe pred jedlom, možno vás prekvapia nejakou táborovou modlitbou, ktorú si priniesli z Juskovej alebo Campu 😊

Aj keď ste ďaleko od domova, nedeľa ostáva dňom Pána. Nedeľa nie je len o mieste, ale o postoji srdca, ktoré sa obracia k svojmu Stvoriteľovi. Nech je vaša augustová dovolenka časom nielen fyzického oddychu, ale aj duchovnej obnovy v rodine. ✝

STAVAŤ MOSTY

Stavať mosty je náročné. Nielen tie z betónu a ocele, ale najmä tie medzi ľuďmi. V posledných desaťročiach sa mnohé vzťahy poškodili alebo úplne zanikli. Chýbajú mosty medzi národmi, generáciami, rodinami, ale aj medzi Slovákmi a Rómami. Často nás rozdeľujú predsudky, strach, zranenia, sklamania či nezáujem o druhého človeka. V materiálnom svete veľa budujeme a opravujeme. Investujeme čas, energiu aj peniaze do budov, ciest a technológií. Oveľa menej sa však venujeme obnove vzťahov, dôvery a vzájomného porozumenia. A práve tie sú základom zdravej spoločnosti. Každý z nás túži byť prijatý, vypočutý a milovaný, no často čakáme, že prvý krok urobí niekto iný. Boh však aj dnes hľadá ľudí, ktorí budú stavať mosty. Ľudí ochotných odpustiť, prekonať predsudky, podať ruku zmierenia a vytvárať priestor na stretnutie. Verím, že zmena sa začína práve takto – jedným človekom, jedným vzťahom, jedným mostom. Možno Boh volá práve teba, aby si sa stal staviteľom mostov tam, kde žiješ.

REGIONÁLNY ROZMER SLUŽBY

Od začiatku sme si uvedomovali, že Rómska misia nemôže zostať uzavretá na jednom mieste. Potreby rómskych komunít sú podobné v mnohých obciach, preto je dôležité budovať službu systematicky a v širšom regionálnom rozmere. Naším cieľom nie je vytvoriť jedno úspešné centrum, ale pomáhať formovať spoločenstvá, lídrov a služobníkov v rôznych lokalitách. Preto pôsobíme vo viacerých dedinách, prepájame ľudí, zdieľame skúsenosti a vytvárame priestor na službu. V súčasnosti slúžime približne v dvadsiatich obciach v troch okresoch Prešovského kraja. Veríme, že práve sieť vzťahov, miestnych lídrov a spolupracovníkov dokáže prinášať dlhodobú zmenu. Našou víziou je, aby v každej komunite vyrastali Rómovia, ktorí budú slúžiť svojmu okoliu, niesť zodpovednosť za rozvoj svojej obce a odovzdávať vieru ďalším generáciám. Takýto model služby zároveň umožňuje prenášať osvedčené skúsenosti medzi jednotlivými obcami a vytvárať prostredie vzájomnej podpory. Vďaka tomu môže rásť nielen jedna komunita, ale celý región.

Marta Goroľová pochádza z rómskej osady v Soli. Je matkou štyroch detí, dobrovoľníčkou Gréckokatolíckej rómskej misie a s manželom slúžila aj medzi Rómami na misii v Ostrave. Hoci bola veriaca a navštevovala kostol, skutočnú premenu života zažila až po zapojení sa do spoločenstva. Začala túžiť po Bohu, čítať Sväté písmo a slúžiť druhým. Vo svojom dome organizovala stretnutia dievčat, modlitby a neskôr sa jej dom stal miestom, kde sa stretávali veriaci z celej obce. Keď už nebolo možné využívať obecné priestory, liturgie sa slávili na ich dvore alebo priamo v dome.

Popri práci asistentky učiteľa sa ďalej vzdelávala a neskôr pôsobila ako lektorka v pastoračnom centre v Čičave. Štúdium animácie voľného času na teologickej fakulte jej pomohlo rozvíjať službu deťom, rodinám a spoločenstvám. Napriek pochybnostiam a pocitom menejcennosti vnímala, že ju Boh vedie a pripravuje na nové úlohy. Veľkou oporou jej bola aj formácia, ktorú získavala prostredníctvom kurzov, vyučovani, modlitieb a spoločenstva.

Počas rokov služby čelila kritike aj nepochopeniu. Ľudia jej vyčítali, že zo svojho domu urobila „kostol“ alebo že službu robí pre peniaze. Marta však všetko odovzdávala Bohu a videla, ako sa stará o jej rodinu i domov. Zároveň mohla sledovať, ako sa menia životy ľudí okolo nej, ako rastú vo viere, preberajú zodpovednosť za svoje rodiny a začínajú budovať lepšiu budúcnosť pre svoje deti.

Silným momentom jej života bolo nečakané tehotenstvo po pätnástich rokoch. Spočiatku ho prijala so strachom a neistotou, no postupne pochopila, že ide o Božie požehnanie. Narodenie dcéry Martušky sa stalo svedectvom pre celú rodinu a pripomenulo jej, že Božie plány sú často iné ako tie naše. Dnes ďakuje Bohu za to, že mení rómske rodiny, učí rodičov zodpovednosti za deti a vedie ich k viere, vzdelaniu a novému pohľadu na život. Sama je dôkazom toho, že Boh dokáže použiť obyčajného človeka na veľké veci a že vernosť v malých krokoch môže priniesť ovocie pre celé spoločenstvo. ☺

Aby chýbajúca farbička nezarmútila detské líčka.

Zbierka školských pomôcok 2026
1. jún - 15. september

Nájdite najbližšie odberné miesto alebo zašlite deťom
svoj príspevok ešte dnes na
<https://charita.darujme.sk/pomocky/>

GRÉCKOKATOLÍCKA

Charita

PREŠOV

DO ZBIERKY ŠKOLSKÝCH POMÔCOK SA MÔŽETE ZAPOJIŤ DO 15. SEPTEMBRA 2026. POMÔČŤ MÔŽETE DAROVANÍM ŠKOLSKÝCH POTRIEB ALEBO FINANČNÝM PRÍSPEVKOM. INFORMÁCIE O MOŽNOSTIACH ZAPOJENIA A ZBERNÝCH MIESTACH NÁJDETE NA WEBOVEJ STRÁNKE SLOVENSKEJ KATOLÍCKEJ CHARITY ALEBO V JEDNOTLIVÝCH REGIONÁLNYCH CHARITÁCH ZAPOJENÝCH DO ZBIERKY.

VERONIKA FUTEJOVÁ

CHÝBAJÚCA FARBIČKA

Nie každé dieťa vstupuje do nového školského roka s rovnakou radosťou a rovnakými možnosťami. Pre niektoré rodiny predstavujú výdavky na aktovku, zošity či výtvarné pomôcky ďalšiu starosť v ich už tak náročnej životnej situácii.

Aj preto už po sedemnásty raz organizuje Slovenská katolícka charita v spolupráci s charitami v regiónoch *Zbierku školských pomôcok*, ktorej cieľom je pomôcť deťom začať školský rok s pocitom, že v škole im nič dôležité nechýba. Do tejto pomoci sa každoročne zapája aj Gréckokatolícka charita Prešov, ktorá prostredníctvom sociálnych centier pomáha dostať školské potreby k deťom a rodinám, ktoré ich najviac potrebujú.

Mottom tohtoročnej zbierky je: „**Aby chýbajúca farbička nezarmútila detské líčka.**“ Za touto vetou sa ukrýva hlbšia myšlienka – dopriať deťom možnosť učiť sa, objavovať svet a rozvíjať svoje schopnosti bez toho, aby ich rodinná situácia pripravila o radosť z prvých školských dní.

Jedným z príbehov, kde táto pomoc našla svoje konkrétne miesto, je príbeh rodiny pani Zuzany. Spolu s manželom vychovávajú dve malé deti, päťročného Peťka a dvojročnú Táničku. Ich život sa však v posledných rokoch výrazne zmenil. Kedysi žili a pracovali na strednom Slovensku, mali svoje zázemie, rodinný dom a prácu, ktorú mali radi. Zdravotné problémy ich však prinútili mnohé veci opustiť a začať odznova.

Manžel pani Zuzany prekonal mozgovú príhodu, ktorá zasiahla rečové centrum a myslenie natoľko, že si vyžaduje každodennú starostlivosť. **Neskôr pribudla ďalšia náročná skúška, keď Zuzane diagnostikovali onkologické ochorenie.** Pre zdravotné komplikácie už ani jeden z manželov nemohol nastúpiť do zamestnania a ich jediným príjmom sa stali invalidné dôchodky.

Napriek ťažkostiam sa rodina nevzdáva. Postupne opravujú starší rodinný dom, aby svojim deťom vytvorili bezpečné a dôstojné miesto na život. Najväčšou starosťou pred blížiacim sa nástupom Peťka do prvého ročníka základnej školy bolo zabezpečenie školských pomôcok. V situácii, v ktorej sa rodina nachádzala, nebolo jednoduché pokryť všetky výdavky spojené so začiatkom školskej dochádzky. Práve tu

mohla pomôcť Gréckokatolícka charita Prešov prostredníctvom *Zbierky školských pomôcok*.

Aby malý prváčik mohol vykročiť do školy pripravený a s radosťou, rodina dostala školskú aktovku s peračníkom, zošity, výkresy, papiere, ceruzky, perá a ďalšie potreby, ktoré bude počas nadvádzajúceho školského roka využívať. Pre Peťka to neboli iba školské veci. Boli symbolom toho, že aj on má svoje miesto medzi spolužiakmi a že na začiatku svojej školskej cesty nebude stáť s pocitom, že mu niečo chýba.

Zbierka školských pomôcok má za sebou sedemnásť rokov pomoci deťom a rodinám na Slovensku. Aj vďaka podpore darcov sa v roku 2025 podarilo Gréckokatolíckej charite Prešov vyzbierať 6 551 kusov školských potrieb a pomôcť deťom z 36 rodín. Finančná podpora partnerov a Slovenskej katolíckej charity zároveň umožnila zakúpiť nové školské pomôcky a podporiť deti z rodín v hmotnej núdzi aj prostredníctvom úhrady nákladov súvisiacich s ich školskou dochádzkou a vzdelávaním.

Za každou odovzdanou školskou pomôckou sa pritom ukrýva viac než len predmet. Je v nej ukrytá pozornosť, záujem a povzbudenie od človeka, ktorý možno ani nepozná jeho meno, no rozhodol sa pomôcť. **Práve takéto malé skutky solidarity vytvárajú veľké veci. Pomáhajú rodinám prekonať náročné obdobia a deťom dávajú pocit prijatia, istoty a nádeje. Aj týmto spôsobom sa naplňa poslanie charity, ktorým je byť nablízku človeku vtedy, keď pomoc najviac potrebuje.**

Do *Zbierky školských pomôcok* sa môžete zapojiť do 15. septembra 2026. Pomôcť môžete darovaním školských potrieb alebo finančným príspevkom. Informácie o možnostiach zapojenia a zberných miestach nájdete na webovej stránke Slovenskej katolíckej charity alebo v jednotlivých regionálnych charitách zapojených do zbierky. ✂

MARTINA MACKOVJAKOVÁ

NENAPLNENÉ SNY

Pri raňajkách som manželovi rozprávala o tom, ako som v poslednom čase vo viacerých situáciách mala pocit, že veď o tomto som snívala, a v realite to také *wau* vôbec nie je.

premklo sklamanie a otázka, či je vôbec dobré o niečom snívať, keď to neprinesie želaný efekt.

Náš život sa teraz radikálne mení. Meníme pôsobisko, komunitu ľudí, školu. Takmer všetko, na čo sme boli doteraz zvyknutí, sa mení. Prežívam pri tom veľa emócií, ale to, čo prevyšuje nad všetko, je žasnutie. Nič z toho, čo nás čaká a na čo sa tešíme, som si nevysnívala. Nikdy mi to ani len nenapadlo. A aj napriek tomu, že to nie je naplnenie môjho sna, môžem pri tom prežívať toľko nádherných emócií?

Okrem nás sníva aj Boh. Sníva s nami sny a túži po tom, aby sa naplnili. Božie sny prevyšujú naše predstavy a naše chápanie. Otvárajú možnosti, dosahujú ob-

zory, ktorými my nedisponujeme a úplne nás presahujú. A v tom presne je ich krása a vzácnosť. Priestor na žasnutie a nekonečnú vďačnosť.

Po skúsenostiach z posledných mesiacov nášho života zvyknem hovoriť, že už nechcem snívať svoje vlastné sny. Nechcem ich snívať izolovane. Nechcem byť ich jediným tvorcom a završiteľom. Nechcem žiť v predstavách o budúcnosti a následnom sklamaní z ich nedostatočnej realizácie či nerealizácie. Všetko, po čom túžim, je hľadať to, o čom sníva Boh. Aké má so mnou plány, ako ma vidí. Pre čo ma stvoril a akú mi dal úlohu. A zároveň žiť v prítomnom okamihu s najväčšou vďačnosťou za to, že vôbec môžem. (foto: pexels.com) ✕

POSLEDNÉ SLOVO MÁ BOH

Dnes budem mega pozitívna. Som úbohý hriešnik. Svet je čoraz horší, ľudia sebeckí a arogantní. Veľa ľudí je závislých od kadečoho, mládež žije viac vo virtuálnom svete než v realite a zápasí s čoraz väčšími psychickými problémami. Vo svete dnes prebieha okolo sto vojnových konfliktov, mnohé sprevádzané hladomorom. Klimatická kríza sa výrazne zhoršuje. Dalo by sa pokračovať ešte dlho.

A čo je na tom pozitívne? Že Boh dokáže každé zlo obrátiť na dobro. Rim 5, 20: „Kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť.“ Bez ohľadu na to, ako beznádejne to vyzerá, Boh nás nezanechal ani neopustil. Stále je Kráľom neba i zeme, stále je všemohúci. Nič mu nie je nemožné. A je naším milujúcim Otcom.

Čo ťa trápi najviac? Mládež? Cirkev? Príroda? Možno je čas menej nadávať, menej šomrať a nepodliehať strachu.

Oveľa viac zmyslu má bojovať za toto územie modlitbou a pôstom. Boh ťa potrebuje. Potrebuje ľudí, ktorí sa postaví ako bojovníci a budú žehnať obnovu, uzdravenie a Božiu vôľu pre túto oblasť. Namiesto sústredenia sa na problém hľadaj riešenie. Tvoja modlitba má väčšiu moc, než si uvedomuješ.

Dejiny sú plné príkladov, keď Boh konal práve uprostred chaosu, utrpenia a zdanlivej prehry. To, čo sa človeku zdá stratené, môže byť pre Boha začiatkom niečoho nového. Mnohé veľké príbehy viery sa začali práve v okamihoch, keď už nebolo vidno žiadne riešenie. Boh nehľadá dokonalých ľudí, ale ochotné srdcia. Preto si namiesto rezignácie vyber vieru a nádej. Posledné slovo má Boh, jeho láska a milosť. A práve preto sa oplatí nevzdávať sa a vytrvať v modlitbe. (Elena Uhláriková) ✕

Je omnoho ľahšie žiť v predstavách, snoch a v budúcnosti. Tam nás nič nelimituje. Máme nekonečné možnosti predstavovať si rôzne udalosti a do obrazov pretavovať svoje túžby. Do predstáv dávame všetko, čo nám v reálnom živote chýba. A často je to naše útočisko, aby sme nemuseli čeliť prítomnému okamihu.

Uvedomila som si, že všeličo, čo som si predstavovala, o čom som snívala a na čo sa tešila, sa následne ukázalo ako veľmi obyčajný a jednoduchý, ničím nezaujímavý okamih. Dokonca niekedy ma

MÁRIA REPKOVÁ

AKO ŤAVA PO PÚŠTI

Zákosy čerstvo pokosenej trávy, hrable, chustka na hlave, pražiacie slnko... Nechám sa strhnúť spomienkou. Tú však pretne miesto zvuku potoka zurčiaciho potok slz plačúci. A to som si vtedy s hrablami v rukách myslela, ako mi je horúco.

Už pár dní sa s batolaťom schovávam počas egyptských teplôt v zatemnenom byte. Že ale treba i čosi vybaviť, jedno ráno vyštartujeme do Raslavič. Rezko vybavíme, do auta s klímou ešte rezkejšie naskočíme a ja samu seba pochválím (dieťa ešte nerozpráva), ako pekne som to vymyslela. Lenže nechvál deň pred večerom ani ráno pred obedom.

Raslavice – Prešov dáme za dvadsať minút. Chyba, že nepočúvam dopravný servis. No tá rádiová rozprávka o čertovi a Kači ma úplne pohltila. Šoférujem automaticky. Cez Lubotice na Sekčov. Ej, ale tam ma už iná rozprávka pohltí. Tá o kolóne bez konca. To nič, to dáme, žmurknem na svoju závozníčku. Smeje sa, akože v pohode. Minúta prvá.

Na palubnej doske 37,5 °C, uklímať dieťa nechcem, stiahnuté okno je bez efektu, stojíme. Prvé rozpačité pohľady a gagotavé zvuky, ale my to dáme. Minúta piata.

Z pravého pruhu idem do ľavého. I tak jeden pomalší ako druhý. Fľaška s vodou letí jedným smerom, chrumka

druhým a aj moja nálada už vylieta von oknom. Vydržíme! Minúta desiata.

Dieťa už neplače, ale piští. Je jej horúco. A je nervózna, lebo je jej horúco, a mama stojí. Pričom mama už vie, že červené na semafore neakceptujeme. Teraz je to červená bez konca. Už nič nepomáha, chce to mamkino objatie. Ale kde zastaviť? Benzínka na dohľad, a predsa pocitovo kdesi pri egyptských pyramídach. Minúta pätnásta.

Dobrá nálada je fuč, zúfalstvo mi sedí na pleci. K benzínke ideme tempom poloslepej, polochromej a napoly zdochnutej ťavy. Dieťa už plače bez utíšenia v slušných decibeloch, frajer vedľa vo fáre na mňa znechutene pozrie. Mám nutkanie hodiť po ňom hrkálku, ale neviem, pod ktorou sedačkou skončila. Minúta dvadsiata.

Konečne zatáčame na benzínku. Obe spotené a zrevané. Upokojujeme sa navzájom. Pri tšení na rukách vysvetľujem, že sme v krajskom meste, kde tranzit ide rovno cez centrum a popod bytovkové okná. Priam jej čítam v očiach pomedzi doznievajúce vzlyky, či

tu nenecháme auto a nepôjdeme radšej pešo s kočíkom. Smutne vysvetľujem, že sú tu len štyri pruhy cesty, ale žiaden chodník. Tu nie sme na „valale“ u dedka a babky. Minúta dvadsiata piata.

Keď sedíme nazad v aute, plač z návratu do horúcej škutule (ani tá klíma už nezaberá) je zdupľovaný. Ešte i ten rumunský kamionista ma púšťa pred seba, isto sme hlasnejšie ako jeho rádio. A predo mnou výjav. Prv sa upokojujem, že treba vyčkať, že to azda sanitka, teraz vidím, že to oranžové more cestárov, ktorí zablokovali jeden pruh. Minúta tridsiata.

Som ťava. Nie taká smädná, ale taká spomalená. V myslení. Poznám prešovskú dopravu, a i tak som si naivne myslela, že to preletíme. Už si nie som istá, či predsa sa len tie moje mozgové bunky so mnou medzičasom nerozlúčili. Možno sa uškvarili a možno vyhodnotili, že pri dennom 374. vyspevovaní *Pec nám spadla* sú aj tak zbytočné. Ako môj optimizmus v prešovskej premávke. ☹

KAREN WITEMAYER: S HLAVOU V OBLAKOCH

Adelaide Proctorová, mladá žena s hlavou v oblakoch, túži po mužovi, ktorý bude stelesnením knižného hrdinu. Jej snaha nájsť si manžela sa skončí katastrofou. Romantické túžby nechá za sebou a uchádza sa o miesto guvernanky na ovčom ranči v strednom Texase.

Gideon Westcott sa vzdal privilegovaného života v Anglicku. Ani vo sne by mu nenapadlo, že sa zo dňa na deň stane otcom. Päťročná Isabella navyše od smrti svojej matky neprehovorila ani slovo. Guvernanka Gideona fascinuje. No nemôže si dovoliť rozptýlenia. Musí riadiť ranč. Keď si po Isabellu príde jej strýko, Gideon a Adelaide musia spolupracovať, aby dievčatko ochránili pred jeho úkladmi, a čoskoro už ani jeden z nich nedokáže poprieť silnejúcu príťažlivosť medzi nimi. (i527)

SCOTT L. SMITH JR. – DONALD H. COLLOWAY, MIC:

ZASVÄTENIE SA SVÄTÉMU JOZEFovi PRE DETI A RODINY

Novinka z vydavateľstva Zachej.sk *Zasvätenie sa svätému Jozefovi pre deti a rodiny* pozýva rodičov a deti vydať sa na dobrodružnú duchovnú cestu so svätým Jozefom – ochrancom Svätej rodiny a mocným patrónom Cirkvi. Boh zveril Ježiša a Máriu do jeho starostlivosti, a tak aj my môžeme zveriť svoje rodiny jeho otcovskej ochrane. Počas tridsiatich troch dní modlitieb, príbehov a spoločných rozhovorov sa môžu deti i celá rodina pripravovať na zasvätenie sa svätému Jozefovi. Pútavé príbehy a prirovnania z detských kníh či filmov pomáhajú lepšie spoznať jeho čnosti a objaviť, ako ich žiť v každodennom rodinnom živote. (Zachej.sk)

SIMONA NEHÉZOVÁ

AKO SA HUMOR STAL SILNOU SÚČASŤOU MARKETINGU

Meme obrázky alebo krátke vtipné príspevky už dnes nie sú ničím novým. Mnohí ľudia ich poznajú zo sociálnych sietí, kde slúžia najmä na pobavenie alebo rýchle vyjadrenie určitej situácie. Stali sa bežnou súčasťou online sveta a značky ich čoraz častejšie využívajú aj vo svojej komunikácii.

Ked' hovoríme o trendoch, nejde len o niečo, čo je populárne krátky čas. Za skutočný trend môžeme považovať to, čo vydrží dlhšie a ľudia to používajú aj po rokoch. Práve meme formát patrí medzi takéto dlhodobé trendy. V tomto článku sa preto pozrieme na to, ako môžu značky využívať humor na budovanie svojej identity a získanie pozornosti zákazníkov.

Aj odborné články ukazujú, že meme obrázky patria medzi úspešné spôsoby marketingovej komunikácie. Sú jednoduché, ľahko zapamätateľné a často sa rýchlo šíria medzi ľuďmi. Meme marketing môžeme vysvetliť ako využitie vtipného obrázka, videa alebo krátkeho príspevku na propagáciu značky.

Veľkou výhodou tohto typu obsahu je, že môže byť lacný, rýchly a dobre šíriteľný. Zároveň si však treba dať pozor, aby značka nepôsobila lacno alebo nasilu. Nestačí vytvoriť meme len preto, lebo je to populárne. Aj pri humornom obsahu je dôležité premýšľať nad tým, či sa hodí k značke, jej hodnotám a cieľovej skupine.

NEZABÚDAJME NA CHARAKTER ZNAČKY

Každá značka má svoj vlastný spôsob komunikácie. Niektoré značky pôsobia vážne, iné priateľsky, starostlivo alebo hravo. Tento štýl by mal byť zachovaný aj vtedy, keď značka používa humor.

Predstavme si napríklad značku, ktorá dlhodobo komunikuje pokojne, citlivo a starostlivo. Môže ísť o značky z oblasti zdravia, detských potrieb alebo starostlivosti o rodinu. Pre takéto značky by nemuselo byť prirodzené, keby zrazu začali komunikovať najmä cez vtipné meme

príspevky. Ich zákazníci by to mohli vnímať ako neúprimné alebo nevhodné.

To však neznamená, že humor nemôžu využiť vôbec. Môžu napríklad spolupracovať so stránkami alebo tvorcami, ktorí sa vtipnému obsahu venujú profesionálne. Takto sa značka môže nenásilne dostať aj k ľuďom, ktorých by bežnou komunikáciou možno neoslovila. Ak je meme dobré, človek si ho zapamätá, a spolu s ním si môže zapamätať aj značku.

Dôležité je myslieť na to, že nie každý, kto uvidí váš vtipný príspevok, sa hneď stane zákazníkom. Môže si však značku zapamätať, čo je v marketingu veľmi dôležité.

BUĎTE AUTENTICKÍ

Ak značka nechce spolupracovať s inými tvorcami, môže vytvárať vlastný humorný obsah. V takom prípade treba dobre poznať svoju cieľovú skupinu. Treba si položiť otázku, aký humor by ju pobavil a zároveň neurazil.

Nie každý trend je vhodný pre každú značku. Aj keď niektoré meme príspevky dosahujú veľa reakcií, neznamená to, že ich má automaticky použiť každá firma.

Dôležité je, aby bol obsah prirodzený, pravdivý a v súlade s tým, ako značka dlhodobo komunikuje.

NA ČO SI DAŤ POZOR?

Pri tvorbe humorného obsahu je najdôležitejšie uistiť sa, že nikoho neurazí. Humor môže byť veľmi účinný, ale zároveň citlivý. Niekedy stačí malé nedorozumenie a príspevok môže vyvolať negatívne reakcie.

Preto treba jasne vedieť, čo chcete daným obsahom povedať. Ak ľudia váš zámer pochopia nesprávne, môže to poškodiť dôveryhodnosť značky.

Zároveň platí, že menej je niekedy viac. Meme alebo vtipný príspevok by nemal byť príliš zložitý. Ľudia by ho mali pochopiť rýchlo a jednoducho. Netreba za každú cenu vymýšľať niečo komplikované. Často najlepšie fungujú jednoduché nápady, ktoré vychádzajú zo situácií, ktoré ľudia dobre poznajú.

Humor môže byť v marketingu veľmi silným nástrojom. Pomáha značke pôsobiť ľudskejšie, priateľskejšie a zapamätateľnejšie. Aby však fungoval správne, musí byť premyslený, slušný a pre danú značku prirodzený. ∞

PETER SOLEJ

VLAJKY, ERBY, FOTOGRAFIE A PORADIE PREDNOSTI

Súčasťou výzdoby kancelárie, rokovacej miestnosti, audienčnej sály či miestnosti slávnostného stolovania sú veľmi často vlajky, fotografie autorít alebo príslušné erby. Pri ich umiestňovaní platí poradie prednosti.

VLAJKY

Vlajková výzdoba môže byť súčasťou exteriéru aj interiéru a má svoje základné hierarchické usporiadanie. Najvýznamnejšie miesto má štátna vlajka Slovenskej republiky, nasledujú vlajky iných štátov, vlajka Európskej únie, vlajky samosprávnych krajov, vlajky miest a obcí a napokon vlajky inštitúcií. Štátna vlajka SR sa používa v súlade so zákonom o štátnych symboloch a môže sa použiť aj vo forme štátnej zástavy (vertikálne zobrazenie). Pri vonkajšom umiestnení vlajok, napríklad na stožiaroch, dbáme na to, aby na ňom neboli nijaké ďalšie ozdoby, nápisy, vyobrazenia či stuhy. Pri štátnom smútku sa štátna vlajka spúšťa do pol žrde. Vlajka Európskej únie sa používa vždy len v prítomnosti vlajky SR. Ak sú vyvesené viaceré vlajky v rovnakom čase a na rovnakom mieste, musia byť zavesené na žrdiach rovnakej výšky a smú mať iba zákonom príslušného štátu ustanovené rozmery. Samozrejme, vlajky, ktoré sú súčasťou výzdoby v akomkoľvek prostredí, nesmú byť poškodené ani zašpinené a nemôžeme ich zväzovať do ružice. Štátnu vlajku i štátnu zástavu môžu používať právnické i fyzické osoby. Ich použitie však musí byť dôstojné a musí zodpovedať postaveniu štátnych symbolov krajiny. Ak sú vyvesené v rovnakom čase vlajky SR a vlajka EÚ, umiestňujeme ich tak, že osoba, ktorá stojí pred budovou alebo pred stenou, vidí prednostnú vlajku vľavo. Teda pri čelnom pohľade je vlajka SR vľavo a vlajka EÚ vpravo. Ak by sme vyvesovali tri vlajky, napríklad vlajku SR, vlajku EÚ a vlajku Svätej stolice (Vatiká-

nu), pri čelnom pohľade budú zoradené v poradí (zľava doprava): vlajka Svätej stolice, vlajka SR, vlajka EÚ. V rámci interiérovej vlajkovej výzdoby platia rovnaké pravidlá prednosti, akurát vlajky neumiestňujeme na žrde, sú v menších rozmeroch a vyvesené na vlajkový stojan. Veľakrát je súčasťou slávnostného stolovania alebo formálneho rokovania malá stolová vlajka zavesená na malom stojane. Takúto vlajku umiestňujeme pred príborom, na úrovni menovky, po pravej ruke šéfa delegácie.

FOTOGRAFIE, ERBY A PORADIA

Pri umiestňovaní fotografií sa riadime obdobným pravidlom. V prípade, že hovoríme o inštitucionálnych priestoroch alebo štátnych úradoch, najčastejšími obrazmi, resp. fotografiami, ktoré tvoria výzdobu miestností, sú štátny znak SR a fotografia prezidenta SR. V tomto prípade je pri čelnom pohľade vľavo vyobrazenie štátneho znaku SR a vpravo fotografia prezidenta. Ak by sme na stenu mali umiestniť fotografiu

pápeža a diecézneho biskupa, opäť pri čelnom pohľade je vľavo tá významnejšia. Takže vľavo fotografia Svätého Otca a vpravo fotografia biskupa. Ak by sme vedľa seba potrebovali umiestniť tri fotografie, podľa významnosti idú v poradí prednosti 2 – 1 – 3. Napríklad v rámci niektorej slovenskej gréckokatolíckej eparchie majú byť fotografie autorít pri čelnom pohľade umiestnené takto (zľava doprava): metropolita – pápež – eparchiálny biskup. V rámci prostredia monarchií či cirkví sú často zobrazované aj erby. Pri ich umiestňovaní platí rovnaké pravidlo prednosti ako pri umiestňovaní vlajok a fotografií. Ak sú súčasťou interiérovej výzdoby fotografie aj vlajky, fotografie musia byť v takej výške, aby ich vlajky neprekryvali. V prípade, že je vlajková výzdoba súčasťou oficiálneho fototerminu, hosťiteľ pred nimi stojí vždy tak, aby mal hosťa po svojej pravej ruke. V prípade, že sa hosťiteľ, teda ten, kto prijatie udeľuje, plánuje odfotiť s dvomi hosťami, postaví sa uprostred a po svojej pravej ruke má významnejšieho hosťa. Protokolárne poradie predstaviteľov SR nám určuje, že najvýznamnejšou autoritou krajiny je prezident. Po ňom nasleduje predseda Národnej rady SR, predseda vlády SR, predseda Ústavného súdu SR, bývalí prezidenti SR a ďalší oficiálni predstavitelia. Predsedovia samosprávnych krajov majú prednosť pred primátormi miest a starostami obcí, pričom primátor hlavného mesta SR Bratislavy má osobitné postavenie.

Foto: Peter Solej, lektor protokolu a etikety

1 SO | VYNESENIE SVÄTÉHO KRÍŽA MAKABEJSKÍ MUČENÍCI

Sám si niesol kríž... (Jn 19, 17)

Keď zadáte do internetu slovo láska, nájdete miliardy výsledkov. A predsa človek stále hľadá, čo je láska. Svet nám ponúka lásku s podmienkami: ak splníš moje predstavy, budem ťa mať rád. Takto sa učíme obchodovať s láskou už od detstva. Sviatok vynesenia drier úctyhodného Kríža nám však ukazuje inú lásku. Apoštol Ján píše: „Lásku sme poznali z toho, že on položil za nás svoj život.“ Kristus miluje bez podmienok. Nepýta sa, čo dostane späť. Dáva seba samého. Lebo pravá láska sa neukazuje veľkými rečami, ale obetou, trpezlivosťou a vernosťou. Keď sa pozrieme na Kristov kríž, vidíme najväčší dôkaz lásky. Jeho ústa mlčia, ale jeho skutok kričí: „Milujem ťa.“ Prosme, aby sme sa učili takej láske, ktorá sa dáva bez vypočítavosti. Lebo práve tá vedie do večnosti.

Liturgia: 1 Kor 1, 18 – 24, zač. 125; Jn 19, 6 – 11, 13 – 20, 25 – 28a, 30b – 35, zač. 60 (Kríž); Hebr 11, 33 – 12, 2a, zač. 330; Mt 10, 32 – 33, 37 – 38; 19, 27 – 30, zač. 38 (muč.); Rim 15, 30 – 33, zač. 119; Mt 17, 24 – 18, 4, zač. 73 (rad.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti krížu; namiesto *Svätý Bože* sa spieva *Tvojmu Krížu* (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

4 UT | SIEDMI MLADÍCI Z EFEZU

... zanedbali ste, čo je v zákone dôležitejšie... (Mt 23, 23)

Jedna staršia žena rozprávala psychológovi, že od detstva milovala detské knihy a túžila ich ilustrovať. Ako pätnásťročná sa prihlásila na kurz kreslenia. Keď však raz učiteľ uvidel jej obrázok, bez slova ho prerobil. Veľmi ju to zranilo. Bola to jej posledná hodina kreslenia. Už nikdy viac nekreslila. Takto to býva aj s nami. Niekedy stačí jedno zranenie, jedna chyba či sklamanie a vzdáme sa dobra, ku ktorému nás Boh volal. Vnútorne sa rozbijeme. Túžby ostanú, ale skutky sa oddelia.

Niečo podobné Ježiš vyčíta farizejom. Navonok pôsobia nábožne, ale ich vnútro neladí s tým, čo hovoria. Chýba im integrita srdca, slov a skutkov. A to je otázka aj pre nás: Nehráme sa na dobrého človeka? Nie je moje vnútro vzdialené tomu, čo ukazujem navonok?

C. S. Lewis povedal: „Integrita znamená robiť správnu vec, aj keď sa nikto nepozera.“ Prosme Boha, aby uzdravoval naše vnútro a učil nás žiť v jednote srdca, slov i skutkov.

Liturgia: 2 Kor 2, 14 – 3, 3, zač. 172; Mt 23, 23 – 28, zač. 95; každodenné antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

2 NE | DESIATA NEDELA PO PÄTDESIATNICI PRENESENIE OSTATKOV PRVOMUČENÍKA ŠTEFANA

... pristúpil k nemu istý človek... (Mt 17, 14)

Pamätám si, keď moja vtedy ešte priateľka ležala doma chorá s vysokými teplotami, prišiel som za ňou zo seminára. Choroba ju trápila, ale návšteva ju potešila. Platí totiž: zdravý človek má tisíc prianií, chorý iba jedno – byť zdravý. Aj dnešné evanjelium ukazuje zástupy ľudí, ktorí prichádzajú za Ježišom, aby boli uzdravení. A išli správnym smerom, lebo pravý zdroj uzdravenia je v Kristovi. No Ježiš neuzdravuje len telo, chce uzdraviť celé vnútro človeka. Aj preto je dôležitá otázka: chcem od Boha len to, aby mi bolo ľahšie, alebo túžim po uzdravení celého človeka? Niekedy sa nezmení choroba, ale zmení sa srdce. A práve tam sa môže začať skutočné uzdravenie. Mnohí ľudia sa obrátili pri pohľade na trpezlivé prijímanie utrpenia iných. A keďže máme byť podobní Kristovi, aj my môžeme uzdravovať: upokojiť nervózneho, povzbudiť smutného, dobrotou zmeniť atmosféru.

Liturgia: 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mt 17, 14 – 23a, zač. 72; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z prvého hlasu (HS: 143; PZ: 96; HP: 97)

5 ST | PREDSVIATOK PREMENENIA PÁNA MUČENÍK EUSIGNIOS

Odtiaľ ma neuvidíte, až kým nebudete hovoriť... (Mt 23, 39)

Ježiš dnes s bolesťou hovorí o Jeruzaleme, ktorý nechcel počúvať Boha a stále sa vracal k tým istým pádom. Tvrdé srdce odmieta radu, a potom sa učí až cez bolesť vlastných zranení.

Jeden príbeh hovorí o kupcovi, ktorý prišiel do mesta, kde všetci ľudia nosili putá. Keď sa pýtal, ako sa ich zbaviť, povedali mu o starcovi, ktorý jediný pozná cestu k slobode. Po rokoch ho naozaj stretol. Starec mu poradil, aby uveril jeho slovám a požiadal o oslobodenie. Keď to urobil, putá mu okamžite sňali. Ostatní však zostali spútani, lebo neverili, že sloboda je možná.

Často si človek zvykne na svoje putá tak veľmi, že prestane veriť, že môže byť slobodný. Len ten, kto verí Kristovým slovám a žije podľa nich, môže nájsť skutočnú slobodu.

Liturgia: 2 Kor 3, 4 – 11, zač. 173; Mt 23, 29 – 39, zač. 96; predobraz. antif. a blažen.; tropár, *Sláva, I teraz*, kondak z *predsviatku*; ostatné z dňa (HS: 404, 156; PZ: 387, 111; HP: 418, 112)

3 PO | PREPODOBNÍ IZÁK, DALMAT A FAUST

Beda vám, zákonníci a farizeji... (Mt 23, 13)

Mnohí z nás už zažili svadbu. Mesiace priprav kvôli jednému dňu. A pritom príprava na samotné manželstvo býva často odsunutá bokom. Neraz totiž venujeme najviac času menej dôležitým veciam a zanedbávame to podstatné. Podobne to bolo aj s farizejmi a zákonníkmi. Neboli zlí ani ľahostajní. Chceli byť nábožní a verní zákonu. Problém bol v tom, že sa viac sústredili na zákon než na Boha, ktorý ho dal. Zo svojej nábožnosti urobili modlu a začali si myslieť, že sú lepší než ostatní. A nie je to blízke aj nám? Vieme rýchlo vidieť chyby druhých a pomaly svoje vlastné. Zabúdame, že aj my vieme byť ťažkí, zraňujúci či slabí. Každý z nás nesie svoje zápasy. Raz sa svätý Anton Pustovník domnieval, že po rokoch pokánia dosiahol veľkú svätosť. Boh mu však ukázal obuvníka, ktorý každý deň žil vo vedomí vlastnej slabosti. Vtedy Anton pochopil, že pravá svätosť rastie z pokory, nie z pocitu vlastnej dokonalosti. Bože, chráň nás pred pýchou, ktorá zaslepúje srdce a vzdaluje nás od teba.

Liturgia: 1 Kor 2, 3c – 15, zač. 171; Mt 23, 13 – 22, zač. 94; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

6 ŠT | PREMENENIE PÁNA

Pane, dobre je nám tu. (Mt 17, 4)

Človek, ktorý chce zmeniť svoj život, dostáva odvahu pokračovať, keď vidí výsledok námahy. Práve takto povzbudzuje dnes Ježiš svojich učeníkov na Hore premenenia. Ukazuje im slávu neba, aby sa nezlakli kríža, ktorý príde. Cirkev preto vo sviatku Premenenia spieva, že Kristus zjavil svoju slávu Petrovi, Jakubovi a Jánovi preto, aby pri pohľade na jeho utrpenie nestratili vieru. Ježiš im ukázal cieľ cesty, aby mali silu vydržať námahu putovania. Aj nám ukazuje, že boj o svätosť má zmysel. Že za každým sebazaprením, modlitbou či nesením kríža stojí večná sláva, ktorá prevyšuje všetko utrpenie tohto sveta. Jeden pustovník raz povedal kráľovi, že túži po nesmrteľnosti, večnej mladosti, radosti bez smútku a bohatstve, ktoré sa nikdy neminie. Kráľ mu odpovedal, že také veci dať nedokáže. A pustovník preto obrátil svoje srdce k Bohu, lebo len on môže človeku darovať večný život a pravé šťastie.

Liturgia: 2 Pt 1, 10 – 19, zač. 65; Mt 17, 1 – 9, zač. 70; menl. č. zo sviatku; posvätenie ovocia (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

7 PIA MUČENÍK DOMÉCIUS

Lebo ako blesk vzíde na východe... (Mt 24, 27)

Dnešné evanjelium nám ukazuje nepripraveného sluha, ktorý si nahováral, že má ešte dosť času. Myslel si, že všetko odloží na neskôr a nič vážne sa nestane. Lenže Pán prišiel nečakane. A práve to je odkaz pre nás. Nevieme, kedy príde koniec nášho života. Jedno však vieme isto – príde. Múdry človek preto nespí na vavrínoch, ale pripravuje svoje srdce každý deň. Starý príbeh hovorí o mladíkovi, ktorý na trhu v Bagdade stretol smrť. Vystrašene ušiel do mesta Samarra. Jeho pán sa spýtal smrti, prečo mladíka vystrašila. Ona odpovedala: „Nechcela som ho vystrašiť. Len som sa čudovala, že je ešte v Bagdade, keď sa s ním mám dnes večer stretnúť v Samarre.“ Pred smrťou nemožno utiecť. Ježiš nás nevolá k strachu, ale k bdelosti. Nič neodkladajme na neskôr. Nevieme, kedy príde náš „večer v Samarre“.

Liturgia: 2 Kor 4, 13 – 18, zač. 177; Mt 24, 27 – 33.42 – 51, zač. 100; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antif. sviatku a tretia každodenná s ref. sviatku); vchod každodenný s refrénom sviatku; ostatné sviatku; zdržanlivosť od mäsa (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

10 PO MUČENÍK A ARCHIDIAKON VAVRINEC

... satan ho pokúšal. (Mk 1, 13)

Mnohí si pamätáme chvíle, keď sme od rodičov dostali „jednu výchovnú“. Vtedy sme tomu nerozumeli, boli sme nahnevaní a zdalo sa nám to nespravodlivé. No keď človek dospeje alebo má vlastné deti, začne chápať, že dobrý rodič nechce dieťaťu ublížiť, ale ochrániť ho pred väčším zlom. Samozrejme, existujú aj zlí rodičia, ktorí ubližujú. Ale dobrý otec niekedy dovolí dieťaťu pocítiť následky jeho správania práve preto, lebo ho miluje a chce ho niečo naučiť. A podobne je to aj s Bohom. Často ľudia hovoria: „Boh ma trestá.“ No Boh nie je krutý sudca, ale dobrý Otec. Niekedy však dovolí, aby sme pocítili dôsledky svojich zlých rozhodnutí, aby sme pochopili, kam vedie hriech. Nie preto, že nás nemá rád, ale práve preto, že nás nechce stratiť. Veď aj keď sa dieťa hrá s nožom, rodič mu ho vezme. Vidí totiž nebezpečenstvo, ktoré dieťa nevidí. A tak koná aj Boh – múdro vychováva svoje deti, aby ich priviedol k životu a nie k zraneniu.

Liturgia: 2 Kor 5, 10 – 15, zač. 179; Mk 1, 9 – 15, zač. 2; všetko ako 7. augusta (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

8 SO BISKUP EMILIÁN VYZNÁVAČ

Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje. (Mt 19, 6)

Mignon McLaughlinová raz povedala: „Úspešné manželstvo si vyžaduje mnohokrát sa zamilovať – vždy do tej istej osoby.“ A práve tu robí človek chybu. Namiesto toho, aby sa učil znovu milovať druhého, zamiluje sa stále viac do seba samého. Potom vo vzťahu rastie egoizmus. Dnešná doba nás učí zvláštnu logiku: keď sa pokazí mobil, jednoducho ho vymeníme za nový. A podobný prístup sa prenáša aj do vzťahov. Keď prídu problémy, sklamanie či únava, človek má chuť všetko zahodiť a začať odznova inde. Lenže láska nie je o neustálom hľadaní nového človeka, ale o ochote odpúšťať, rozprávať sa a znova bojovať jeden za druhého. Každý opravovaný vzťah má totiž väčšiu hodnotu než povrchná dokonalosť bez obety. Aj Boh sa tak správa k nám. Keď padáme a kazíme sa hriechom, nevymení nás za „lepších ľudí“. Trpezlivo nás dvíha, odpúšťa a obnovuje. A práve v tom je láska – zostať verný aj vtedy, keď je to ťažké.

Liturgia: 1 Kor 1, 3 – 9, zač. 123; Mt 19, 3 – 12, zač. 78; všetko ako 7. augusta (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

11 UT MUČENÍK EUPLOS

... urobím z vás rybárov ľudí. (Mk 1, 17)

Jeden rybár na Filipínach našiel obrovskú perlu. Desať rokov ju mal schovanú pod posteľou ako talizman, lebo netušil, akú má hodnotu. Až keď prišiel pri požari o majetok, zveril perlu odborníkom. Vtedy sa ukázalo, že má cenu miliónov. Podobne to vidíme aj v dnešnom evanjeliu. Ježiš sa pozerá na obyčajných rybárov, no vidí v nich budúcich apoštolov. Vidí ich hodnotu lepšie než oni sami. Aby sa však stali „perlami“ Božieho kráľovstva, museli opustiť svoje predstavy o živote, vyjsť z pohodlia a vložiť svoj život do Kristových rúk. Aj my často chceme riadiť svoj život podľa vlastných plánov. No Boh vidí ďalej než my. Rick Warren napísal: „Bol si stvorený pre Boha, nie Boh pre teba.“ Skutočný zmysel života neprichádza vtedy, keď využívame Boha na svoje plány, ale keď dovolíme Bohu viesť nás podľa jeho zámerov. Tak ako perla našla svoju hodnotu v správnych rukách, aj náš život nájde pravý zmysel až vtedy, keď ho odovzdáme Ježišovi Kristovi.

Liturgia: 2 Kor 5, 15 – 21, zač. 180; Mk 1, 16 – 22, zač. 3; všetko ako 7. augusta (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

9 NE JEDENÁSTA NEDELA PO PÄTDESIATNICI APOŠTOL MATEJ

Zvolal Dvanástich a dal im silu i moc... (Lk 9, 1)

Z obyčajných ľudí sa mali stať učeníci. Dnes dostávajú ešte väčšie poslanie – ohlasovať Božie kráľovstvo, uzdravovať a prinášať ľuďom nádej. Kristus chce, aby sme boli apoštolmi pre svoje okolie. Nedáva nám úlohy preto, aby nás zničil, ale preto, lebo nám dôveruje. Chce, aby sme si navzájom pomáhali a učili sa láske. Sami by sme to však nezvládli. Ale keď dovolíme Ježišovi konať cez nás, aj obyčajný človek môže prinášať pokoj, povzbudenie a dobro. Dôležité je nezatvoriť mu dvere.

Liturgia: 1 Kor 9, 2b – 12, zač. 141; Mt 18, 23 – 35, zač. 77 (rad.); Sk 1, 12 – 17. 21 – 26, zač. 2; Lk 9, 1 – 6, zač. 40 (Matejovi); predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antif. sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); tropár druhého hlasu, sviatku a svätému, kondák hlasu, *Sláva*, kondak svätému, *I teraz*, sviatku; prokimen, *Aleluja* a pričasten hlasu a sviatku; namiesto *Dôstojné* je sa spievať *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 144, 408, 405; PZ: 97, 390, 387; HP: 98, 422, 418)

12 ST MUČENÍCI FÓTIOS A ANIKÉT

Mlč a vyjdi z neho! (Mk 1, 25)

V živote často robíme kompromisy, aby sme zachovali pokoj vo vzťahoch. Niekedy sú potrebné a múdre. No dnešné evanjelium ukazuje, že voči zlu sa kompromisy robiť nesmú. Ježiš sa so zlým duchom nedohaduje ani s ním nevyjednáva. Jasne ho odmieta. Lebo zlo nikdy neprichádza otvorene. Diabol je klamár. Často neútočí priamo, ale cez polopravdy, zahmlievanie a odkladanie dobra. Jeden starý príbeh hovorí, že diabol skúšal svojich duchov, ako zvädzajú ľudí. Jeden hovoril, že presviedča ľudí, že Boh neexistuje. Iný, že hriech nie je zlý. No diabol najviac ocenil toho, kto vravel: „Hovorím ľuďom, že Boh je dobrý a pravda existuje, ale že na obrátenie majú ešte čas. Že môžu začať zajtra.“ A práve tu býva pasca. Zlo nás často neodvedie od Boha naraz, ale malými kompromismi. Postupne otupuje svedomie a uspáva srdce. Preto nás Ježiš učí bdelosti. Neodkladať dobro, boj s hriechom ani obrátenie na „niekedy“. Lebo kto sa neustále hrá s kompromismi, môže časom stratiť cit pre pravdu.

Liturgia: 2 Kor 6, 11 – 16, zač. 182; Mk 1, 23 – 28, zač. 4; všetko ako 7. augusta (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

13 ŠT

ZAKONČENIE SVIATKU
PREMENENIA PÁNA
PREPODOBNÝ
MAXIM VYZNÁVAČ

Chytil ju za ruku a zdvihol. (Mk 1, 31)

Koľkokrát ste už v živote zasvietili svetlo v izbe? Asi to nik nevie spočítať. No každému svetlu predchádza jednoduchý dotyk vypínača. Jeden dotyk dokáže zmeniť tmu na svetlo. Aj Petrova svokra zažila dotyk – dotyk Ježiša. Kristus ju uzdravil. Z tmy choroby vstupuje do svetla lásky a služby. A čo my? Koľkokrát sa už Ježiš dotkol nášho života? Možno v modlitbe, spovedi, v Eucharistii alebo cez povzbudenie od blízkeho človeka. Otázka však znie: Mení nás tento dotyk? Sv. František z Assisi povedal: „Keď opustiš tento svet, nevezmeš si nič z toho, čo si získal, iba to, čo si daroval.“ Práve to je ovocie Božieho dotyku – keď sa človek mení z egoistu na človeka lásky, z pasivity na službu, z tmy na svetlo. Nedopusťme, aby nás Božie dotyky nechávali chladnými. Každý deň nás totiž Boh pozýva, aby sme aj my prinášali svetlo druhým.

Liturgia: 2 Kor 7, 1 – 10a, zač. 183; Mk 1, 29 – 35, zač. 5; menlivé časti ako 7. augusta (HS: 405; PZ: 387; HP: 418)

16 NE

DVANÁSTA NEDEĽA
PO PÄŤDESIATNICI
PRENESENIE RUKOU
NEUTVORENÉHO OBRAZU

*... ani nie ja, ale Božia milosť
so mnou.“ (1 Kor 15, 10)*

Pamätám si na jednu modlitbu, ktorú som sa modlil po svätej spovedi ešte ako žiak. Bola tam taká veta: „Nedopuť, aby tvoja milosť bola vo mne márna.“ Rozumel som tomu tak, aby som nesklamal Božiu dôveru. No teraz to vnímam tak, že to znamenalo, aby som sa nespoliehal na svoje sily, ale dôveroval Božej milosti. Ako apoštol Pavol, keď povedal, že „z Božej milosti som tým, čím som, aby jeho milosť nebola vo mne márna... Ani nie ja, ale Božia milosť so mnou.“ (porov. 1 Kor 15, 10) Nespoliehajte sa iba na svoje sily, schopnosti, ale do všetkého vstupujte ako tí, ktorí bez Božej milosti nedokážu nič urobiť.

Liturgia: 1 Kor 15, 1 – 11, zač. 158; Mt 19, 16 – 26, zač. 79 (rad.); 2 Kor 3, 4 – 11, zač. 173; Lk 9, 51 – 56; 10, 22 – 24, zač. 48b (obrazu); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár tretieho hlasu, obrazu a sviatku, *Sláva*, kondak obrazu, *I teraz*, sviatku; proki-men, *Aleluja* a pričasten z hlasu a sviatku; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 145, 410, 412; PZ: 99, 393, 395; HP: 100, 426, 428)

14 PIA

PREDSVIATOK
ZOSNUTIA PRESVÄTEJ
BOHORODIČKY
PROROK MICHEÁŠ

A nik nevlieva mladé víno do starých mechov... (Mk 2, 22)

Ježiš dnes prichádza ako „nové víno“ – pri-náša radosť spásy, že Boh sa stal človekom. Je to niečo, čo svet dovtedy nepoznal. Preto hovorí, že nové víno treba liať do nových mechov. Nestačí len počuť Božie slovo. Potrebujeme meniť svoje vnútro, aby sme ho dokázali prijať. Lebo zatvorené, zatrpknuté či pyšné srdce nevie prijať radosť evanjelia. Je to ako človek na svadbe, ktorý je uzavretý vo svojej zlej nálade. Okolo neho je hudba, tanec a radosť, ale on všetko vidí len čierne. Problém nie je vo svadbe, ale v jeho vnútri. Preto Ježiš pozýva k premene myslenia a srdca. Ak človek nechce meniť svoje vnútro, evanjelium v ňom nenájde priestor. Nové víno sa rozleje a vyjde nazmar. Prosme Boha, aby z nás robil nové nádoby – otvorené, čisté a pripravené prijať Krista a radosť jeho spásy.

Liturgia: 2 Kor 7, 10 – 16, zač. 184; Mk 2, 18 – 22, zač. 9; predobraz. antif. a blažen., tropár, *Sláva*, *I teraz*, kondak z predsviatku; ostatné z dňa; zdržanlivosť od mäsa (HS: 410, 159; PZ: 393, 114; HP: 424, 114)

17 PO

MUČENÍK MYRÓN

*Ako vynikáte vo všetkom: vo viere, v slove,
v poznaní, vo všetkej horlivosti a v láske,
ktorú sme vo vás vzbudili, tak vyniknite aj v tomto diele lásky. (2 Kor 8, 7)*

Apoštol Pavol vyzýva kresťanov v Korinte k „dielu lásky“. Aby sme pochopili, o čo ide, musíme sa vrátiť o odsek dozadu. Tam hovorí o štedrosti Macedónčanov, ktorí pomohli bratom v Jeruzaleme. Teda tým dielom lásky je štedrosť. Sám Ježiš je vzorom štedrosti.

Aj my sme pozvaní k štedrosti. Nemusí to byť nutne iba štedrosť finančná. Dnes mnohým ľuďom nechýbajú peniaze, ale to, že sú na okraji záujmu. Že sú nedocenení. Že sa ich nikto nepýta, ako sa majú. Aj tam môžeme byť štedrý a ponúknuť seba. To je takisto dielo lásky.

Liturgia: 2 Kor 8, 7 – 15, zač. 186; Mk 3, 6 – 12, zač. 11; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; ostatné zo sviatku Zosnutia (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

15 SO

ZOSNUTIE PRESVÄTEJ
BOHORODIČKY

*Povedz jej, nech
mi pomôže! (Lk 10, 40)*

Sviatok nám ukazuje, ako sa skončí príbeh človeka, ktorý ostal verný Bohu. Tomáš Špidlík hovorieval, že východný kresťan sa často pozerá na život cez otázku: „Ako sa to všetko skončí?“ Dnešný sviatok dáva odpoveď – smrť nemá posledné slovo. Nanebovzatie Panny Márie upevňuje našu nádej, že aj naše telá budú raz vzkriesené a oslávené. Dnešný svet má pritom k telu zvláštny vzťah. Na jednej strane ho zbožštuje a robí z neho modlu pôžitku, na druhej strane ho ponizuje a využíva. V Bohorodičke vidíme telo, ktoré bolo prijaté do nebeskej slávy. Ak ostane verní Kristovi, naše telo nebude určené na zánik, ale na vzkriesenie a večnú radosť. Preto dnešný sviatok nie je len spomienkou na Máriu, ale aj pohľadom na budúcnosť, ktorú Boh pripravuje svojim verným.

Liturgia: Flp 2, 5 – 11, zač. 240; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54; predobraz. antif. a blažen.; menl. č. sviatku; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku; prikázaný sviatok; myrovanie; posvätenie bylín (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

Michal Ondovčák

18 UT

MUČENÍCI FLÓRUS
A LAURUS

*... vystúpil na vrch,
povolal k sebe tých, ktorých sám chcel,
a oni prišli k nemu. (Mk 3, 13)*

Prečo si Ježiš povolal týchto dvanástich? Čo také zvláštne na nich videl? Evanjelist Marek to píše: „Povolal k sebe tých, ktorých sám chcel...“ (Mk 3,13) On ich chcel. To nám musí stačiť. Aj nás si Ježiš povoláva. Aj v dnešný deň. V čase, keď píšem toto zamyslenie, neviem, čo ma bude čakať. Ale jedno je isté – aj v dnešný deň ma Ježiš povoláva. Pomáhať blížnemu. Služiť. Byť jeho svedkom. Svedkom jeho dobroty, lásky, milosrdenstva. A prečo? Lebo som ním chcený a milovaný.

Liturgia: 2 Kor 8, 16 – 9, 5, zač. 187; Mk 3, 13 – 19, zač. 12; všetko ako 17. augusta (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

19 ST

MUČENÍK ANDREJ
STRATOPEDARCHA
A SPOL.*Ako môže satan vyháňať satana? (Mk 3, 23)*

Satan nikdy nepôjde proti sebe. Jeho úlohou je rozdeľovať. Najviac túži rozdeliť srdce človeka. Aby som trochu slúžil Bohu a trochu svetu. Trocha žil duchovne, trocha svetsky. Trocha čestne, trocha podvádzal. Trocha pravdy, trocha klamstva... Keď sa mu to podarí, je spokojný. Lebo nás má v hrsti.

Ježiš je však mocnejší ako satan. Už ho porazil na kríži. A túži uzdraviť aj moje srdce, aby nebolo rozdelené, ale bolo zjednotené s ním.

O sviatosti zmierenia hovoríme, že je malým exorcizmom. Tam sa znova vraciame do Otcovej náruče. Tam Ježiš uzdravuje moje rozdelené srdce. Nechceš sa, možno aj dnes, zjednotiť s Kristom?

Liturgia: 2 Kor 9, 12 – 15; 10, 1 – 7, zač. 189; Mk 3, 20 – 27, zač. 13; všetko ako 17. augusta (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

20 ŠT

PROROK SAMUEL

Kto je moja matka a moji bratia? (Mk 3, 33)

Na túto udalosť som sa spočiatku pozeral s prekvapením, že ako ti to Ježiš mohol dovoliť. Vyhlasíť, že títo sú jeho matkou a bratmi? Nebolo to trochu neúctivé, hlavne kvôli Márii, jeho matke? Ale práve v týchto Ježišových slovách môžeme počuť vyznanie o svojej Matke.

Boh si vybral Máriu za matku svojho Syna, lebo bola najviac ochotná plniť jeho vôľu v každej situácii. Mnohým veciam nerozumela, ale napriek tomu bola „služobnicou Pána“.

Tak čo? Chceme aj my patriť do Ježišovej rodiny? To nič, že sme veľakrát zlyhali, že sme sa riadili svojou vôľou. Stále môžeme začať odznova. Prijímajme všetky udalosti vo svojom živote ako Božiu vôľu. To je vstupenka do Ježišovej rodiny.

Liturgia: 2 Kor 10, 7 – 18, zač. 190; Mk 3, 28 – 35, zač. 14; všetko ako 17. augusta (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

21 PIA

APOŠTOL TADEÁŠ

Rozsievateľ vyšiel rozsievateľ. (Mk 4, 3)

Staršia generácia si ešte pamätá časy, keď sa sialo ručne. Bolo treba vedieť ako. Aby zrno nepadlo nazmar niekam, kde nevyrastie.

Ježiš nás v evanjeliu dnešného dňa doslova pozýva stať sa rozsievateľom. Ale evanjeliovým rozsievateľom. Takým, ktorý nepozerať, kam rozsieva. Rozsievateľ dobré slovo, porozumenie, lásku, odpustenie, milosrdenstvo... A tak ako rozsievateľ nepozerať, kam rozsievam. Či sa mi to opláti, či nie. Či si to niekto všimne, alebo nie. Či ma pochvália, alebo vysmejú. Či si to podľa nás ľudí zaslúžia, alebo nie. Budme takými rozsievateľmi ako Ježiš. Veď toto podobenstvo je o ňom. A o nás.

Liturgia: 2 Kor 11, 5 – 21a, zač. 192; Mk 4, 1 – 9, zač. 15; všetko ako 17. augusta; zdržanlivosť od mäsa (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

Slovo

22 SO

MUČENÍK AGATONIK
A SPOL.*Čo ma pokúšate, pokrytci? (Mt 22, 18)*

Pred niekoľkými rokmi ma pri Tesco v Prešove zastavil jeden triezvy bezdomovec. Bol horúci letný deň. Poprosil ma, či by som mu nedal peniaze, lebo je smädný a chce si kúpiť jedno pivo. Ja som mu dal peniaze. To, čo ma presvedčilo, bola jeho úprimnosť. Nehral na mňa rečičky o malinovke a podobne, ako to mnohí robia. Bol priamy. Ježiš si váži úprimnosť. Sám je úprimný a vyžaduje to aj od nás. Ináč môžeme pochodiť ako farizeji z dnešného evanjelia. Uznávajú Ježiša ako priameho človeka, no sami sa správajú pokrytecky. A od Ježiša odchádzajú s „dlhým nosom“. Ježiš odhalil ich neúprimnosť. A tak ho nedokázali podchytiť v reči. Prichádzajme k Ježišovi v pokore, v pravde. Ako tí, ktorí sú slabí, hriešni, nedokonalí. Nehrajme sa na tých, ktorí sú lepší od druhých, aj od tých, za ktorých prichádzajú prosiť. Pretože toto môže byť prekážkou, pre ktorú naša modlitba zostane nevypočutá. A ako farizeji odídeme s „dlhým nosom“.

Liturgia: 1 Kor 2, 6 – 9, zač. 126; Mt 22, 15 – 22, zač. 90; všetko ako 17. augusta (HS: 410; PZ: 393; HP: 426)

23 NE

TRINÁSTA NEDEĽA
PO PÄŤDESIATNICI
ZAKONČENIE SVIATKU
ZOSNUTIA
MUČENÍK LUPUS*Zlých bez milosti zahubí a vinicu pre-
najme vinohradníkom... (Mt 21, 41)*

Dnes zakončujeme sviatok Zosnutia Prešvätej Bohorodičky. Tej, ktorá porodila „dediča“ z dnešného evanjelia. Syna, ktorého vinohradníci zabili, aby sa mohli zmocniť dedičstva. Oni nedokázali dávať, iba brať a mať všetko vo svojich rukách.

Veľakrát sa tomu podobá aj život nás kresťanov. Ja to zvládnem sám. Ja viem najlepšie, ako to urobiť. Ja viem, čo moja manželka, manžel potrebuje... A postupne sa nám veci začínú vymykať spod kontroly. Pretože vlastnými silami nič nedokážeme natrvalo udržať. A práve dnes nám Mária ukazuje správnu cestu. Vložiť svoj život do Božích rúk. Veď to je tá vinica, ktorú nám Boh dal.

Liturgia: 1 Kor 16, 13 – 24, zač. 166; Mt 21, 33 – 42, zač. 87; predobraz. antif. a blažen.; tropár štvrtého hlasu a sviatku, *Sláva*, kondak hlasu, I teraz, zo sviatku; prokimen, *Aleluja* a pričasten hlasu a sviatku; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 147, 410; PZ: 100, 393; HP: 101, 426)

24 PO

HIEROMUČENÍK
EUTYCHÉS*... prinášajú úrodu:
jedno tridsaťnásobnú, druhé šesťdesiat-
násobnú a iné stonásobnú. (Mk 4, 20)*

Semienko má jednu vlastnosť, ktorú my ľudia dnes potrebujeme ako soľ. Nezávidí. Je to taký paradox dnešnej doby, že mnohí sa máme relatívne dobre, no aj napriek tomu sa nás veľakrát zmocňuje závišť. Druhý má lepšie auto, krajší dom, viac priateľov, lepšie postavenie, vyšší plat... Cítíme sa ako semienko, ktoré prináša tridsaťnásobnú úrodu, a môj sused stonásobnú. Nezávidíme. Ale ako?

Otcovia púšte dávajú jeden liek na závišť, a to je vzdávanie vďaky. Ďakuj za to, čo máš. Aj za to ojazdené auto. Za deti, hoci niekedy neposlúchajú. Za prácu, hoci by mohla byť lepšie zaplatená. Za všetko. Vďačnosť má schopnosť nielen potlačiť, ale aj vytlačiť závišť z nášho života.

Liturgia: 2 Kor 12, 10 – 19, zač. 195; Mk 4, 10 – 23, zač. 16; každodenné antifóny, menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

25 UT

BLAŽENÝ
HIEROMUČENÍK
METOD, MICHALOVSKÝ
PROTOIGUMEN*Kto chce ísť za mnou... (Mk 8, 34)*

Čo sa dá stihnúť za dvadsaťpäť rokov života? Veľa vecí. Vyštudovať, založiť rodinu, vybudovať firmu a veľa iného. V živote našej miestnej cirkvi slávime tento rok jedno pekné jubileum: 25 rokov od blahorečenia vладыky Pavla Petra Goidiča a otca Metoda Dominika Trčku. Ako sa títo naši blahoslavení (a môžeme tam pripočítať aj vладыky Vasila Hopka) dostali v priebehu 25 rokov do povedomia našej miestnej cirkvi, našich farností? Nie sú pre našich veriacich neznámymi osobnosťami? Poznáme mnohých iných svätcov, ale o našich blahoslavených toho vieme málo. Je to hlavne na nás kňazoch, aby sme boli šíriteľmi úcty k našim blahoslaveným, dávali ich za príklad, povzbudzovali veriacich, aby sa k nim obracali o príhovor. A spolu s nimi sa k nim modlili. Nech sa aj cez našich blahoslavených oslávi Boh v našich životoch.

Liturgia: 2 Kor 12, 20 – 13, 2, zač. 196; Mk 4, 24 – 34, zač. 17 (rad.); 2 Tím 1, 8 – 18, zač. 291; Mk 8, 34b – 9, 1, zač. 37 (bl.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti Metodovi (HS: 414; PZ: 397; HP: 430)

28 PIA

PREPODOBNÝ
MOJŽÍŠ ETIÓPSKY*Neboj sa,
len ver! (Mk 5, 36)*

Ježiš Jairovu dcéru neuzdravil. Hoci ho o to Jairus prosil. Ježiš jeho dcéru vzkriesil. Niekedy aj my podobne ako Jairus prosíme o pomoc v nejakej oblasti nášho života. Nedarí sa nám v práci, máme problémy vo vzťahoch, jednoducho potrebujeme Boží zásah. A možno aj prosíme podobne ako Jairus: „Pane, vlož svoju mocnú ruku do tejto situácie, do nášho manželstva a bude dobre.“ Ale Ježiš ešte nekoná. Nekoná preto, lebo chce najprv uzdraviť moje srdce, vzkriesiť ho. Pretože ho naplnila pýcha, hnev, túžba po márnej sláve, egoizmus... A potom sa začnú diať zázraky.

Pamätajte si, že Boh vždy chce naše dobro. No niekedy sa cesta k dobru začína uzdravením nášho srdca. Nezostáva nám nič, iba veriť. A nebáť sa.

Liturgia: Gal 2, 6 – 10, zač. 201; Mk 5, 22 – 24, 5, 35 – 6, 1, zač. 20; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

26 ST

MUČENÍCI ADRIÁN
A NATÁLIA*V ten deň, keď sa
zvečerilo, im povedal:**„Prejdime na druhý breh.“ (Mk 4, 35)*

Druhý breh tu môže byť obrazom nového začiatku. Ak chceme začať odznova, napríklad po svätej spovedi, musíme počítať s tým, že prídu prekážky, že prídu pokúšenia. Diabol je schopný nahnať strach, že to nezvládneme, že je ťažké žiť ako kresťan, že zachraňovať moje manželstvo už nemá zmysel. Jednoducho, priniesť búrku pochybností do nášho života. Preto nezabúdajme, že v loďke nášho života má svoje miesto aj Ježiš. A to je dôležité. Každý deň nezabudnúť na neho, kráčať s ním a dôverovať mu viac ako sebe. Ježiš nehovorí: Prejdi sám na druhý breh, ale prejdime. Spolu.

Liturgia: 2 Kor 13, 3 – 13, zač. 197; Mk 4, 35 – 41, zač. 18; každodenné antifóny; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

29 SO

ŠTÁTIE HLAVY
PROROKA,
PREDCHODCU
A KRSTITEĽA JÁNA*Keď Ján končil svoj beh... (Sk 13, 25)*

V mesiaci august si pripomínáme Zosnutie Presvätej Bohorodičky a Štátie hlavy sv. Jána Krstiteľa. Obaja vo svojom živote ostali verní svojmu poslaniu. Mária plní Boží plán. Sprewádza Ježiša ako jeho matka od jeho narodenia až po smrť na kríži. Ján na konci svojej životnej púte hovorí to, čo ohlasoval celý svoj život – ja nie som ten, za ktorého ma pokladáte. Po mne prichádza ten, ktorému nie som hoden rozviazať obuv na nohách. Obaja sú pre nás príkladom vernosti svojmu povolaniu. Sú príkladom, že aj cez materstvo, rodinný, ale aj zasvätený život môžeme slúžiť Bohu. Oni neslúžia sebe. Nemajú vlastné ambície. Ich jedinou ambíciou je plniť Božiu vôľu. A toto môžeme všetci. Či som kňazom, učiteľkou, upratovačkou, šoférom autobusu. Robme svoje povolanie najlepšie, ako vieme, s pokorou a láskou. A nebudeme vyzdvihnutí my, ale Ježiš. A potom v nebi vyzdvihne on nás.

Liturgia: Sk 13, 25 – 33a, zač. 33; Mk 6, 14 – 30, zač. 24; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti Jánovi; zdržanlivosť od mäsa (HS: 415; PZ: 399; HP: 432)

27 ŠT

PREPODOBNÝ PIMEN

*Chod' domov k svojim
a zvestuj im, aké veľké
veci ti urobil Pán a ako**sa nad tebou zmiľoval. (Mk 5, 19)*

Na prvý pohľad sa táto evanjeliová udalosť môže javiť ako neúspešná misia. Posadnutý je uzdravený, ale Ježiš je poslaný preč. Ale predsa tu niekto zostáva. Uzdravený. A jemu Ježiš dáva misiu. Zvestovať, čo mu urobil Pán. A tak sa evanjeliové poslanstvo neštráca. Iba ohlasovateľom už nie je Ježiš, ale uzdravený. Boh si nájde spôsob, ako priniesť ľudstvu radostnú zvesť. A dnes k tomu povoláva aj nás. Aby sme svojím slovom, životom, prístupom k druhým zvestovali, aké veľké veci v našom živote urobil Pán.

Liturgia: Gal 1, 1 – 10, 1, 20 – 2, 5, zač. 198; Mk 5, 1 – 20, zač. 19; každodenné antifóny; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

30 NE

ŠTRNÁSTA NEDEĽA
PO PÄŤDESIATNICI
PATRIARCHOVIA
ALEXANDER, JÁN
A PAVOL NOVÝ*Priateľu, ako si sem mohol vojsť bez
svadobného odevu? (Mt 22, 12)*

Toto podobenstvo zobrazuje dejiny spásy. Zmluva s Bohom bola v Starom zákone často zobrazovaná svadobnými obrazmi. Preto Ježiš používa obraz svadby. Je to jeho príchod na svet. Vieme, že mnohí ho odmietli ako ľudí v podobenstve. Proroci boli zabíjaní. Nakoniec prichádza k podpáleniu mesta. Tým je naznačené zničenie Jeruzalema v roku 70 po Kristovi. Ale Boh opäť pozýva: všetci, dobrí aj zlí, sú pozvaní. Ale platí tu jedna podmienka: svadobný odev. Treba vymeniť odev, to znamená zmeniť svoje vnútro. Prijatť Krista do svojho života. Ktorí ste v Krista pokrstení, Krista ste si obliekli, spievame v našom obraze. Majme tento odev vždy čistý a keď si ho zamažeme, vyperme ho vo sviatosti zmierenia.

Liturgia: 2 Kor 1, 21 – 2, 4, zač. 170; Mt 22, 2 – 14, zač. 89; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár piateho hlasu, *Sláva*, kondak z hlasu, *I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten z hlasu (HS: 148; PZ: 101; HP: 102)

Ak sa dotknem čo len
jeho odevu, ozdraviem. (Mk 5, 28)

Z Božej milosti zakončujeme cirkevný rok. Šampanské asi otvárať nebudeme, ale bilančovať môžeme. Čo bolo dobré a čo bolo zlé. Za to dobré ďakujeme Bohu, lebo je to prejav jeho milosti, a to zlé vložme do Božieho milosrdenstva. Žena z dnešného evanjelia nám dáva pekný príklad, ako vstúpiť do nového cirkevného roka. Po všetkých neúspešných pokusoch o uzdravenie prichádza k Ježišovi. Rozhoduje sa, že sa dotkne jeho odevu. A stáva sa zdravou. Dáva nám príklad, čo robiť každý jeden deň nášho života. Dotýkať sa Ježiša. V modlitbe. Vo sviatosti zmierenia a Eucharistie. V Božom slove. V blížnom. A Ježiš uzdraví to, čo uzdraviť treba. Budme rozhodní. Ježiš nehľadá na našu minulosť, ale hľadá na nás cez prítomnosť. Ak vidí vieru a odhodlanie, koná.

Liturgia: Gal 2, 11 – 16, zač. 202; Mk 5, 24 – 34, zač. 21 (rad.); Hebr 9, 1 – 7, zač. 320; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54 (Bohorodičky); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo sviatku (HS: 417; PZ: 400; HP: 433)

Marek Valenčík

OZNAM REDAKCIE

SVÄTÉ LITURGIE V AUGUSTE
NA VAŠE A NAŠE ÚMYSLY:

za čitateľov – 8. august, 18.00 h
hora Zvir v Litmanovej, slúži otec
Miroslav Chorendžák

za autorov – 9. august, Chrám sv.
apostolov Petra a Pavla v Zbehňove,
slúži otec Ján Sabol

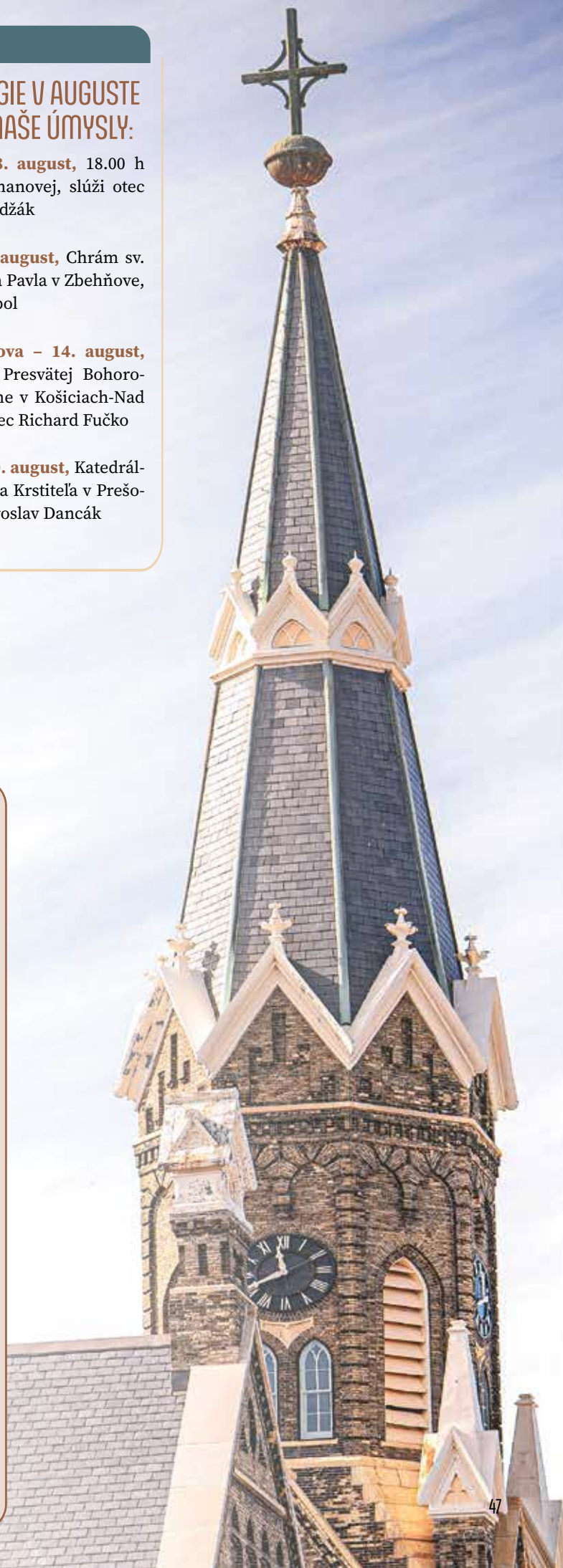
za priateľov Slova – 14. august,
17.30 h Chrám Presvätej Bohoro-
dičky Ochrankyne v Košiciach-Nad
jazerom, slúži otec Richard Fučko

za redakciu – 30. august, Katedrál-
ny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešo-
ve, slúži otec Miroslav Dancák

OTEC KYRIAK PÍŠE...

Približne osemdesiat takýchto stĺpčikov ste si mohli počas uplynulých piatich rokov prečítať na stránkach Slova, nášho metropolitného časopisu. Každý stĺpček mal rozsah zhruba 1 300 znakov, takže spolu som vám počas týchto rokov ponúkol vyše stotisíc znakov úvah o tom, ako sa nám Boh snaží prihovoriť najmä prostredníctvom krásy našej liturgie. Boli to v prevažnej miere veci, ktoré sa dotýkali môjho srdca alebo som prostredníctvom nich zažil takzvaný liturgický wow efekt. Posledný zo stĺpčikov, ktorý vám venujem, by bolo vhodné zakončiť slovami *i vo víki vikón* alebo po slovensky – *i na veku vekov*. Slávny liturgista Anton Baumstark vo svojej *Komparatívnej liturgike* píše, že toto zvolanie, ktorým zakončujeme väčšinu modlitieb, si nevymysleli autori našich liturgických textov, ale prebrali ho zo synagógálnej bohoslužby. A čo je to, čo zostáva na veku vekov? Božia priazeň, jeho milosrdenstvo a láska k človeku, teda Božia ľudomilnosť. Všetko ostatné sa nám stráca pomedzi prsty a my o to postupne prichádzame, no spojenie s Bohom, do ktorého vkladáme nielen svoju nádej, ale aj námahu, pretrvá navždy. Písanie týchto stĺpčikov mi neprinieslo vavrínový veniec ani nijakú materiálnu prosperitu, no nútilo ma znova a znova uvažovať o tom, ako môžeme z liturgie čerpať milosti a bohatstvo potrebné na skutočné šťastie nášho života. A verím, že k tomu viedlo aj vás.

otec Kyriak, teda Dominik Gromoš ☩

NÁVŠTEVA FARNOSTI WINDSOR

KANADA ► V nedeľu 14. júna vладыka Jonáš v rámci svojej pastoračnej návštevy v Kanade navštívil slovenskú gréckokatolícku farnosť v meste Windsor. V Chráme svätého archanjela Michala slávil archijerejskú liturgiu za účasti miestnej komunity, ako aj veriacich Melchitskej gréckokatolíckej cirkvi. Vладыka v homílii zdôraznil, ako veľmi je dôležité upierať svoje oči na Krista, ktorý je pravé Svetlo. On osvecuje naše srdcia a mysle, aby tak aj naše skutky boli skutkami svetla a nie temnoty.

V popoludňajších hodinách vладыka Jonáš navštívil melchitský Chrám svätého Simeona Stĺpnika, v ktorom sa nachádza milostivá ikona Matky Božej –Nevyčerpatelná čaša. Z tejto ikony pred vyše dvomi rokmi začal vytekať olej, ktorý svojou vôňou na-

plnil celý chrám. K ikone začali prichádzať veriaci ľudia z okolia, ale aj neveriaci, ktorí sa dopyčovali o tomto nevídanom fenoméne v západnom svete. Mnohí získali pri tejto ikone zvláštne milosti.

Vладыka navštívil aj podujatie pod názvom *Carousel of cultural heritage* – kolotoč národného kultúrneho dedičstva, v ktorom slovenská komunita vo Windsore predstavila slovenské folklórne dedičstvo a tradície. Vладыka navštívil aj múzeum *Solcz Family Slovak Heritage Room*, ktoré je pravdepodobne jediné svojho druhu v Kanade. Atmosféru radostného stretnutia a kúsok tradičného slovenského folklóru za veľkou mláku umocnil aj moment, keď vладыka Jonáš zahral prítomným na fujare. (Text a foto: Michal Pavliško)

NÁVŠTEVA ETIÓPIE

ETIÓPIA ► Kardinál Claudio Gugerotti, prefekt Dikastéria pre východné cirkvi, v júni absolvoval pastoračnú návštevu Etiópie. Súčasťou delegácie bol aj archimandrita Jaroslav Lajčiak, oficiál dikastéria zodpovedný za východné cirkvi v Etiópii a Eritrei. Delegácia navštívila eparchiu Adigrat v regióne Tigray, ktorý sa stále spamätáva z dôsledkov vojnového konfliktu z rokov 2020 – 2022. Kardinál Gugerotti ocenil službu Cirkvi pri duchovnej obnove, zmierení a poskytovaní sociálnej pomoci. Ďalšou zastávkou bola misijná eparchia Bahir Dar – Dessie.

V Addis Abebe sa prefekt stretol s predstaviteľmi Etiópskej biskupskej konferencie, s patriarchom Etiópskej pravoslávnej cirkvi Tewahedom Abunom Mathiasom I., ktorému odovzdal posolstvo pápeža Leva XIV., aj s prezidentom Etiópie. Archimandrita Jaroslav Lajčiak v zastúpení kardinála Gugerottiho navštívil eparchiu Emdeber i arcibiskupa Etiópskej pravoslávnej cirkvi Tewaheda Abuneho Melkeho Tsedequ. (TK KBS; foto: Bezawit Assefa)

AZERBAJDŽAN ► Kardinál George Koovakad, prefekt Dikastéria pre medzináboženský dialóg, sa počas svojej návštevy v Baku 15. – 19. júna stretol s prezidentom Ilhamom Alijevom a náboženskými lídrami. Zdôraznil význam tolerancie, a pokračujúcej spolupráce medzi Svätou stolicou a Azerbajdžanom pri upevňovaní pokojného spolunažívania medzi rôznymi náboženskými spoločenstvami. Stretnutie vyzdvihlo úlohu miestnej katolíckej cirkvi a prebiehajúcu výstavbu druhého kostola v krajine. (Vatican News)

IZRAEL ► Latinský patriarcha Jeruzalema kardinál Pierbattista Pizzaballa v prítomnosti pravoslávneho patriarchu Teofila III. slávnostne otvoril a požehnal novú kliniku Rádu maltézskych rytierov v Pásme Gazy. Táto zdravotnícka inštitúcia, ktorá vznikla vďaka partnerstvu rádu a Latinského patriarchátu, má za cieľ poskytovať základnú zdravotnú starostlivosť až pre sto pacientov denne, pričom o ich zdravie sa bude starať tím tridsiatich odborníkov. Situácia v oblasti je podľa miestnych zdravotníkov katastrofálna, keďže väčšina zdravotníckych zariadení bola zničená. Rád maltézskych rytierov v tejto súvislosti zdôrazňuje, že svoju pomoc poskytuje všetkým ľuďom v núdzi bez ohľadu na ich náboženské vyznanie či pôvod. Od roku 2023 sa organizácii *Malteser International* podarilo do Gazy doručiť viac ako dvesto ton nevyhnutných zásob, čím sa podľa odhadov podarilo zachrániť životy približne 25-tisíc ľudí v kritickej núdzi. (Vatican News)

RÍM ► Skupina tridsiatich mladých ľudí z Charkova pricestovala do Ríma, aby na niekoľko dní unikli konfliktu, ktorý už štyri roky sužuje ich vlasť. Počas pobytu, ktorý zorganizovala tamojšia charita v spolupráci s dobrovoľníkmi z Talianska, deti vo veku od 10 do 18 rokov zažili výlety k moru, k jazeru či návštevu Baziliky svätého Petra. Ubytovanie im poskytli rodiny v rímskej farnosti San Giuseppe da Copertino, čo im umožnilo aspoň na chvíľu zabudnúť na každodenný strach z ostreľovania a prežiť vzácne chvíle radosti. Významným bodom cesty bola návšteva Baziliky svätej Sofie, národného chrámu Ukrajincov v Ríme, kde sa spoločne modlili za mier. Počas stretnutia s predstaviteľmi Dikastéria pre službu charite si vymenili dary ako znak vďačnosti a solidarity. (Vatican News)

RÍM ► Pri príležitosti 250. výročia podpisu Deklarácie nezávislosti, a teda založenia Spojených štátov amerických, prijal pápež Lev XIV. v sobotu 4. júla pozvanie amerického veľvyslanca pri Svätej stolici Briana Burcha a navštívil jeho rímsku rezidenciu. Ešte dopoludnia bol zverejnený list pápeža Leva k 250. výročiu založenia USA, v ktorom sa obracia k obyvateľom rodnej krajiny. Po náročnom dni, počas ktorého sa pápež vydal na pastoračnú návštevu Lampedusy, Svätý Otec v sobotu podvečer, pri príležitosti štátneho sviatku, navštívil veľvyslanecovu rezidenciu v Ríme. Brian Burch bol vymenovaný za veľvyslanca pri Svätej stolici v decembri 2024. Je ženatý, má deväť detí a pochádza z Phoenixu v Arizone. (Vatican News)

SVIATOK MUČENÍKA ROMŽU

UŽHOROD ► V Užhorode bolo slávenie sviatku prenesenia ostatkov bl. biskupa Teodora Romžu. Na slávnosti bol prítomný aj vладыka Milan Lach SJ, ktorý predniesol homíliu na záver veľkej večierne. Pred ňou miestny vладыka Teodor Macapula IVE odovzdal bohoslovcovi druhého ročníka podriasniky. Vладыka Milan v homílii zdôraznil, že vonkajší znak má svoj hlboký význam iba vtedy, ak vyjadruje vnútorný postoj človeka.

Vладыka Milan slávil v ten istý deň ráno archijerejskú liturgiu v seminárnej kaplnke v Užhorode, kam sa každoročne 27. júna prenášajú telesné ostatky bl. Teodora Romžu, uložené v katedrále. V tento deň si Mukačevská eparchia pripomína sviatok prenesenia ostatkov bl. Teodora z Budapešti cez Máriapócs a Sobrance do Užhorodu, čo sa konalo 26. – 27. júna 2003. V homílii vладыka Milan poukázal na známy obraz *Povolanie svätého Matúša*. Kristus volá každého z nás aj dnes – tam, kde práve sme. Dôležité je, či sme pripravení odpovedať. (Stanislav Gábor; foto: archív eparchie)

EKUMENICKÁ DELEGÁCIA

VATIKÁN ► Delegácia Konštantínopolského ekumenického patriarchátu navštívila od 27. júna do 1. júla Rím. Návšteva bola súčasťou každoročnej tradície vzájomných návštev delegácií oboch cirkví pri príležitosti sviatkov ich patrónov: 29. júna v Ríme a 30. novembra v Istanbuli na sviatok ap. Ondreja.

Delegáciu viedol chalcedónsky metropolita Emanuel, predseda Synodálnej komisie patriarchátu pre vzťahy s Katolíckou cirkvou. V pondelok 29. júna sa delegácia patriarchátu zúčastnila na slávení eucharistie, ktorému predsedal pápež Lev XIV. V utorok 30. júna delegáciu prijal Svätý Otec na audiencii a následne sa stretla so zástupcami Dikastéria pre podporu jednoty kresťanov. (text a foto: Vatican News)

25. VÝROČIE NÁVŠTEVY

ĽVOV ► Slávnostným pečiatkovaním poštovej známky s vobrazením svätého Jána Pavla II. v budove Ľvovskej opery sa začali oslavy 25. výročia návštevy pápeža v tomto meste. Podľa Ľvovského metropolitu arcibiskupa Mieczysława Mokrzyckého má výročie v čase vojny mimoriadny význam, pretože znovu pripomína slová svätého Jána Pavla II.: „Nebojte sa.“

Svätý Ján Pavol II. navštívil Ukrajinu 23. až 27. júna 2001. Po pobyte v Kyjeve zavítal do Ľvova, kde sa stretol s veriacimi oboch katolíckych obradov. Ako spomína arcibiskup Mokrzycki, ktorý bol v tom čase osobným sekretárom pápeža, návšteva sa uskutočnila len desať rokov po získaní nezávislosti Ukrajiny a po desaťročiach ateizácie. Pápež prišiel poďakovať veriacim za ich vernosť Kristovi iere napriek prenasledovaniu.

Arcibiskup Mokrzycki pripomenul, že Ján Pavol II. nesľuboval ľahký život, ale zdôrazňoval, že sloboda je darom i zodpovednosťou. V príhovoroch poukazoval na miesto Ukrajiny v Európe a vyzdvihoval jej kultúrne i duchovné bohatstvo ako krajiny, ktorá „dýcha oboma pľúcami kresťanstva“ – východnou i západnou. V kontexte ukrajinsko-poľských vzťahov zároveň vyzýval na vzájomné odpustenie historických krívd a na zmierenie. Oslavy výročia organizovali miestne samosprávy spolu s Katolíckou cirkvou oboch obradov. (Vatican News)

VÝROČIE SPOLUPRÁCE

PREŠOV ► Dvadsaťte výročie akademickej spolupráce medzi Gréckokatolíckou teologickou fakultou v Prešove a Gréckokatolíckou teologickou fakultou Univerzity Babeş-Bolyai v Cluj-Napoca si pripomenuli akademickí pracovníci, predstavení kňazských seminárov, seminaristi aj študenti v dňoch 25. až 27. mája. V pondelok sa predstavení seminára z Oradey spolu so študentmi zúčastnili na odpustovej liturgii v seminári v Prešove, ktorú celebroidal vladyka Jonáš Maxim a bratislavský biskup Milan Lach. V utorok sa k študentom pripojili šiesti profesori z Oradey. Program pokračoval prehliadkou historickej expozície Arcibiskupského úradu a napoludnie sa hostia zúčastnili na eucharistickej slávnosti v katedrále v Prešove.

Podujatie pokračovalo kolokviom v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty, ktoré moderoval prof. Petro. Dekan GTF PU prof. Peter Tírpák po príhovore odovzdal pamätné listy. Historické reflexii aj víziám spolupráce do budúcnosti sa vo svojich príhovoroch venoval prof. Buzalic, doc. Popovič a koordinátor spolupráce prof. Dancák. Dr. Ionuț Popescu, riaditeľ Inštitútu GTF UBB v Oradei prečítal list prof. Cristiana Bartu, dekana GTF UBB, a napokon synkel Antoniu Chifor odovzdal pozdrav Jeho Excelencie Virgila Berceu, gréckokatolíckeho eparchu v Oradei. Na slávnosti sa zúčastnili aj rektori kňazských seminárov z Oradey a Prešova. Podujatie sprevádzali zbory seminaristov z oboch krajín. Po prehliadke mesta sa zahraniční hostia odobrali do Lutiny, kde si na druhý deň pozreli pútnické miesto a zúčastnili sa na svätej liturgii, ktorú slúžil arcibiskup Cyril Vasil.

Gréckokatolíckej cirkvi zdieľajú bohatú spoločnú teologickú, liturgickú a duchovnú tradíciu v plnom spoločenstve s Rímom. Obe inštitúcie spája nielen spoločná byzantská tradícia a plné spoločenstvo s Rímom, ale aj paralelná historická skúsenosť s prenasledovaním počas komunistického režimu a následným porevolučným zápasom o obnovu cirkevného aj akademického života. (Pavol Dancák; foto: archív GTF)

MUZIKÁL O SV. AUGUSTÍNOVI

SVIDNÍK ► Moderné muzikálové spracovanie príbehu obrátenia sv. Augustína sa uskutočnilo v Dome kultúry vo Svidníku v podvečer 11. júna v podaní mládežníkov z farností Svidníckeho protopresbyterátu pod vedením Jarky Kuzmiakovej.

Dej sa začínal v budúcnosti, v roku 2066. Prostredníctvom spätného odpočítavania rokov diváci putovali dejinami ľudstva, pričom príbeh sa zastavoval pri významných historických medzníkoch. Zazneli heslá spojené s bojom za slobodu v Československu, pripomenuté boli udalosti Pražskej jari i obeta študenta Jána Palacha. Nechýbali ani tragické udalosti druhej svetovej vojny vrátane usmrtenia bl. Anky Kolesárovej. Dej následne zaviedol divákov do obdobia Veľkej francúzskej revolúcie s postavou revolucionára Maximiliena Robespiera a napokon do 4. storočia, kde sa odohrával pestrý a zároveň zlomový život sv. Augustína a jeho matky sv. Moniky.

Krátkym duchovným slovom sa na začiatku prihovril otec Radovan Kuzmiak, farár vo Svidníku, v ktorom pozval všetkých prítomných hľadať a prebúdzat v sebe a v druhých dobro. Muzikál bol tak darom pre všetkých, ktorí prijali pozvanie a zaplnili sálu domu kultúry. Poďakovanie účinkujúcim odovzdala primátorka Svidníka Marcela Ivančová. (Jaroslava Kuzmiaková)

POSVIACKA OBNOVENÉHO INTERIÉRU CHRÁMU

MATYSOVÁ ► V tretiu nedeľu po Päťdesiatnici 14. júna zavítal do obce Matysová, ktorá je filiálkou farnosti Sulín, protosynkel Marko Durlák. Pred svätou liturgiou posvätil obnovený ikonostas, bohostánok, žertveník a procesijné obrazy.

V homílii otec protosynkel poukázal na úctu k ikonám, kde sa neklaníme a neuctievame niečo, ale vzdávame úctu živému Bohu, Presvätej Bohorodičke a ostatným svätým. Vyzdvihol skutočnosť, že keďže obec je počtom obyvateľov malou, to, že dokázali zrealizovať takéto dielo, odzrkadľuje ich vzťah k chrámu a Bohu.

Slávnostnú svätú liturgiu svojím spevom sprevádzal Chránmový zbor sv. archanjela Michala zo Sulína. Na slávnosti sa zúčastnili aj ďalší kňazi, rodáci, veriaci z farnosti a okolia. (Pavel Sirotňák; foto: Lucia Kučová)

DRUHÁ PÚŤ ŠPORTOVCOV V KLOKOČOVE

KLOKOČOV ➤ Pútnické miesto v Klokočove sa 13. júna stalo dejiskom druhej púte športovcov, ktorá opäť potvrdila, že šport a viera majú k sebe veľmi blízko. Pod heslom „S vďačnosťou v srdci a pohybom v tele“ sa stretli športovci, tréneri, funkcionári, fanúšikovia i celé rodiny z rôznych kútov Slovenska, aby spoločne poďakovali za prijaté dary, úspechy a načerpali duchovnú posilu do ďalších životných i športových zápasov.

Vrcholom púte bola svätá liturgia, ktorej hlavným celebrantom bol vladyka Cyril Vasil' SJ. V homílii povzbudil prítomných, aby šport nevnímali iba ako cestu za víťazstvami a medailami, ale predovšetkým ako školu charakteru, disciplíny, čestnosti a služby druhým. Silným momentom sa stalo požehnanie športových dresov. Mnohí športovci prišli oblečení vo farbách svojich klubov a vytvorili tak pestré spoločenstvo. Po liturgii nasledovala modlitba za športovcov ku Klokočovskej Bohorodičke. Účastníkov potešil aj následný program. (Peter Paľovčík; foto: archív Košickej eparchie)

OBNOVENÝ CHRÁM

PETRIKOVCE ➤ Farnosť v Petrikovciach prežila 14. júna slávnostný deň pri príležitosti ukončenia obnovy miestneho chrámu. Slávnosť sa začala požehnaním obnovej fasády chrámu a pokračovala odpustovou liturgiou, počas ktorej vladyka Cyril Vasil' zasvätil farnosť Božskému Srdcu Ježišovmu.

V uplynulom období sa vo farnosti podarilo zrealizovať viaceré práce. Archijerejskú liturgiu s vladykom Cyrilom koncebrovali viacerí kňazi vrátane miestneho správcu farnosti Ondreja Fabiana a rodákov z farnosti.

Prítomný bol aj rímskokatolícky kňaz Martin Brečka z Malčíc. V závere zazneli poďakovania všetkým, ktorí sa podieľali na obnove chrámu a príprave slávnostného dňa. Osobitná vďaka patrila vladykovi Cyrilovi za jeho návštevu a modlitbu, ako aj kňazom, diakonom a bohoslovcem za asistenciu. Slávnosť vyvrcholila sprievodom okolo chrámu s ikonou Ježiša Krista, milujúceho ľudí. Veriaci tak poďakovali Bohu za prijaté milosti i za všetkých, ktorí sa zaslúžili o obnovu chrámu. (Ondrej Fabian, foto: Monika Petriková)

100. VÝROČIE

VECHEC ➤ Obec Vechec zažila 14. júna výnimočnú slávnosť pri príležitosti 100. výročia posvätenia chrámu. Oslavy sa začali sprievodom a privítaním vladyku Mariána Andreja Pacáka, počas ktorého kurátor Pavol Čandík pripomenul bohatú históriu chrámu, postaveného obetavými predkami ako aj jeho nedávnu rozsiahlu obnovu.

Vrcholom osláv bola archijerejská liturgia, ktorú vladyka celebraval za účasti kňazov a za sprievodu chrámového zboru z Čemerného. V homílii vladyka zdôraznil, že chrám je nielen kamennou stavbou, ale aj symbolom duchovnej obnovy každého kresťana.

Podujatie pokračovalo priateľským stretnutím v sále obecného úradu, kde mali veriaci možnosť podebatovať s hosťami a bývalými duchovnými otcami. Organizátori vyjadrili vďaku všetkým, ktorí prispeli k príprave a zdarnému priebehu osláv, pričom osobitné poďakovanie patrilo starostovi obce za poskytnuté zázemie. Celá udalosť zostane svedectvom hlbokéj viery a nádeje pre ďalšie generácie. (Anežka Fejková; foto: Dominika Pirová, Tomáš Pira)

KŇAZSKÝ DEŇ

BADÍN ➤ V Duchovnom centre v Badíne sa 16. júna uskutočnil kňazský deň Bratislavskej eparchie za účasti vladyku Milana Lacha SJ, súdneho vikára Košickej eparchie Jozefa Ivana a dvadsiatich štyroch kňazov. Išlo o prvý kňazský deň pod vedením vladyku Milana ako eparchiálneho biskupa. Kňazov povzbudil k návratu ku koreňom vlastného povolania, k odvahe túžiť po veľkých veciach a k neustálej osobnej i duchovnej formácii. Prebehlo volebné zhromaždenie do presbyterskej rady. V ďalšom bloku predstavil protosynkel Bratislavskej eparchie Miroslav Bujdoš CSsR pripravovaný proces synodálneho a eparchiálneho zhromaždenia. Koordinátor synodálnej cesty eparchie Stanislav Gábor predstavil aktuálnu implementačnú fázu a pripravovanú cestu smerom k cirkevnému zhromaždeniu v roku 2028. Popoludňajší blok patrila prednáške Jozefa Ivana o partikulárnom práve. Kňazi boli informovaní aj o pastoračných výzvach, podmienkach pre kandidátov na diakonát, katechetických materiáloch či personálnych zmenách. (Stanislav Gábor; foto: archív eparchie)

NÁVŠTEVA FARNOSTI

KOMÁRNO ➤ V nedeľu 21. júna 2026 vladyka Milan zamieril do možno najmenšej farnosti v Bratislavskej eparchii – Komárna na pastoračnú návštevu. V Chráme sv. Anny v centre Komárna slávil spolu s protosynkelom Miroslavom Bujdošom a otcom Petrom Sabolom, správcom farnosti, svätú liturgiu. Na liturgii sa zúčastnili veriaci v pomerne hojnom počte. Pri liturgii asistovali aj dvaja miništranti z Bratislavy – Samuel a Dima.

Vladyka Milan v homílii upriamil pozornosť na vieru. Kristus nás pozýva k viere. Viera nemôže byť len záležitosťou nedeľnej liturgie, ale každodennou súčasťou života. Rovnako sa nemôžeme uspokojovať s veľkosťou svojej viery, lebo Ježiš v evanjeliu vyzdvihuje vieru pohana stotníka oproti viere všetkých nábožných Izraelitov.

Po skončení svätej liturgie sa veriaci presunuli do Novej Stráže – časti mesta Komárno –, kde vyrastá objekt, ktorého súčasťou bude kaplnka a pastoračná miestnosť. Tam bolo pripravené chutné a pestré pohostenie pre farské spoločenstvo.

Po obede si veriaci spolu s vladykom prezreli priestory kaplnky a dohodli sa liturgické úpravy, aby kaplnka čo najviac vyhovovala východnému spôsobu slávania liturgie. Veriaci vladyku uistili, že budú prichádzať na toto nové miesto slávania, aj keď je tento objekt vzdialený asi šesť kilometrov od Chrámu sv. Anny. Výhodou objektu je, že bude dostatočne prispôsobený na východný obrad, bude mať dostatočný počet miest na parkovanie v blízkosti kaplnky, ktorá bude v zime vykurovaná a v lete klimatizovaná.

Vnútri kaplnky sú už dve ikony formou mozaiky pripravené na inštaláciu. Ďalšie dve sú vo výrobe. Veríme, že tohto roka sa výstavba dokončí a kaplnka bude môcť slúžiť svojmu účelu. (Peter Sabol; foto: archív Bratislavskej eparchie)

ZAKORENENÍ

DVORIANKY ➤ V Centre pre mládež v Dvoriankach 19. – 21. júna prebehol záverečný víkend 9. ročníka *Animátorskej školy ANIMA*. Pre účastníkov bol čas vyvrcholením dvojročnej formácie, počas ktorej sa pod záštitou rady pre mládež Košickej eparchie pripravovali na službu mladým. Ústrednou témou bolo zakorenenie, pričom absolventi reflektovali, že služba Cirkvi nemôže vyrastať z chvíľkového nadšenia, ale musí byť ukotvená v hlbokom vzťahu s Kristom a v živom spoločenstve. Program zahŕňal osobné reflexie, prezentácie prečítanej literatúry a diskusie s kňazmi o výzvach, ktoré mladých čakajú po skončení školy. Vrcholom podujatia bola slávnostná svätá liturgia s obradom modlitby za budúcich animátorov. (Ján Fedorišin)

DEŇ RODINY

TREBIŠOV ➤ 20. júna sa v Trebišove uskutočnil tradičný *Deň rodiny*, ktorý organizuje spoločenstvo Skala rodín. Podujatie prinieslo priestor na duchovné povzbudenie, spoločenstvo a pestrý program pre všetky generácie. Slávnosť sa začala svätou liturgiou v gréckokatolíckom chráme. Hlavným celebrantom a kazateľom bol Peter Lach, rektor kňazského seminára v Prešove, ktorý prítomných povzbudil vďačnosťou za dar rodiny. Po liturgii sa program presunul do areálu Cirkvej školy sv. Jozafáta. Návštevníci sa zapojili do súťaže o najlepšiu desiťovú polievku, ktorá odhalila kulinárske talenty miestnych rodín. Pre deti boli pripravené atrakcie: nafukovací hrad, lukostreľba či zipline. Veľký úspech zaznamenala hasičská penová šou, ktorá vyčarila úsmevy na tvárach najmenších. (Spoločenstvo Skala)

VIZITÁCIA FARNOSTI

MALÝ LIPNÍK ➤ V nedeľu 21. júna vyvrcholila vo farnosti Malý Lipník kánonická vizitácia návštevou prešovského arcibiskupa metropolitu Jonáša Maxima. Príchod vladyku sprevádzal silný dážď, preto sa privítanie uskutočnilo v chráme pred ikonostasom. Chlebom a soľou ho v mene starostu obce privítal Antonín Nový. Keďže na tento deň pripadol aj Deň otcov, správca farnosti Martin Terkanič privítal vladyku ako otca archieparchie medzi svojimi duchovnými deťmi. Vo homílii vladyka povzbudil veriacich pripomenutím, že Boh je tu pre každého človeka bez rozdielu. Zdôraznil, že nikoho nevyklučuje zo svojej starostlivosti a lásky. Po liturgii sa vladyka stretol s veriacimi z farnosti Malý Lipník i z filiálnych obcí Legnava a Starina. Následne program pokračoval obedom na fare, počas ktorého sa rozprával so správcom farnosti a jeho rodinou. Popoludní vladyka navštívil aj rodiny troch chorých veriacich. (Martin Terkanič; foto: Antonín Nový)

SPOMIENKA NA BISKUPA

PREŠOV ➤ Gréckokatolícky arcibiskupský úrad a Gréckokatolícka teologická fakulta v Prešove spojili sviatok Narodenia sv. Jána Krstiteľa so spomienkou na 100. výročie narodenia vladyku Jána Eugena Kočiša. Sviatočný deň patróna archieparchie sa začal kolokviom o vladykovi Kočišovi na GTF PU, ktoré modlitbou a úvodným slovom otvoril vladyka Jonáš Maxim. Následne sa slova ujal dekan GTF PU prof. Peter Tirpák, ktorý sa поделиl aj o osobné spomienky na vladyku Kočiša. Ďalšie spomienky zazneli z úst hostí z Apoštolského exarchátu v Českej republike so sídlom v Prahe, kňazov Kornela Baláza a Volodymyra Kotsenka. Zaujímavosti zo spoločných ciest do Rumunska priblížil otec Jozef Gača, ktorý vladyku často sprevádzal.

Zaujímavé svedectvo ponúkol p. Pavel Dobiáš z Prahy. Počas spomienok prítomní sledovali prezentáciu o vladykovi. Účastníci kolokvia si vypočuli aj krátku nahrávku z rozhovorov Ľubomíra Petrika s vladynom Kočišom, na základe ktorých vznikla kniha s názvom *V nádeji vzkriesenia*, ako aj nahrávku ukážky z pripravovanej audioknihy, ktorú pre Rádio Lumen v Košiciach z iniciatívy Jaroslava Fabiana nahovoril herec Miroslav Kolbašský. Boli prečítané aj listy od Jaroslava Fabiána a Lucie Ružbarskej, príbuznej vladyku Kočiša. Záver patril filmu o vladykovi z dielne TV Logos a diskusii. Vyvrcholením dňa bola archijerejská liturgia v Katedrále sv. Jána Krstiteľa, ktorej hlavným slúžiteľom bol vladyka Jonáš a koncelebrovalo s ním viac ako tridsať kňazov. Slávnosť bola zakončená panychídou za biskupa Kočiša v krypte pri jeho hrobe. (Ľubomír Petrik)

25. VÝROČIE SPOLOČENSTVA

DRUŽSTEVNÁ PRI HORNÁDE ➤ Filiálna obec Družstevná pri Hornáde, ktorá patrí pod gréckokatolícku farnosť Košice-Sever, si pripomenula 25 rokov od začiatku pravidelného slúženia svätých liturgií v obci. Pri tejto príležitosti komunitu poctil svojou návštevou prešovský arcibiskup metropolita Jonáš Maxim. Vladyka v homílii nadviazal na známe biblické podobenstvo o rozsievачovi. Prítomných veriacich povzbudil k trpezlivosti a vytrvalosti v duchovnom i každodennom živote. Liturgia sa niesla v atmosfére hlbokoj vďačnosti a spoločenstva. Poďakovanie zo strany farníkov patrí všetkým, ktorí sa na prípravách podieľali, no predovšetkým miestnemu kňazovi Markovi Hornákovi. Ten zastrelil celú organizáciu a postaral sa o dôstojný priebeh. (Tomáš Miňo; foto: Filip Hornák)

IKONOPISECKÝ KURZ

KOŠICE ➤ 21. – 28. júna sa v pastoračnom stredisku v Košiciach uskutočnil ikonopisecký kurz pre mladých. Pod vedením Adriany Cenkerovej sa na ňom zúčastnilo osem mladých účastníčok, ktoré počas týždňa písali ikonu podľa vlastného výberu. V atmosfére ticha a modlitby sa oboznamovali so základmi ikonopisu, spoznávali symboliku ikon i tradičnú techniku ich písania. Tak ako v skrytosti vznikali ich diela, rovnako ticho a nebadane pôsobil Boh v ich srdciach. Keďže ikonopisectvo je osobitným spôsobom oslavy Boha, účastníčky posväcovali svoju prácu účasťou na svätých liturgiách, zotrvávaním v posväcujúcej milosti a modlitbou. Obohatením programu bola návšteva pravoslávnej katedrály, ktorej steny zdobia viac ako sto ručne písaných ikon. Završením kurzu svätá liturgia v gréckokatolíckej katedrále, počas ktorej boli nové ikony posvätené. (text a foto: Miriam Jalčáková)

BECKOV ➤ 15. – 17. mája sa uskutočnila duchovná obnova manželov farnosti Trnava v Centre novej evanjelizácie v kláštore františkánov v Beckove. Pod vedením psychologičky Mgr. Denisy Zlevskej nahliadli do základných pilierov vzťahu, naučili sa, čo znamená bezpečie a dôvera vo vzťah, prípadne ako sa starať o manželstvo v kríze. Pre rodičov malých detí bol výhodou animátorský program pre deti. Duchovným programom viedol správca farnosti Marián Sabol. Komorná atmosféra v kaplnke kláštora prispela k tomu, aby sa všetci cítili ešte viac ako farská rodina. Z obnovy odchádzali povzbudení, naplnení, ale hlavne spokojní a šťastní, že sa táto obnova vydala a priniesla svoje ovocie. (V. Klimovská)

VOJČICE ➤ V Gréckokatolíckom chráme vo Vojčiciach sa 4. júna zišli veriaci oboch obradov, aby spoločne oslávili sviatok Najsvätejšieho Kristovho tela a krvi. Svätú liturgiu slávil otec Róbert Demko, správca farnosti, spolu s otcom Petrom Šalagovičom, správcom rímskokatolíckej farnosti. Po liturgii nasledovala eucharistická procesia po obci s čítaním evanjelií v štyroch zastaveniach, symbolizujúcich štyri svetové strany. Viedla k rímskokatolíckemu chrámu, ktorého stred zdobil kvetinový koberec. Na záver spoločne ďakovali za dar Eucharistie. Po záverečnom požehnaní bolo na farskom dvore agapé. (veriaci)

BARDEJOV ➤ Občianske združenie *Priatelja Františka Dancáka* zorganizovalo v nedeľu 7. júna v priestoroch Poľsko-slovenského domu na Radničnom námestí v Bardejove prednášku Mons. Lubomíra Petríka s názvom *Manželstvo* a rodina dnes – áno či nie? Otec Lubomír jemu vlastným pútavým spôsobom poukázal na dôležitosť manželstva a rodiny v súčasnej dobe. Zdôraznil, že jedným zo spôsobov, ako byť šťastný, je práve život v manželstve a rodine. Nie vždy je to jednoduché a ľahké, ale spolu s Božou milosťou a Božím požehnaním možno zvládnuť problémy a starosti. Kresťanská rodina predstavuje malú a domácu cirkev. Je to spoločenstvo jednoty medzi manželmi, rodičmi a deťmi založené na láske. (J. Maník)

PRITULANY ➤ Vo filiálnej obci Pritulany farnosti Ruská Poruba oslávili veriaci 28. júna chrámový sviatok sv. Kozmu a Damiána. Slávnosť sa konala za prítomnosti otca Michala Fedina, správcu farnosti, a spoluslúžiacich kňazov Matúša Verbu, Lukáša Kireša a Vladislava Petríka, administrátora farnosti Medzilaborce-Borov, ktorý bol hlavným slúžiteľom a kazateľom. V homílii zdôraznil počúvanie Božieho slova v našich životoch. Slávnosť pokračovala myrovaním a sprievodom okolo chrámu. Poďakovanie patrí aj otcovi Jánovi Lemešovi, ktorý počas odpustovej slávnosti vysluhoval sviatosť zmierenia. (J. Verba)

TRENČÍN ➤ Na záver školského roka si Cirkevná materská škola bl. Tarzie v Trenčíne pripomenula prvé desaťročie svojej existencie. Od jej otvorenia 1. septembra 2015 uplynulo desať rokov, počas ktorých sa stala miestom kresťanskej výchovy, vzdelávania a formácie najmenších. Toto jubileum je príležitosťou poďakovať sa všetkým, ktorí stáli pri jej zrode, ako aj tým, ktorí počas uplynulého desaťročia prispievali k jej rozvoju a formácii ďalších generácií detí. (S. Gábor)

STROPKOV ➤ 3. – 5. júla sa uskutočnila archieparchiálna slávnosť sv. Cyrila a Metoda v Stropkove. Chrám zasvätený slovanským apoštolom v roku 1949 bol miestom krásnej slávnosti. Začala sa už piatok večer, keď sa na svätej liturgii prihovril o. Miroslav Hamarčák zo Staškoviec. V homílii dal ich za príklad, ako byť pohotový na hlásanie evanjelia pokoja Ježiša Krista. Nasledovala spievaná adorácia. V sobotu sa program začal ružencom a veľkou večierňou. Na liturgii sa prihovril o. Mikuláš Fejko z Chotče. Poukázal na veľkosť našich apoštolov, ktorá oslovuje aj dnes, a učí nás kresťanskému svedectvu. Po liturgii bol ešte Akatist k Matke ustavičnej pomoci. V nedeľu vyvrcholila slávnosť svätou liturgiou, ktorej predsedal viceprovinciál redemptoristov a nový bratislavský protosynkel o. Miroslav Bujdoš CSsR. V homílii poukázal na cyrilo-metodskú misiu, ktorú charakterizovalo porozumenie, zrozumiteľnosť. Je to veľká výzva učiť sa byť zrozumiteľný pre druhých a budovať spoločenstvo založené na komunikácii a láske. (M. M. Lukačik CSsR)

NÁVŠTEVA FARNOSTI

ČERTIŽNÉ ➤ V nedeľu 28. júna slávil vладыka Jonáš Maxim svätú liturgiu v cirkevno-slovanskom jazyku vo farskom spoločenstve v Čertižnom. Kánonickú vizitáciu farnosti sprevádzalo snečné a nezvyčajne horúce počasie. Vладыku privítal starosta Peter Tričák a administrátor farnosti Dušan Chapčák. V privítaní zaznel odkaz na riekku Laborec, ktorá pramení v lese nad obcou a symbolicky pripomína výzvu koncilu vrátiť sa k prameňom viery.

V homílii vладыka zdôraznil nadvládu Krista nad celou armádou démonov. Diabol prebýva v nehostinných podmienkach púšte a sám takýto priestor vytvára medzi ľuďmi. Naproti tomu, Ježiš ako prameň hasí každý smäd a dáva život. Nie ošpané, ale zlí duchovia „zahynuli vo vode“ (Mt 8, 32). Pri Kristových nohách sedia pokojne noví učeníci – aj my sa v modlitbe rozprávajme s Kristom o všetkom! Po liturgii poďakoval Dušan Chapčák vладыkovi za výklad Božieho slova i za slávenie bohoslužby. Stretnutie uzavrela diskusia s veriacimi, obed a návšteva dvoch domácností seniorov. (Dušan Chapčák)

25. VÝROČIE KŇAZSTVA

KLOKOČOV ➤ 1. júla v Klokočove slávili kňazi 25. výročie svojej kňazskej vysviacky. Hlavným slúžiteľom bol vладыka Jonáš Maxim, ktorý bol ich starším spolubratom v seminári. Homíliu predniesol vладыka Milan Chatur, emeritný košický biskup a svätiteľ kňazov sláviacich v tento deň svoje jubileum. Na slávnosti bol prítomný aj vладыka Cyril Vasil', a vладыka Milan Lach, ktorý prijal kňazskú vysviacku spolu s jubilujúcimi kňazmi.

Vладыka Milan poznamenal, že boli svätení v prvom roku tretieho tisícročia. Vyjadril vďačnosť za ich povolanie a vytrvanie v tejto službe. Zároveň povzbudil k uvedomeniu si toho, že tento nezmazateľný znak bude raz ozdobou alebo výčitkou, keďže všetky ostatné povolania sú zamerané iba na túto zem, ale iba kňazské povolanie je zamerané na večnosť. V závere sa poďakoval otcovi Jozef Fabišíkovi a vладыkom odovzdal v mene všetkých kňazov nábederníky s ikonou klokočovskej Bohorodičky. Vладыka Jonáš osobitne vyzdvihol manželky kňazov a povzbudil kňazské rodiny k budovaniu vzťahov. (Barbora Danišková)

SLÁVNOSŤ S POSVIACKAMI

SEČOVCE ➤ Farnosť Sečovce slávila 4. a 5. júla eparchiálnu odpustovú slávnosť sv. Cyrila a Metoda. Dva dni modlitby, bohoslužieb a duchovnej prípravy vyvrcholili v nedeľu slávnostnou liturgiou. Sobotný program otvorila modlitba ruženca, Moleben k svätým Cyrilovi a Metodovi a veľká večiera s litiou. Vrcholom soboty bola svätá liturgia s vладыkom Milanom Chauturom CSsR.

Nedelný program vyvrcholil archijerejskou svätou liturgiou, ktorej predsedal vладыka Cyril Vasil' SJ. V homílii zaznelo, že za každým veľkým dielom nestoja iba viditeľné osobnosti, ale aj tí, ktorí verne pripravujú cestu, pomáhajú a nesú zodpovednosť v pozadí. Práve takou bola aj misia svätých Cyrila a Metoda, ktorá nebola dielom okamihu, ale ovocím prípravy, spolupráce a služby mnohých učeníkov. Osobitným momentom bolo udelenie svätení. *Postríženie* a subdiakonát prijal Benjamin Ančočik. Diakonát prijal Samuel Dávid Bombár a Marcel Ublanský. Na záver vладыka udelil nábederník Mons. Francescovi Mancinellimu, rektorovi sanktuária Crea v Taliansku. (Peter Palovčík)

OKOLO ZNÁMYCH HRADIEB K SVETLU NA KAPITOLE

Ked' opustíme tiché útroby chrámu s Petrovými okovami, vydáme sa po schodoch nadol. Naše kroky nás opäť zavedú k miestam, ktoré sme už spoločne obdivovali – minieme majestátne Koloseum a prejdeme okolo slávneho Fora Romana. Tentoraz však pohľady uprieme na detaily, ktoré sme predtým obišli.

Priamo pri stene starobylých ruín Fora objavíme fascinujúci Chrám sv. Kozmu a Damiana. Tento pôvodne pohanský chrám, premenený v 6. storočí na baziliku, ukrýva nádherné byzantské mozaiky. Pripomína nám dvoch bratov lekárov, ktorí zadarmo liečili chorých a pre svoju vieru zomreli mučeníckou smrťou – ich príbeh je pre nás ďalším silným svedectvom rímskych kresťanov.

Len pár krokov odtiaľ sa pred nami opäť rozsvieti snehobiela monumentálnosť Oltára vlasti (Vittoriano), ktorý dominuje Benátskemu námestiu ako symbol zjednoteného Talianska a pamätník neznámeho vojaka.

Našu spoločnú púť zakončíme symbolickým výstupom po veľkolepom Michelangelovom schodisku (Cordonata). To nás vyvedie priamo na majestátne Kapitolské námestie, nachádzajúce sa tesne nad Mamertínskou väznou, ktorú sme už navštívili. Práve na tomto historickom návrší, v paláci Palazzo Senatorio, dnes sídli starosta mesta Rím. Je to dokonalé miesto, kde uvidíme, ako sa slávna minulosť impéria stretáva s jeho živou súčasnosťou. (Tomáš Miňo)

BEZPLATNÉ VÝHLADY A TAJNÉ OVOCNÉ OSVIEŽENIE

Keď sa uprostred dňa potrebujete schladiť a doplniť vitamíny, obídte supermarkety a hľadajte nápis *Grattachecca*. Nie je to obyčajná priemyselná drvená zmrzlina, ale tradičný rímsky dezert, kde vám predavač ručne oškriabe ľadový blok, zaleje ho poctivým sirupom a zasype kúskami čerstvého ovocia. Tento chladivý zázrak v pohári sa v Ríme predáva v malých drevených stánkoch priamo na ulici už celé storočie.

Ak po dobrom osviežení zatúžite po panoráme mesta, no nechcete šliapať na ďaleké vršky, využite fintu v Palazzo Caffarelli priamo na Kapitole. Vyvezte sa výtahom na najvyššie poschodie tejto budovy, kde sa ukrýva verejne prístupná kaviareň s terasou. Nemusíte si nič objednať; stačí prejsť na vyhladkovú plošinu, z ktorej sa vám otvorí úchvatný pohľad na rímske strechy a kupoly úplne zadarmo a bez radov. Je to skrytý rímsky klenot, kde si vaše nohy na chvíľu oddýchnu v tieni histórie. (foto: flickr.com) ☘

OBNOVENÝ DOM, OBNOVENÁ VIERA

Otec Peter slúžil vo farnosti už pätnásť rokov. Ľudia ho mali radi, chrám býval plný, ale posledné mesiace cítil zvláštnu únavu. Nie telesnú – skôr vnútornú. Modlil sa. Slúžil sväte liturgie. Spovedal. Skúšal si oddýchnuť na duchovných cvičeniach. Lenže aj tam bol „stále kňaz“. Telefón, otázky, rozhovory. Hlava nikdy nevypínala. V rádiu cestou za farníkmi začul reklamu o leteckej linke Košice – Rím a prišla neodbytná myšlienka: „Pôjdem. Sám. Nie ako sprievodca. Žiadni farníci. Žiadne povinnosti. Poprosím otca biskupa o pár dní voľna a pôjdem.“ S malým kufrom a veľkou túžbou čerpať tam, kde Cirkev ponúka osvieženie.

Rímom kráčal pomaly. Po mnohých rokoch navštívil staré známe baziliky. Poznal ich zo študentských čias. Tajomstvá uložených relikvií, príbehy svätých a miesta, ktoré sú s nimi spojené. V posvätnom tichu počul oveľa lepšie hlas mnohých svedkov viery. Aj Boží hlas. Z Kolosea sa mu nechcelo odísť a prechádzal sa stále dokola. Silu odvážnej viery tu videl vpísanú do kameňa. Títo hrdinovia pohrdli smrťou, lebo život, ktorý mali v Bohu, bol pre nich reálny a vzácnejší ako čokoľvek. Túžil ešte po jednom mieste – Assisi. Vlakom sa tam dostal celkom ľahko. Svätý František a Klára, ale aj Carlo Acutis mu odkrývali celkom iný príbeh. Očisťovali v ňom nánošy starostí a triedili ich na podstatné a nepodstatné. Vo svetle františkánskej chudoby dokázal odhodiť mnoho bremien, na ktorých si zakladal a len ho tlačili k zemi. Toskánska krajina ho upokojovala. Zelené kopce, vinice, kamenné mestečká.

Keď sa vracal lietadlom do Košíc, pokoj z pútnických miest si niesol so sebou. Nebola to veľká dovolenka. Len pár dní. Osobná púť. S malým kufrom. Ale niesol si domov ten najcennejší suvenír – obnovenú vieru a radostné očakávanie, ako ju bude žiť aj doma. ☘

KOŠICE
INTERNATIONAL
AIRPORT

Akú najväčšiu blbosť si impulzívne kúpil/a?

Saša: Okej, tak asi najväčšia blbosť, čo som si kedy kúpila – a nič na tom neuberá ani fakt, že to bolo lacné –, boli papierové kvízové kartičky *Čo všetko vieš o Vianociach* 😊 Nie, nič duchovné, naopak, také to, že aké farby boli pôvodne Santove nohavice. 😊 Kúpila som až tri balíky a všetci sa mi smiali. Nakoniec som to s nimi musela hrať dve hodiny, lebo ich to bavilo. (Správna odpoveď je, že zelené. 😊)

Richard: Počas jedného januárového večera mi vybehla reklama na jeden kurz za akciovú cenu. Bola to fakt lákavá ponuka na celý rok, tak som si povedal, že popri tých všetkých streamoch sa mi zide aj to. Plný elánu do štúdia som si pustil prvú prednášku, po deviatich minútach dal pauzu... a odvtedy som sa tam nevrátil. 😊 Nabudúce si radšej kúpim nové rifle. 🙄

Mária: Hmm, ja nekupujem blbosti. 😊 😊 Stále dôkladne a strašne dlho premýšľam, či mi danú vec určite treba. Ale moja kamoška Zuza si kúpila valček, ktorým si každý deň mala válať po nohách, aby nemala celulitídu. 🙄 Či jej to pomohlo, neviem, ale mala z toho neskutočné modriny. 🙄 🙄 🙄

...

Instaslovo

1. Biblické baliace hlášky #1

Ty si dôkaz, že Boh nerobí žiadne chyby.

Kebyže si bola prvá Šalamúnova manželka, nemal by ďalšie.

Kvôli tebe by som skolil aj dvoch Goliášov.

Nie si náhodou dcéra kňaza?
Lebo si Božím požehnaním.

...

Instaslovo

2. Správna odpoveď z minulého čísla: ..

Z nálepky sa odlepili písmená X; N; K. Celý význam tejto skratky v gréčtine je *Ježiš Kristus víťazí/je víťaz*.

...

Instaslovo

3. Patriarcha Jakub mal dvanásť synov a jednu dcéru.

Koľko detí mala jeho manželka Ráchel?

30<30

MARTIN BELEJ

(24 ROKOV)

Volám sa Martin Belej. Pred vyše dvoma rokmi som sa presťahoval do Bratislavy, kde dnes pracujem ako televízny redaktor. Zo študenta bývajúceho u rodičov, ktorý chodil na rande s priateľkou, sa medzitým stal pracujúci muž s manželkou a malým synom. Život sa zrýchlil.

Len nedávno som trochu začal chápať, čo vlastne znamená obrátiť sa k Bohu každý deň. Dovedty som to vnímal ako peknú frázu, no tak úplne som jej nerozumel. Tak ako všetci, aj ja denne riešim milión strategických rozhodnutí v misii s názvom každodenný život. Od toho, či stihnem rannú sprchu, skôr než sa zobudí malý, cez to, čo bude na obed, až po otázky, či niekedy budeme mať na to, žiť v niečom vlastnom. V tom všetkom sa človek ľahko stratí – v obavách, v pochybnostiach, v otázkach, či robí veci správne a či na to všetko vôbec má.

Je pomerne bežné, že som schopný poldňa sa stresovať nad problémom, ktorý vyzerá ako ďalšia len ťažko riešiteľná úloha. V tom momente mám pocit, že danú situáciu nemôže vyriešiť už nikto. V preklade, často zabúdam, že nad všetkým je Boh. Ale rovnako často si na to potom spomeniem.

A teda obrátim sa nanovo. To mi dnes príde dôležité – každý deň sa k Bohu vrátiť. Možno raz dospejem k takej viere, v ktorej budem každú sekundu pokojne vedieť, že všetko je v Božích rukách. Dovedty na tom jednoducho pracujem.

Myslím si, že toto prežíva mnoho z nás. Aj preto som sa o to chcel podeliť. Pretože práve viera je to, čo mňa a moju rodinu drží nad vodou. Obracať sa k Bohu znova a znova je podľa mňa základ, na ktorom sa časom môže vybudovať silnejšia viera.

A tak si to pripomínam – nad nami je Boh. Nad rodinou, prácou, radostami aj starosťami. On sa postará. A naozaj, jeho načasovanie je presné.

Pomôcky: Alpel, Aore, Arad, kán	mestský ky- nolo-gický klub, skr.	náčelníci kozáků	pracovník na kolotoči	příkro	voltampér, značka		anglická spojka	metropola Svaj-či- arska		lanko	Eduard, po domácky	EČV Starej Lubovne	oní
slovenská obec na Kysuciach					značka kozmetiky				najlepší po ang. sop.kráter				
1▶					2								
					česká spevák								
chladno, po nemecky					nie choro slovenský spisovateľ						3		druh motýľa
	samica moriaka časť stromu						predložka rumunské mesto			kód Jordán- ska lietavica			
nútené práce v čárskom Rusku							český koz- monaut rakúska hora						
súhlas				zvierací brloh				tichá mesto vo Vanuatu					
nula				plůžila Elektrárne Nováky					osteň česká norma				
	vysoká ško- la, skratka	dvojhláska japonská mila			odpočítanie v poriadku								staro- rím- sky peniaz
mesto nad Topľou							patriaca Ernovi						
nie úzka							francúzsky člen			mačkovitá šelma			

Slovo – oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk

Ročník 58, mesačník, číslo 8

Adresa redakcie

SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0909 266 013
e-mail: redakcia@casopisslovo.sk

V prípade záujmu o zasielanie
časopisu nás kontaktuje na:
distribucia@casopisslovo.sk.

Číslo účtu

SK45 0200 0000 0032 1020 6959

Vydavatelia

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35
Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie

ABÚ v Prešove, č. j. 3317/99

Šéfredaktorka

PhDr. Valéria Juríčková, PhD.

Redakcia

Mgr. Richard Fučko
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
PhDr. Adriana Čovanová, PhD.
Mgr. Miroslav Chorenžák
Dipl.-Theol. Univ. Ján Sabol

Grafický návrh

Mgr. Jozef Petričko

Grafické spracovanie

Mgr. Žaneta Tkáčová, DiS. art.

Za obsah inzerátov nezodpovedáme.
Redakcia si vyhradzuje právo
na úpravu príspevkov.
Zásady ochrany osobných údajov
sú uvedené na webovej stránke
http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa
Pressegrosso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 01.08.2026

Titulná strana: Adriana Čovanová

OD ROKU 1991

35 rokov s Vami

ČISTIACA TECHNIKA
najväčší výber upratovacej
a čistiacej techniky
na predajni a v e-shope

ČISTIACE SLUŽBY
čistiace práce od A-Z

Bardejovská 5, 080 06 Prešov - Ľubotice
+421 51/77 10 371, 77 10 809

VÝHERCA

V júlovom losovaní bola zo všetkých riešení vylosovaná
pani **Mária Dujavová z Prešova**.

Správne riešenie z júnového čísla:

Krížovka: Pôst tela je pokrm pre dušu.

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3 080 01
Prešov alebo inzercia@casopisslovo.sk.

INSTAGRAM: parslovami

FACEBOOK: Slovo - časopis Gréckokatolíckej cirkvi

WEB STRÁNKA: www.casopisslovo.sk

Ďakujeme, že nás čítate.

Malý chlapec vojde do kuchyne a pýta sa matky:

„Mami, ty máš rada juhoamerické seriály?“

Mama sa naňho prísne pozrie:

„Netrep hlúposti, Orlando! Radšej zober
Chúlia a ideme do školy po Karmelitu.“

Viete, koľko ozajstných mužov treba na vymenie
žiarovky?

Ani jedného. Ozajstný muž sa tmy nebojí!

**Dnes som si prezeral fotky svojej pra-
babičky. Stále mi vrtá hlavou, prečo
nosila len čierne a biele oblečenie.**

VTIPY

Existujú tri typy ľudí: Ľudia, čo vedia rátať,
a ľudia, čo nevedia.

Wikipédia: Ja viem všetko.

Youtube: Ja som videl všetko.

Google: Ja nájdem všetko.

AI: Ja spracujem všetko.

Facebook: Ja to poviem všetkým.

Internet: Ha-ha, bezo mňa by ste boli
v keli.

Elektrina: Nooo, upokojíme sa...

Príde policajt do práce a natešene vraví:
„Ľudia, mám syna! A je to chlapec!“

**Sedí chlapík na konári a pílí ho pod
sebou. Ide okolo babka a hovorí mu:**

„Synak, nepíľ pod sebou ten konár,
spadneš!“

„Ale babka, nebojte sa, nespadnem.“

Sotva babka odíde, chlapík spadne.

Rozbehne sa za ňou a volá:

„Babka, babka, vyvešti-
te mi ešte niečo...“

Lord vyhodí z okna fľašku od whisky.

Zdola sa ozve tresk a bolestný rev.

Lord udivene pozrie na sluhu:

„Jean, v tej fľaške boli ľudia?“

Miroslav Hricík – 3. august – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Paľo** – 3. august – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Alfonz Bocko** – 4. august – 85 rokov života; **Sergej Sabov** – 4. august – 40 rokov života; **Rastislav Smetanka** – 12. august – 20 rokov kňazskej vysviacky; **Miroslav Medvid' CSsR** – 13. august – 60 rokov života; **Gabriel Székely** – 17. august – 75 rokov života; **Jozef Hromják** – 25. august – 50 rokov života; **Ján Rusnák** – 25. august – 50 rokov života; **Andrej Rusnák** – 28. august – 85 rokov života

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – august

50 rokov: Martina Paľová, Pozdišovce; Renáta Vargová, Davidov

60 rokov: Jana Kožuškaničová, Dúbrava; otec Jozef Krištof, Šarišská Trstená; Oliana Polaščíková, Mrázovce

70 rokov: Helena Hančárová, Nižná Rybnica; Ružena Hruščáková, Lekárovce; Natália Jackaninová, Prešov; Milan Pindroch, Choňkovce; Božena Zaviščáková, Šandal; Anna Ščerbová, Čelovce

75 rokov: Ružena Bobíková, Veľaty; Veronika Brhliková, Úpor; Helena Futrikaníčová, Humenné-Pod Sokolejom; Jozef Ladika, Vranov-Lomnica; Mária Nemzetová, Stanča; Jolana Očkašová, Košice; Gabriela Skybjaková, Košice; otec Gabriel Székely, Abranovce; Anna Vasil'ová, Rakovec nad Ondavou; Anna Višňovská, Dlhé Klčovo

80 rokov: Anna Dobošová, Sečovce; Agáta Kukráková, Porostov; Anna Pšaková, Vojnatina; Anna Samuelčíková, Michalovce; Gabriela Sivilčíková, Prešov; Ľudmila Sokolová, Sečovce; Mária Stanková, Humenné; Anna Štenková, Vysoká nad Uhom

85 rokov: Jozef Duda, Lipany; Mária Miňová, Zemplínska Teplica; otec Andrej Rusnák, Košice; Jozef Čakloš, Košice

90 rokov: Anna Kurišková, Sečovská Polianka; Michal Pisko, Košice; Mária Valovčinová, Sečovská Polianka

OZNAMY

Sväté liturgie s čítaniami a homíliou v rusínčine

V Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky na Moyzesovej ulici v Košiciach sa už dva roky pravidelne slúžia cirkevnoslovanské liturgie s rusínskymi čítaniami a homíliou každý štvrtok poobede o 17.00 h a každú tretiu nedeľu o 09.00 h.

Od 19. apríla 2026 sa v Kaplnke Božieho milosrdenstva v Prešove-Sekčove (poliklinike) slávia sväté liturgie v rusínskom jazyku, a to každú nedeľu o 09.30 h a vo sviatok o 17.00 h. Každú prvú nedeľu bude svätá liturgia v cirkevnoslovanskom jazyku.

Redakcia časopisu Slovo veľmi pekne ďakuje všetkým darcom, ktorí podporili časopis Slovo akýmkoľvek finančným darom. Ďakujeme.

BLAHOŽELÁME

10. augusta uplynie 29 rokov od prijatia sviatosti Kristovho kňazstva otca **Igora Suchého**, ktorý pôsobí vo farnosti Liptovský Mikuláš. Vyprosujeme mu od dobrotivého Pána hojnosť Božích milostí, darov Svätého Ducha a ochranu Presvätej Bohorodičky, aby s láskou v srdci slúžil a hlásal Božie evanjelium. sestra Evka s rodinou a maminka

V týchto dňoch sa krásneho jubilea **80 rokov** života dožíva **Mária Burdová** z Ruskej Kajne. Obetavej mame, babke, farníčke, príbuznej, priateľke, pútničke, pomocníčke aj čitateľke Slova prajeme dobré zdravie a hojnosť Božích milostí *na mnohaja i blahaja lita!*

28. júla oslávil krásne životné jubileum – **40 rokov** – človek s obrovským srdcom, náš kňaz a duchovný otec **Stanislav Činčár**. Pri tejto príležitosti sa my, farníci z obcí Podhorod' a Beňatina, spájame v modlitbe a úprimnej vďake.

Drahý náš otče Stanislav, ste pre nás nielen kňazom, ale skutočným otcom, ktorý má pre nás vždy otvorené dvere a srdce plné pochopenia. Najviac vám ďakujeme za vašu nehu, s akou sa o nás staráte, a za váš úprimný, láskavý úsmev. Je pre nás pohladením pre dušu, vnáša do našich dní nefalšovanú radosť a svedčí o tom, aká živá je Božia láska. Do ďalších rokov vášho života vám s láskou vyprosujeme: Božie objatie a jeho neustálu milosť, ktorá vás bude sprevádzať každým dňom. Pevné zdravie, pokoj v duši a radosť

z každého človeka, ktorého stretnete. Ochranu Presvätej Bohorodičky pod jej materinským závojom.

Ďakujeme Pánu Bohu, že vás poslal práve k nám. Nech vás váš nákazlivý úsmev a Božia láska nikdy neopúšťajú. Máme vás veľmi radi.

Na mnohaja i blahaja lita, otče Stanislav! S tou najhlbšou úctou, láskou a vďakou v modlitbách vaši vďační farníci z Podhorode a Beňatiny

Drahý otec **Peter Olšavský**, tento rok oslavujete krásnych 20 rokov svojej kňazskej vysviacky. Deväť rokov ste kráčali s našou farnosťou a my

ďakujeme Pánu Bohu za dar vášho povolania a za to, že vás pred rokmi poslal medzi nás. Boli ste pri nás v radoostiach aj v ťažkých chvíľach. Vaše kázne nás vždy povzbudili a posilnili vo viere. Boli ste skutočne dobrým kazateľom – Božie slovo ste ohlasovali s múdrosťou, zrozumiteľne a so srdcom. Mnohí z nás si vaše slová nosíme v srdci dodnes. Počas svojho pôsobenia ste sa venovali nielen duchovnému životu veriacich, ale aj obnove a zveľadovaniu chrámov vo farnosti. Ďakujeme vám za obeť, modlitby, čas, trpezlivosť a lásku, ktorú ste nám počas týchto rokov dávali. Nech vás Pán Boh naďalej sprevádza, žehná vašu službu a odmení všetko dobro, ktoré ste zasiali. s vďakou a modlitbou farníci z Lomného, Kručova, Bžian a Val-kova

INZERCIA

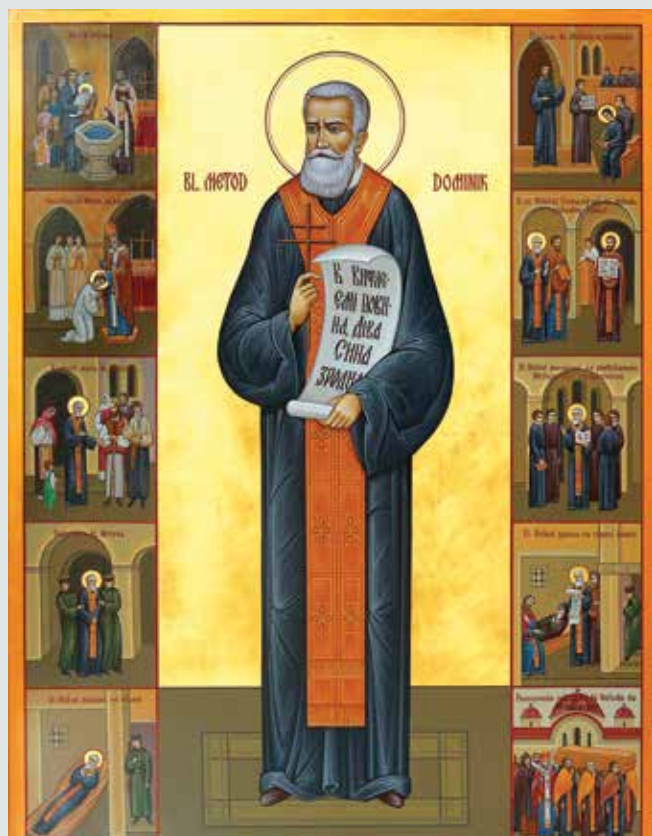
Rekonštrukcie striech a veží chrámov.

Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy DUDAS ponúka:

- elektrické pohony zvonov
- lineárny a magnetický pohon zvonov
- diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
- zvonové drevené a ocelové konštrukcie
- nové zvony a srdcia zvonov
- vežové hodiny a kladivá zvonov
- opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
- tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

MODLITBA K BLAHOSLAVENÉMU

METODOVI DOMINIKOVI TRČKOVI CSSR

Blahoslavený Metod Dominik, ktorý si celý svoj život zasvätil Kristovi Vykupiteľovi, teraz si v nebi a máš účasť na sláve nášho Pána, zľutuj sa nado mnou biednym pútnikom, ktorý v bázní očakáva na tejto zemi to, čo sa ho dotkne vo večnosti. V tejto chvíli sa obraciam k Pánovi s touto prosbou...

Prihováraj sa za mňa u Pána, pre ktorého si podstúpil toľké utrpenie, o dar milovať ho nado všetko. Nech mi dá silu trpieť s nádejou vo všetkých protivenstvách života, aby som premohol všetky pokušenia, a tak vytrval až do smrti. Prihováraj sa za mňa, aby som sa raz mohol stať tvojím spoločníkom, chváliť a milovať Boha, nekonečné Dobro, ktorému už teraz hľadíš tvárou tvár. Amen.

Slovo

MODLITBA RODIČOV ZA DETI,

KTORÉ SA VZDIALILI OD VIERY

Svätý Cyril, apoštol Slovanov, ty si ľuďom pri-nášal Kristovo evanjelium spôsobom, ktorému rozumeli, a trpezlivo si ich privádzal k viere. Zve-rujeme ti naše deti (naše krstné deti), ktoré sa vzdialili od Boha a života Cirkvi.

Vypros im otvorené srdce, aby znovu objavi-li krásu viery a spoznali Krista ako živého Pána svojho života. Nedovoľ, aby zatrpkli voči Bohu alebo stratili nádej.

Daj nám múdrosť, aby sme ich k viere nepri-vádzali výčitkami, ale svedectvom života, modlit-bou, trpezlivosťou a láskou. Nech sa raz celá naša rodina zjednotí pri oslave Otca i Syna i Svätého Ducha.

Svätý Cyril, apoštol Slovanov, oroduj za nás. Amen.

Slovo